

Linda Marie Bye

Bygdas unge menn

En studie av bygdemenns forhandlinger om
og utforming av «rurale maskuliniteter»

Avhandling for graden philosophiae doctor

Trondheim, februar 2010

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse
Geografisk institutt

NTNU

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Doktoravhandling for graden philosophiae doctor

Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse
Geografisk institutt

© Linda Marie Bye

ISBN 978-82-471-1998-3 (trykt utg.)

ISBN 978-82-471-1999-0 (elektr. utg.)

ISSN 1503-8181

Doktoravhandlingar ved NTNU, 2010:21

Trykket av NTNU-trykk

Young rural men

A study of how rural men negotiate and construct ‘rural masculinities’

Linda Marie Bye

PhD in Geography

Department of Geography

Norwegian University of Science and Technology - NTNU

Trondheim

Summary

Today, young rural men face many challenges resulting from structural changes in the rural work life, increasing demands for gender equality, rising pressure on rural resources such as hunting and fishing, and media portrayals of rural men as marginalized losers. In this dissertation I direct attention to the challenges and processes young rural men are facing as they negotiate and construct rural masculinities. I study how they can be as ‘*men*’ in their home community, and in particular how they construct rural masculinities in relation to men and women of the same age and those coming from ‘outside’. Using as a point of departure a personal account of my experience being a young female scholar conducting a study on young rural men, I also give an account of the gendered hazards of fieldwork and how the personal can be used as a source of new knowledge about men, masculinity and rurality. The project is situated in rural studies and gender studies, in particular men and masculinity research.

The dissertation builds on a qualitative study of a farming and forestry community in mid-Norway, and the data are largely obtained through individual in-depth interviews with young rural men who have grown up and live in the area. The project also includes a participant-observation study of the community’s hunting culture.

The study shows that the area is a place for men with hands-on knowledge. Young rural men have to master nature and machines, and they construct rural masculinities by showing interest in and knowledge of hunting, outdoor life, cars and snowmobiles. Although ideas about rural masculinity are somewhat traditional and hard to change, there is a certain flexibility regarding how men can construct their masculinity. The men in the study area enact new and alternative masculinities, expressed in relation to new employment opportunities in the service sector, through emotional openness and caring, and in relation to traditional masculine spaces such as hunting and snowmobiling. The men are not 'staying behind' in an old and very traditional gender role system, but their flexibility is limited to adding new traits. Subtracting old ones is more difficult.

The ways in which the young rural men negotiate and construct rural masculinities revolves around the idea of difference. Constructing themselves in contrast to urban people and life in the city, they rebuild their masculine identity and pride. Their choice of residence is best understood as a lifestyle choice. They have chosen a life in the rural community and by emphasizing their need to be 'close to nature', and fish and game, they upgrade the idea of 'staying behind' in rural areas. Through their concern about flexibility in their work life, and by focusing on leisure activities instead of work, the men construct living in the rural community as an investment in 'the good life'. It can be argued that young rural men are constructing and negotiating rural masculinities by making a contrast to urban life and career-based lifestyles.

As the hunting arena is captured by new groups of people, hunting is becoming a place to demarcate, upgrade, and reinforce rural masculinity. The young rural men understand themselves as 'real' hunters. Urban hunters are talked about as 'the big shots' and 'the urban boy's club,' and are characterized as wearing expensive Gore-Tex clothing. The contrasting ideal that rural men do not use synthetic fabrics, but 'ordinary clothes', strongly indicates the men's closeness to nature and 'the natural'. Accordingly, young rural men define themselves as someone being able to appreciate 'simple living'.

The dissertation consists of three published articles, and a synthesis. The project was funded by The Norwegian Research Council.

Forord

Dette forskningsprosjektet har vært finansiert av Norges forskningsråd sitt område for «Kultur og Samfunn», og startet opp i 2001. I løpet av stipendiattiden ved geografisk institutt, NTNU, har jeg hatt mange gode bidragsyttere, støttespillere og følgesvenner. Jeg vil starte med å rette en takk til mine informanter som har delt sine tanker og erfaringer med meg, og til de mange imøtekommende menneskene som har hjulpet meg og lagt ting til rette for meg under feltarbeidet. Uten den velvilje som jeg ble møtt med under mine gjentatte besøk i studieområdet hadde det blitt vanskelig å utføre dette prosjektet.

Min veileder, Nina Gunnerud Berg, som har fulgt meg i mitt arbeid siden hovedfag, har vært en god faglig støtte. Hun oppmuntret meg til å ta doktorgrad på temaet «rural maskulinitet», og har grundig og tålmodig veiledet meg gjennom hele doktorgradsløpet. En annen sentral person, som har bidratt mye i slutføringen av prosjektet, er Berit Brandth. Hennes konstruktive kommentarer som «opponent» under mitt sluttseminar, hjalp meg til å sy det hele sammen. Stor takk også til mine engasjerte kollegaer ved Geografisk institutt og Norsk Senter for bygdeforskning for verdifulle innspill og oppmuntrende kommentarer undervis.

I 2006/07 fikk jeg, sammen med min partner Bjørn Egil, muligheten til å ta ett års forskningsopphold på New Zealand og i Australia. Mitt møte med Hugh Campbell ved «Centre for the Study of Agriculture, Food and Environment» ved University of Otago, og Geoffrey Lawrence ved «School of Social Science» ved University of Queensland, har vært av stor faglig verdi. En særlig takk går til Julia og Mark Haggerty, Carol Richards, Barbara Pini og Ian Coldwell som bidro til å gjøre dette til et spennende og lærerikt år både faglig og sosialt.

Under arbeidet med denne avhandlingen har jeg hatt god moralsk støtte av familie og venner. Særlig vil jeg takke Gunhild Setten, Anne Sofie Lægran, Cathrine Brun, Nina Birkeland, Karin Marie Antonsen og Trine Magnus for mange hyggelige kvelder med

god mat og drikke, faglig påfyll og utveksling av ideer og erfaringer. Takk også til Ingvill Steinsheim og Matthew Hoffmann for hjelp til korrekturlesning i slutfasen.

Sist, men ikke minst, vil jeg takk Bjørn Egil for alt han har bidratt med. Han har vært en omsorgsfull kjæreste og en veldig god diskusjonspartner. I den siste tiden har han lest og kommentert utkast etter hvert som jeg har produsert nye, samt gitt meg muligheten til å konsentrere meg helt og fullt meg om å skrive ferdig.

Linda Marie Bye
Trondheim, juli 2009

Innhold

Summary.....	iii
Forord	v
DEL I	
I INTRODUKSJON:	
BAKGRUNN, FORMÅL OG PROBLEMSTILLINGER.....	1
Bygdas unge menn – samfunnets nye tapere?.....	1
Bygdemannens to ansikt.....	3
Rurale strukturendringer og maskuline identiteter	6
Mål og forskningsspørsmål	9
Studiens tilnærming og fokus.....	11
Avhandlingens struktur	13
II TEORETISK TILNÆRMING:	
MASKULINITET, RURALITET OG RURALE MASKULINITETER	15
Menn og maskulinitet	15
Bygda og «det rurale»	23
Rurale maskuliniteter.....	30
Den agrare maskuliniteten	35
Rural maskulinitet - et spørsmål om kjønn og identitetspolitikk.....	39
III METODISK TILNÆRMING	
METODER, METODOLOGI, SKRIVEPROSESS OG REFLEKSJONER	43
Personlige intervjuer.....	44
Deltakende observasjon og uformelle samtaler.....	46
Analyse, tolkning og skriveprosess	48
Ethiske utfordringer og dilemma.....	52
Forskningens kvalitet og overførbarhet.....	54

IV OPPSUMMERING OG DISKUSJON.....	61
Avhandlingens artikler: en kort oppsummering	61
Fleksible menn eller marginaliserte tapere?	64
Implikasjoner av funn og nye problemstillinger	65
Referanser:.....	67
Noter	81

DEL II

ARTIKKLER

1. Masculinity and rurality at play in stories about hunting
2. Feltarbeidets kjønne farer. En refleksiv analyse av kjønn, heteroseksualitet og sted
3. 'How to be a rural man': Young men's performances and negotiations of rural masculinities

Vedlegg: Intervjuguide

DEL I

I INTRODUKSJON:

BAKGRUNN, FORMÅL OG PROBLEMSTILLINGER

Bygdas unge menn – samfunnets nye tapere?

Det siste tiåret har høyrøstede samfunnsdebattanter og velmenende bygdeforskere hevdet at bygdas unge menn er samfunnets nye tapere. Side opp og side ned har vi lest om «flukten fra landsbygda», og særlig om norske jenter som rømmer fra «harry-gutta» (Dagbladet 1998a, Nordlys 1999, Nationen 2001c, Dagbladet 2003b, Nationen 2005a, Dagbladet 2008b, Aftenposten 2009). Det er blitt hevdet at unge kvinner forlater bygda til fordel for byen i sin søken etter et moderne og likestilt samfunn, og at unge kvinner ikke betrakter bygdas unge sønner som attraktive samlivspartnere, da de i liten grad tar høyere utdanning og er i stand til å forsørge seg selv. I følge Erling Fossen (Dagbladet 1998a) er bygdas menn i trøbbel fordi dagens unge kvinner søker menn med ordforråd, reiseerfaringer, varierte interesser og et sosialt nettverk. Videre har Sissel Fredriksen (Dagbladet 1998b) uttalt at bygdas unge menn og kvinner er på kollisjonskurs som følge av at mennene tviholder på sitt tradisjonelle liv og sine maskuline utkantverdier. I følge Fredriksen vil ikke unge kvinner ha en sidrumpa bygdegutt som de i tillegg risikerer å måtte forsørge.

Tanken på at bygdas unge menn er i ferd med å sakke akterut, og at de må endre karakter dersom de skal vinne damenes hjerte, har fått Norges Bygdeungdomslag (NBU) til å reagere. I følge bygdeungdomslaget (Dagbladet 2001, Nationen 2001a) finnes det for mange bygdegutter som er vant til at mor lager mat og steller for dem. Hvis bygdeguttene skal ha noen sjanse i kampen om damene, må de bli åpne for nye ting, bruke mer tid på dama, og ikke minst, tenke likestilling. Som følge av at det eksisterer et reelt kvinneunderskudd på bygda i aldersgruppen 20-39 år¹ (SSB 2004), har det blitt satt i gang mange tiltak for å rette opp den skjeve kjønnsbalansen. Mens Norges Bygdeungdomslag har tatt til orde for å sende bygdeguttene på «sjekkekurs» (Dagbladet

2001), har professor i bygdesosiologi Reidar Almås (Dagbladet 2003b) ment at bygdas menn må søke seg til «andre markeder». Som følge av at norske jenter sjelden lar seg lokke inn i ekteskapet, tror han at kvinneimport av utenlandske jenter kan være bygdemannens redning.

Fra enkelte hold er det også blitt ytret stor bekymring for «hjerneflukten fra bygda» og konsekvensene av at utdanningsambisjose jenter og gutter forlater distriktene til fordel for byen. Professor i bygdesosiologi, Ottar Brox, har blant annet hevdet at en ny tapende samfunnsklasse er i ferd med å vokse fram på bygda (Nationen 2001c). I en tid hvor stadig flere bygdegutter sliter med å finne arbeid lokalt, ser han tendenser til at de skoletrøtte bygdeguttene blir «hengende igjen» på hjemstedet. I følge Brox er bygda i ferd med å bli et sted for tiltaksløse unge menn som snylter på sosialen og på sine egne foreldre – og han advarer mot det han kaller hillibillytilstander i distriktene. Andre forskere mener at det er både misvisende og urettferdig å kalle denne gruppen for tapere. Ketil Skogen (Nationen 2001b), for eksempel, mener at de som velger å bli boende på bygda, ofte mot alle odds, gjør bevisste og overveide valg.

Et stadig voksende mediefokus på ungfarsfestivaler og giftekamper har langt på vei bidratt til mye negativ omtale av bygdemannen. I tillegg til at ungfarsfestivalene har vært preget av høy testosteronfaktorⁱⁱ, har mediernes dekning av bygdas ungfars ofte handlet om voldelige og brutale menn (Aftenposten 2002, Dagsavisen 2005, Dagbladet 2008a). Fra Krisesentrene meldes det at «henteekteskapene» er karakterisert ved kontrollerende, voldelige og sexfikserte menn bosatt i grisgrendte strøk (Aftenposten 2002). For mange unge jenter fra Russland og Asia, har drømmen om et nytt og bedre liv i Norge endt med vold og isolasjon i Distrikts-Norge. Videre har mange reportasjer de senere år lagt vekt på bygdeguttens uvettige bilkjøring og på rånernes utagerende aktivitet i bygdebyens gater (Nationen 2005b, 2006, Aftenposten 2007, Nationen 2009b). I tillegg til at bygdas unge menn anses for å utgjøre en risiko i trafikkbildet, da de er hardere på gasspedalen enn andre ungdommer, blir de av mange ansett for å ødelegge bygdeidyllen med «burning & spinning» nattetid. Fra forskerhold blir det bekreftet at unge menn fra bygda dyrker en risikokultur. Testkjøring på lange, øde strekninger fører med seg mange dødsfall og alvorlige trafikkulykker (Eiksund 2009).

Professor i geografi, Tor Selstad, mener at det eksisterer «Twin Peaks» liknede tilstander på bygda (Aftenposten 2009). Mange bygdesamfunn er preget av sterke sosiale problemer som følge av at de finnes mange enslige, uføre, arbeidsløse og alkoholisererte menn med en usunn livsstil på bygda.

I dag settes både kvinners og menns flukt fra bygda i sammenheng med hillbillyfenomenet og den rurale «horror». Den rådende tanke synes å være at machobygder skyver både kvinner og menn ut av bygda og hemmer innflyttingen (Dagbladet 2002, Nationen 2002, Aftenposten 2009). I følge Gro Marit Grimsrud (2000) kan det synes å eksistere en «gråskjeggkultur» på bygda som gjør det vanskelig for både kvinner og unge menn å endre de tradisjonelle kjønnsrollene og kjønnsrelasjonene. I dette avhandlingsarbeidet vil jeg ta utgangspunkt i denne debatten, og særlig vil jeg forfølge ideen om at bygdas unge menn er representert ved en røff og brutal maskulinitet som skremmer unge kvinner og menn fra å velge et liv på bygda.

Bygdemannens to ansikt

Generelt kan vi si at det eksisterer to dominerende og motstående bilder av bygda i populærmediene. Mens man på den ene siden presenterer bygda som et trangt bygdesamfunn preget av overvåking og brutalitet (the rural horror), blir bygda på den andre siden gjerne omtalt som et idyllisk og eksotisk sted (the rural idyll). Populærmedienes dekning av bygdemannen har langt på vei omhandlet den rurale «horror», og står i skarp kontrast til fremstillingen av det rurale middelklassefamilielivet vi gjerne finner i livsstilsmagasinene. Selv om det i dag finnes både varme, idylliske og eksotiske fremstillinger av bygdas unge menn i mediene, slik som i TV-programmene «*Der ingen skulle tru at nokon kunne bu*»ⁱⁱⁱ og «*Jakten på kjærligheten*», synes de vellykkede og alternative bildene av bygdemannen å være relativt få sammenlignet med bildet av den enslige, naive og håpløse bygdemannen. Bilder av tause, enfoldige og røffe bygdemenn med et anstrengt forhold til kvinner, alkohol og homofile fremstår langt på vei som den dominerende fortellingen i norske filmer og TV-serier som «*Mørkets øy*» (1997), «*1732 Høtten*» (1998), «*Jonny Vang*» (2003), «*Salmer fra kjøkkenet*» (2003) og «*Berlinerpoblene*» (2007-2009). I følge litteraturkritiker Marta

Norheim (2005) og sosiolog Rune Bergsvendsen (Klassekampen 2008) er våre populærmedier fylt til randen av bygdetullinger og rurale tristesser. Det snakkes om at en skittenrealistisk horrorkavalkade har dominert norsk film og litteratur de senere år – og at en slik fremstilling av bygda og bygdemannen lett kan bli virkelighetsskapende mytemat.

Selv om de karikerte bildene av «bygda som fæl» og «bygda som idyll» ikke alltid blir rendyrket i en og samme produksjon, men ofte blandes, slik som i dramaserien «Himmelblå» (2008-2009) og realityserien «Da damene dro» (2009), mener jeg å se tendenser til at den tragikomiske bygdemannen trer fram som stadig mer sentral. Det siste året har folk moret seg over historien om Marit og Kim som reiser fra Oslo for å bosette seg på Ylvingen, og over mannfolkene på det lille fiskeværet Husøy som har fått i oppgave å stelle hjemme, mens damene er i Syden. Selv om disse produksjonene prøver å slå hull på noen av mytene om bygdemannen, da de tidvis gir alternative bilder av omsorgsfulle, kakebakende og salsadansende bygdemenn, synes de langt på vei å reprodusere ideen om den enkle og tause mannen som lar seg styre av en kontrollerende mor eller hustru. Ideen om hjemmeboende «mamboer» som aldri har hatt en dame og som knapt vet hvor støvsugeren står, fremstår fortsatt som lys levende for oss og knyttes til våre ideer om bygdemannen og den rurale maskuliniteten.

I en kronikk i Dagbladet (2003a) skriver Britt Kramvig og Kirsten Stien at selv om bygdene kanskje ikke er håpløst fortidsorienterte, vil de mange stereotypiske og stigmatiserende fortellingen om utkantens menn gjøre det stadig vanskeligere for folk å velge bygda fremfor byen. De mener at det er skapt en skarp distinksjon mellom «det urbane» og «det rurale» i den offentlige debatten – og at mediene har et nådeløst blikk på bygdemannen. Mens det knytter seg en spesifikk form for maskulinitet, eller hillbillyidentitet til bygda, synes menn i byen å være representert ved en fleksibel og alternativ maskulinitet.

Den norske diskursen om bygdemannen som en marginalisert taper kan på ingen måte sies å være enestående. I andre Skandinaviske land, så vel som i Storbritannia, New Zealand, Australia og Amerika finner vi liknende diskurser om bygdemannen i

nyhetene og i populærkulturen (Forsberg & Grenholm 2000, Little 2003, Campbell et al. 2006, Fish 2007). Hugh Campbell og hans kollegaer uttaler (2006:6), for eksempel, at:

Often our imagined country boys are dangerous and depraved. Wandering around with a shotgun, wearing long underwear and a straw hat, slurping moonshine and chasing nice urban white-water rafters, like the now legendary villains of the movie *Deliverance*. Or they may be ignorant rubes, the slow-witted and six-fingered left behind by those with the get up and go who got up and went, off to the civilized life of the city, the kind of menacing folk who form the shadowy and sexually depraved mob inhibiting a whole genre of American horror films.

Men til tross for dystre og stigmatiserende påstander om bygdemannens «væren» har bygdeforskerne i svært liten grad vært opptatt av å fange inn livet til de unge mennene som velger å bli boende på bygda og gripe de prosessene og utfordringene som bygdas unge menn står overfor i forhandlinger om og utformingen av rurale maskuline identiteter. Med unntak av en irsk studie som fokuserer på hvordan *unge mannlige bønder* takler en tid med økonomisk og sosial restrukturering (Ní Laoire 2001, 2002, 2004), noen få studier av *tenåringsguttenes* opplevelser og erfaringer med et endret arbeidsliv (Magnussen 1996, Kenway et al. 2006, Ní Laoire & Fielding 2006), og en ny svensk studie som legger vekt på bygdemenns mestringsstrategier ved økende arbeidsledighet (Stenbacka 2008), kaster den rurale maskulinitetsforskningen lite lys over de *unge* menn som faktisk velger å bli boende på hjemstedet eller som velger å komme tilbake til hjemstedet etter noen år ute. Jeg håper derfor at denne avhandlingen kan bidra til å sette fokus på de menn som velger et liv på bygda – og belyse hvordan de utformer sin maskuline identitet innenfor bygdesamfunnet.

I all hovedsak synes det fortsatt å være slik at bygdeforskerne er mest opptatt av flyttoperspektivet, enten det er de som drar fra bygda eller de som velger å flytte til bygda. De som har valgt å bli «igjen» på bygda, og som av mange er blir karakteriserer som marginaliserte på grunn av sin bofasthet, har merkelig nok ikke vært gjenstand for mange undersøkelser til tross for et massivt mediefokus og mange fordømmende uttalelser. Med andre ord synes det viktig å fylle det empiriske kunnskapshullet som omgir bygdas *unge* menn, og fokusere på hvordan de håndterer livet på bygda, og hvordan de konstruerer seg selv som menn.

Rurale strukturendringer og maskuline identiteter

Dagens bygdemenn står, uten tvil, overfor store sosio-økonomiske utfordringer. I tillegg til at mange bygdesamfunn står overfor uttynningssamfunnets harde virkelighet, med et stadig svekket servicetilbud for de gjenværende og en dramatisk reduksjon i antallet sosiale møteplasser, står mange bygdemenn overfor et stadig tøffere ruralt arbeidsmarked som følge av økte markedskrav, strukturrasjonaliseringer og nedleggelse. For mange bygdegutter er det ikke lenger mulig å gå i sine fedre og bestefedres fotspor når det gjelder valg av yrke (Magnussen 1996, Pedersen 1996, Gerrard & Balsvik 1999, Heggen et al. 2003, Kenway et al. 2006). I stedet må de finne arbeid innenfor de nye servicenæringene som tradisjonelt har blitt forstått som «kvinneyrker».

Ser man nærmere på de bygder hvor jord- og skogbruket har dominert næringsstrukturen, ser man at det er snakk om en voldsom tilbakegang innenfor disse næringene. Innenfor landbruket har 150 000 bønder avviklet driften de siste 50 år. Antallet bønder er redusert fra 200 000 i 1959 til knappe 51 000 i 2007 (SSB 2007). Samtidig har vi vært vitne til at skogbruket sysselsetter stadig færre personer, som følge av at hogstmaskinene har tatt over for muskelkraft. Mens det i 1978 bare var 4 prosent av tømmeret som ble hogd av hogstmaskiner, skjer så godt som all hogst med maskiner i dag (SSB 2007). Hadde det ikke vært for en sterk satsing på offentlig sektor de seneste tiårene, hadde mange landbruksbygder lidd den uunngåelige død.

For mange unge menn har det vært en tøff vei å gå ettersom den hegemoniske forståelsen av det å være en «ekte» mann i generasjoner har vært knyttet til fysisk, hardt arbeid. Flere forskere har rapportert om at unge menn opplever en tomhetsfølelse, en form for «melankolsk maskulinitet», i forhold til det nye arbeidslivet (McDowell 2003, Kenway et al. 2006, Ní Laoire & Fielding 2006). Som følge av at de gjerne oppvurderer det fysiske arbeidets karakter, blir de i liten grad mottakelig for endring. Ettersom bygdas menn ofte har satt det praktiske arbeidet høyere enn den boklige lærdommen, har mange bygdegutter også sakkert akterut i det nye arbeidsmarkedet (Magnussen 1996,

Alloway & Gilbert 2004, Ní Laoire & Fielding 2006). Mens unge jenter i stort antall reiser fra bygda til byen for å ta utdanning og jobb, ser vi at bygdas unge menn sjeldnere reiser ut av bygda for å ta høyere utdanning. I en tid hvor arbeidsgiverne stadig oftere etterspør formell kompetanse, gjør det bygdeguttene langt mer sårbare enn bygdejentene. I følge Berit Brandth (2001) har mange bygdejenter ikke bare foretatt en klassereise, men også en «kjønnsreise» i det de fremstår som vinnerne i dagens samfunn. En annen årsak til at bygdeguttene er mindre mobile enn jentene kan sies å henge sammen med at mange unge gutter vokser opp med et visst press og forventning om å ta over hjemgården og «forfedrenes slit». Selv om odelsloven i dag sier at førstefødte skal ta over gården uavhengig av kjønn, synes ikke jentene å være bundet av den samme plikt- og ansvarfølelsen om å føre tradisjonene videre (Haugen 1998, Villa 1999). Mens foreldregenerasjonen legger press på guttene om å ta over driften, blir økonomien i driften, samt den kvinnelige bondens partner, nøye vurdert før foreldrene lar jenta ta over driften. Oppfatninger om at guttene har et medfødt «traktorgen» som gjør det lettere for dem å utføre gårdsarbeid, viser seg også å ha betydning for kvinners rekruttering til landbruket (Heggen & Bjørkhaug 2006).

I en tid hvor mange bygdeungdommer flytter ut av bygda har det også oppstått en situasjon der de som blir «igjen» på bygda ofte anses for å være mindre fremtidsrettet og aktive, enn de som reiser ut. Den rurale ungdomsforskningen viser at det går et klart skille mellom de som planlegger «å reise ut» for å ta utdanning og de som tenker å «bli igjen» i bygda (Paulgaard 2001, Wiborg 2003, Fosso 2004, Bjarnason & Thorlindsson 2006, Rye 2006a). I følge Zygmunt Bauman (1998) kan vi forstå denne trenden som et uttrykk for moderniteten. I modernitetens diskurs handler nemlig det «å reise ut» om å være moderne og dynamisk, mens det å «å bli igjen» anses for å være et uttrykk for marginalisering. Å snakke om at noen «blir igjen» på bygda, blir ofte forstått som et uttrykk for en tradisjonell og underutviklet ruralitet (Ní Laoire 2001). Dette er en utvikling som langt på vei har kommet til å prege våre ideer om bygdas unge menn, og spesielt de unge mannlige bøndene som har valgt å ta over hjemgården. I mange land ser vi at bøndene stadig opplever at deres valg i liten grad blir respektert og verdsatt av «de andre», og ettersom de økonomiske gevinstene av de mange, lange arbeidsdagene

ofte er dårlige, sliter mange mannlige bønder med den maskuline selvfølelsen (Ní Laoire 2001, 2004, Ramirez-Ferrero 2005).

I dag står vi overfor en situasjon hvor bygdas unge menn gjerne opplever å stå uten en sterk kobling til de tradisjonelle maskuline yrkesidentitetene. I denne situasjonen har det vist seg at mange bygdegutter forsøker å gjenskape sin maskuline identitet på andre arenaer, slik som jakt og motor (Magnussen 1996, Skogen & Krangle 2003, Kenway et al. 2006). I stedet for å fremme seg selv som maskuline menn gjennom lønnsarbeidet, har fritida og fritidsaktivitetene blitt et viktig sted for å markere maskulin identitet. Jakta har, sammen med bilen og snøscooteren, blitt viktige arenaer for formingen av en rural maskulin identitet. I denne sammenheng er det imidlertid interessant å legge merke til at disse arenaene har blitt utsatt for press utenfra de senere år. For det første, har myndighetene oppfordret skogeierne til å kommersialisere jakta, slik at det kan skapes ny næringsutvikling i bygdene (St.meld.nr 17 1998 - 1999, St.meld.nr 19 1999 - 2000). I en tid hvor bøndene har et sterkt behov for tilleggsnæringer, har man anmodet dem om å selge jaktløyver til folk med penger. En tanke om å drive utstrakt kommersialisering av jakta har imidlertid møtt motstand. Mange lokale jegere har uttrykt bekymring for at salg av jaktrettigheter til pengesterke kunder kan skru prisene opp til et uakseptabelt høyt nivå for dem (Hompland 1999, Flø 2008). For det andre, har bygdeguttene «råning» blitt utsatt for mye kritikk i mediene som følge av et voksende «støy og larm» problem. I mange bygdebyer har det vært snakk om å innføre et forbud mot råning i sentrumsgatene, noe som har fått mange bygdeungdommer til å aksjonere (Aftenposten 2007, Nationen 2007). En sterk økning i antallet snøscootere, og derav et økt press på rurale ressurser og verdier som stillhet, renhet, dyreliv og landskap, har også gjort det stadig vanskeligere for bygdas unge menn å bruke snøscooteren til fritidskjøring. I dag frykter mange bygdemenn at det skal bli full snøscooter-stopp når Stortinget vedtar ny lov om motorferdsel i utmark^{iv} i 2009 (Aftenposten 2008). Med andre ord ser vi at det legges et voldsomt press på de «tradisjonelle» rurale maskuline arenaene, både de som er relatert til arbeidet og de som er relatert til fritida. I denne situasjonen synes det svært aktuelt å se nærmere på hvordan bygdas unge menn utformer og forhandler fram sine rurale maskuline identiteter innenfor bygdesamfunnet.

Selv om mange studier har vist at det finnes strenge normer og regler for hvordan man kan være som «kjønn» innenfor bygdesamfunnet (Hughes 1997, Little 1997, Kramvig 1999, Campbell 2000, Forsberg 2001, Stenbacka 2001, Berg 2002, Campbell 2006), har det vært relativt få studier som eksplisitt har fokusert på menn og maskulinitetsutformingen på bygda. Hugh Campbells (2006) etnografiske studie av den New Zealandske pubkulturen representerer et viktig unntak. I følge Campbell er det viktig å studere pubkulturen, da den kan fortelle oss en hel del om hva man forstår med begrepet en «ekte» bygdemann. En studie av pubkulturens maskuline praksiser, sier oss ikke bare noe om hvordan maskulinitet opererer innenfor den maskuline drikkekulturen, hva mennene forstår med arbeid og hvordan de konstruerer ideer om «det lokale», det forteller oss også noe om hvordan menn kan oppnå makt og posisjoner innenfor bygdesamfunnet og hvordan menn inkluderes og ekskluderes i det rurale mannsfellesskapet. Med andre ord synes det svært interessant å se nærmere på hvordan bygdas unge menn opplever det norske bygdesamfunnet – og hvordan de kan utforme sin maskulinitet innenfor bygdesamfunnets mange sosiale arenaer.

Mål og forskningsspørsmål

Et viktig overordnet formål for dette doktorgradsarbeidet er å studere hvordan menn «kan være» som menn på bygda i dag – og spesielt hvordan de konstruerer og forhandler om nye forståelser av maskulinitet og ruralitet innenfor bygdesamfunnet. Det vil si at jeg er opptatt av å fokusere på betydningen av normer og forestillinger for utformingen av maskulinitet og ruralitet, og særlig de muligheter og begrensinger som knytter seg til forhandlinger om rurale maskuline identiteter. Men i tillegg til å forstå de dynamikker og prosesser som relaterer seg til de unge mennenes forhandlinger, ved blant annet å fokusere på hvilke aktører og rom som er involvert i formingen av rurale maskuliniteter, er jeg opptatt av å forstå hvordan maskulinitet og ruralitet forhandles frem og relateres innenfor bygdekonteksten. Det vil si at jeg er opptatt av å forstå hvordan de unge mennene konstruerer ideer og forestillinger om maskulinitet og ruralitet, og hvordan disse ideene griper inn i hverandre. Som geograf er jeg videre opptatt av å fange inn hvordan den rurale maskuliniteten tar opp i seg og (re)konstruerer det rurale rom. Det vil si at jeg retter oppmerksomheten mot hvordan de unge

bygdemennene konstruerer rurale maskuliniteter i forhold til rom og sted, og hvordan deres praksiser er med på å konstruere og rekonstruere det rurale rom.

I tillegg finner jeg det interessant å rette oppmerksomheten mot hvordan man kan søke kunnskap om menn og maskulinitetsutforminger. Så langt har dette spørsmålet i svært liten grad blitt berørt i metodelitteraturen (Schwalbe & Wolkomir 2003). Selv om man har fokusert en del på forskerens kjønn under datainnsamlingen, og har gjort rede for den betydning ulikt kjønn kan ha å si for datagenereringen (Warren 1988, Lundgren 1993, Pilcher & Coffey 1996, Brandsæter 1998, Limb & Dwyer 2001), har metodelitteraturen i alt for liten grad diskutert hvilke utfordringer som møter den kvinnelige mannsforskeren og hvordan man kan få kunnskap om menn og maskulinitetsutforminger på bygda. Med andre ord ønsker jeg å fokusere på hvordan jeg som ung kvinnelig mannsforsker kan søke kunnskap om menn og maskulinitet. Ut av dette kan vi utlede følgende problemstillinger for avhandlingsarbeidet:

1. Hvordan kan unge menn være som kjønn på bygda, og hvordan kan rurale maskuliniteter utformes og forhandles frem innenfor bygdesamfunnet?
2. Hvordan griper forhandlinger om maskulinitet og ruralitet inn i hverandre og på hvilke måter er rurale maskuliniteter romlig forankret og relatert til steder?
3. Hvordan kan vi søke kunnskap om menn og maskulinitet innenfor en bygdekontekst?

Det betyr at dette avhandlingsarbeidet tar tak i tre typer forskningsspørsmål; de deskriptive, de analytiske og de teoretiske (Nygaard 2008) – og at studien følgelig innehar både empiriske og teoretiske ambisjoner. I tillegg til at jeg er opptatt av å beskrive og forstå hvordan menn utformer og forhandler fram rurale maskuline identiteter innenfor bygdesamfunnet, og på hvilke måter rurale maskuliniteter er romlig forankret og relatert til steder, er jeg opptatt av hvordan man teoretisk og metodisk kan søke kunnskap om menn og maskulinitetsutformingen. Oppsummert kan vi derfor si at

formålet med denne avhandlingen er å analysere sammenhenger mellom maskulinitet, ruralitet og kjønn.

Studiens tilnærming og fokus

Denne avhandlingen baserer seg i all hovedsak på kvalitative dybdeintervjuer med unge menn som er vokst opp og bosatt i ei jord- og skogsbygd i Midt-Norge. I tillegg inkluderer den en oppfølgende og deltakende observasjonsstudie av bygdas jaktkultur som følge av at dette temaet i intervjuene fremsto som spesielt viktig i konstruksjonen av rural maskulinitet.

Ettersom jeg i denne studien har beveget meg inn på et relativt nytt forskningsfelt, har jeg også langt på vei valgt en eksplorerende tilnærming til problemfeltet. I stedet for at jeg på forhånd bestemte meg for hvilke tema jeg ville belyse under intervjuene, valgte jeg en åpen og fleksibel tilnærming til bygdemennenes liv og ba dem innledningsvis om å fortelle meg om deres oppvekst i bygda, og om deres forhold til familien, arbeidet og fritida. Med andre ord kan man si at avhandlingens problemstillinger og tema langt på vei har vokst ut av materialet, og er et resultat av en intuitiv forskningsprosess hvor jeg har valgt å forfølge noen av de temaene som dukket opp under samtalene med bygdas unge menn. I særlig grad er denne avhandlingens problemstillinger relatert til de unge mennenes forhold til bygda, arbeidet og fritida, og deres ulike «politiske» ståsteder i spørsmål som gjelder likestilling, jakt, snøscooterkjøring og rovdyrproblematikk. Videre legger den vekt på å forstå de unge mennenes forhold til jevnaldrende menn og kvinner, samt de som kommer «utenfra» og som kan utgjøre en trussel mot bygdefellesskapet.

Det fins flere dimensjoner som kan studeres med hensyn til de unge mennenes maskulinitetsutforming. Menn forhandler om rurale maskuliniteter i forhold til bygdebefolkningen generelt og i forhold til den ytre verden. De forhandler om maskulinitetens og ruralitetens meningsinnhold i hverdagslivets mange mellommenneskelige relasjoner, noe som i sin tur innebærer at rurale maskuliniteter utformes og forhandles fram i relasjoner mellom menn, i relasjoner mellom kvinner og

menn og i møtet mellom ulike generasjoner. I denne avhandlingen studerer jeg særlig maskulinitetsutformingen i forhold til jevnaldrende menn og kvinner – og i forhold til de menn og kvinner som truer og utfordrer de rurale maskuline verdiene. Vi kan si at det er viktig å studere unge menn og hvordan de utformer rurale maskuliniteter innenfor bygdekonteksten, ettersom maskulinitetsutformingen har mye å si for både kvinner og menns bygdeliv og for formingen av det rurale rom (Little 2002).

Kort fortalt er artikkel 1 opptatt av å beskrive og forstå hvordan bygdas unge menn utformer og forhandler fram rurale maskuliniteter i forhold til jakta, og hvordan ideer om maskulinitet og ruralitet griper inn i hverandre i henholdsvis kommersialiseringsdebatten og likestillingsdebatten (problemstilling 1 og 2). Artikkel 2, på sin side, legger særlig vekt på å forstå hvordan man som ung kvinnelig forsker kan søke kunnskap om menn og maskulinitetsutformingen (problemstilling 3) og hvordan de unge mennene forhandler frem sin maskulinitet i møtet med meg som ung kvinne (problemstilling 1). I artikkel 3 ser jeg nærmere på de forestillinger og idealer som kommer til uttrykk i mennenes fortellinger om livet i bygda, og særlig fokuserer jeg på hvordan de «gjør» kjønn og identitetspolitikk i spørsmål om arbeid, jakt, familie, snøscooterkjøring og rovdyrpolitikk, og hvordan ideer om maskulinitet og ruralitet flettes sammen og former ideer om en «ekte» rural maskulinitet (problemstilling 1 og 2).

Med denne avhandlingen håper jeg altså å kunne bidra til økt kunnskap om maskulinitet og ruralitet i rurale områder ved spesielt å fokusere på hvordan bygdas unge menn opplever at de kan være som kjønn på bygda, samt analysere hvordan maskulinitetsutformingen igjen kan få betydning for kvinners og menns bygdeliv og formingen av det rurale rom. Videre ønsker jeg med denne avhandlingen å bidra til å sette søkelyset på feltarbeidets mange kjønnede erfaringer ved kritisk å reflektere over mine egne feltefaringer i møtet med de unge mennene og hvordan det intersubjektive møtet mellom forsker og informant kan være utgangspunkt for data om kjønn og ruralitet.

Avhandlingens struktur

Denne avhandlingen består av to hoveddeler. Del I utgjør avhandlingens overbyggende kappe og del II inneholder avhandlingens tre artikler. I det følgende vil jeg gjøre rede for kappas struktur, før jeg avslutningsvis presenterer artiklenes titler. I kappas første kapittel redegjør jeg for avhandlingens tema, problemstillinger og målsetninger. I kapittel 2 går jeg inn på avhandlingens teoretiske tilnærminger ved å redegjøre for hvordan maskulinitet og ruralitet forstås og brukes i denne avhandlingen – og for hvordan maskulinitet og ruralitet kobles sammen, relateres og forstås innenfor studier av rurale maskuliniteter. I kapittel 3 redegjør jeg for avhandlingsarbeidets metoder og metodologi. Særlig legger jeg vekt på datagenereringen, hvilke etiske problemstillinger man kan møte når man utfører små kvalitative studier i et gjennomsiktig bygdesamfunn og hvordan jeg vurderer datamaterialets kvalitet og overførbarhet. I kappas fjerde og avsluttende kapittel, presenteres et kort sammendrag av artiklenes hovedfunn, samt noen tanker om hva disse funnene kan ha å si for både kvinners og menns liv på bygda.

Del II består av avhandlingens tre artikler:

1. Bye, L. M. (2003): Masculinity and rurality at play in stories about hunting, *Norsk Geografisk Tidsskrift* 57, 145-153.
2. Bye, L. M. (2005): Feltarbeidets kjønnede farer. En refleksiv analyse av kjønn, heteroseksualitet og sted, *Nordisk Samhällsgeografisk Tidsskrift* 39, 25-43.
3. Bye, L. M. (2009): How to be a rural man: Young men's performances and negotiations of rural masculinities, *Journal of Rural Studies* 25, 278-288.

II TEORETISK TILNÆRMING:

MASKULINITET, RURALITET OG RURALE MASKULINITETER

Menn og maskulinitet

På slutten av 1970-tallet utviklet det seg et nytt forskningsfelt i samfunnsvitenskapen som var opptatt av mannens ståsted sett i et kjønns- og likestillingsperspektiv. Det ble klart at den konvensjonelle forskningen ofte hadde tatt menns kjønn for gitt, og at samfunnsforskningen langt på vei hadde operert med en «ureflektert mannlighet» (Whitehead 2002, Kimmel et al. 2005, Lorentzen 2006). Som følge av tiltakende samfunnsendringer og et økende press på den tradisjonelle mansrollen vokste det fram et behov for å forstå menns situasjon som «kjønn». Menns maskuline identitet stod under press i arbeidslivet og familielivet, og i mange medier ble det snakket om at menn stod overfor en «maskulinitetskrise». Mange menn, spesielt i Amerika og Storbritannia, hadde mistet arbeidet, mannsfellesskapet og rollen som familieforsørger, og det ble klart at man nå måtte fokusere på menn som kjønnete individer, og utfordre grensene for hvordan menn kunne være som kjønn.

Den tidlige mannsforskningen skulle langt på vei bli dominert av amerikanske og britiske sosiologer og historikere som var opptatt av teoriutvikling (Carrigan et al. 1985, Hearn 1987, Kimmel 1987). På universitetet i Berkeley ble det i samarbeid med «women's studies» undervist i «men's studies» allerede i slutten av 1970-åra. Og mot slutten av 1980-åra hadde forskningen på menn og maskulinitet etablert seg i mange vestlige land. De nordiske mannsforskerne, med Øystein Holter i spissen, lå på mange måter i forskningsfronten (Jalmert 1984, Holter 1989, Ambjörnsson 1990, Holter & Aarseth 1993). Mye takket være blant andre Per Olav Tiller og Erik Grønseths studier av sjømannsfamilier og farsfravær på 1950- og 60-tallet, og kvinnebevegelsens

framvekst på 1970-tallet som skulle føre med seg pro-feministiske mannsorganisasjoner som satte et kritisk søkelys på mannsrollen. I 1985 og 1987 ble det opprettet et Mannsrolleutvalg i både Sverige og Norge, og i 1989 ble det etablert et norsk «Nettverk for forskning på menn» som snart skulle omfatte et nordisk forskningsnettverk. Til forskjell fra sine utenlandske kolleger kom de nordiske forskerne i all hovedsak til å rette oppmerksomheten mot empiriske studier av menns liv (Holter 1999).

Begrepet mannsforsker og mannsforskning er blitt brukt på ulike måter i samfunnsdebatten og forskningen. Jeff Hearn (1998) skiller mellom «kritiske studier av menn» og «mannsstudier». Til tross for at det meste av forskningen på menn bygger på det kunnskapsgrunnlaget som er skapt av kvinneforskningen, fins det såkalte «mannsforskere» som har en helt annen agenda, nemlig å styrke det mannlige fellesskapet ved å gå i mot de feminine kreftene i samfunnet. Robert Bly (1990), som må sies å være en av disse mer kontroversielle mannsforskerne, har blant annet fått mye oppmerksomhet blant de ny-religiøse og militante bevegelsene i Amerika. Disse mener langt på vei at «maskulinitetskrisen» har oppstått på grunn av kvinners frigjøringskamp og at menn må ta tilbake makten. I de nordiske landene har den antifeministiske mannsbevegelsen ikke fått særlig fotfeste. I stedet har norske menn organisert seg i ulike foreninger, slik som «Foreningen 2 Foreldre» (1985), som jobber for å styrke menns rettigheter ved samlivsbrudd. Opprettelsen av mannsrolleutvalget i 1987, skulle også bidra til å sette lovbestemt pappapermisjon på agendaen. Hvilket i sin tur har bidratt til større likestilling mellom kjønnene – og et noe komisk blick på antifeministiske «mannsforskere» som mener at menn bare kan styrke sine rettigheter ved å søke tilbake til sin «urmaskulinitet».

I dag relaterer den kritiske mannsforskningen seg til et bredt spekter av feministiske, pro-feministiske og «skeive studier» utført av både menn og kvinner. Dens overordnede målsetning kan sies å være å rette søkelyset mot det kjønnsdelte samfunnet, og hvordan den tradisjonelle maskuliniteten kan være undertrykkende for både kvinner og menn (Hearn 1998, Kimmel et al. 2005, Lorentzen 2006). Videre anses det som viktig innenfor disse studiene å søke bortfor det opplagte maskuline for på denne måten å bryte ned grensene for hva vi anser som maskulint eller mannlign i dagens samfunn.

Som følge av at geografifaget historisk sett har vært dominert av menn som i liten grad har vært åpne for nye forskningsområder knyttet til kjønn og seksualitet (Hopkins 2000), og langt på vei må sies å ha vært en tungrodd, maskulinistisk tradisjon (Rose 1993), har geografene vært relativt trege til å respondere på utviklingen innenfor de kritiske studiene av menn og maskulinitet (Longhurst 2000). Takket være Peter Jacksons (1991, 1994) arbeider på 1990-tallet, og hans oppfordring til geografene om å bidra til å avdekke de romlige strukturene som støtter opp om og bevarer maskulinitetens dominante former, har forskningsfeltet etter hvert trengt inn i geografens mange subdisipliner. Inntil ganske nylig ble for øvrig den geografiske forskningsinnsatsen langt på vei kritisert for å være nokså ensidig opptatt av den urbane maskuliniteten og arbeidsmarkedsendringer blant hvite arbeiderklassmenn (Berg & Longhurst 2003). Denne avhandlingen vil med sitt fokus på bygdas unge menn bidra til at den geografiske forskningen på menn, maskulinitet og sted strekker seg utover det urbane ved å inkludere det rurale perspektivet. Den vil også med sitt fokus på bygdas *unge* menn rette søkelyset mot en gruppe menn som i liten grad har vært gjenstand for forskningsinteresse innenfor den rural maskulinitetsforskningen.

Hvordan forstå maskulinitet?

Innenfor manns- og maskulinitetsstudiene finnes det flere tilnæringer til maskulinitetsbegrepet. Robert Connell (1995) har identifisert fire forskjellige definisjoner av maskulinitet. Den første definisjonen omtaler han som en *essensialistisk* forståelse. Det betyr at den bygger på ideen om at det finnes noen personlighetstrekk som definerer maskuliniteten som noe *opprinnelig og ekte*, for eksempel, risikotaking, ansvarsfullhet, aggresjon osv. Den andre måten å forstå og bruke maskulinitetsbegrepet på, omtales som en *positivistisk* forståelse. Det vil si en tilnærming som forstår maskulinitet ut fra statistiske fakta, eller det menn statistisk sett *er*. Den tredje definisjonen av maskulinitetsbegrepet forstår maskulinitet som noe *normativt*. Det vil si at man fokuserer på hva menn *bør* være. Den fjerde definisjonen legger, på sin side, vekt på en *semiotisk* forståelse av maskulinitet. Med det forstår vi at maskulinitet

defineres gjennom et system av *symbolsk forskjell*, eller som vesentlig forskjellig fra femininitet.

Connell (1995) stiller seg kritisk til alle disse tilnæringsmåtene. I stedet for å definere maskulinitet som en bestemt karaktertype eller norm mener han at maskulinitet må forstås som en *relasjonell praksis*. Det vil si at han, i likhet med mange andre mannsforskere i dag (Hoven & Hörschelmann 2005, Kimmel et al. 2005, Campbell et al. 2006), legger til grunn en forståelse av at det er de mellommenneskelige relasjonene og praksisene i hverdagslivet som kjønner våre erfaringer, personlighet og kultur.

Rather than attempting to define masculinity as an object (a natural character type, a behavioural average, a norm), we need to focus on the processes and relationships through which men and women conduct gendered lives. Masculinity, to the extent the term can be briefly defined at all, is simultaneously a place in gender relations, the practices through which men and women engage that place in gender, and the effects of these practices in bodily experience, personality and culture (Connell 1995:71).

Med bakgrunn i relasjonsperspektivet forstår vi altså at maskulinitetens meningsinnhold varierer innenfor ulike sosiale, historiske og geografiske kontekster, og at maskulinitet først og fremst må forstås som noe vi «gjør» eller fremfører gjennom kroppslig, adferdsmessig og språklig iscenesetting. I særlig grad er Connell (1995) opptatt av kroppen og hvordan vi gjør, annonserer eller iscenesetter oss selv gjennom reflekseive praksiser. Det vil si at våre praksiser langt på vei er styrt av en kulturell diskurs om hva som er legitim praksis. Vi handler som menn og kvinner ut fra en refleksev forståelse av hva som forventes av oss som kjønnede individer i en spesifikk kontekst, og ut fra vår kunnskap om kulturens sanksjoner mot dem som bryter mønsteret. Dette er en tilnærming som bygger på Judith Bulters (1993) teorier om *kjønn som performativitet* hvor kjønn betraktes som en historisk og kulturelt skapt maktstruktur som individet stadig må forholde seg til. Kjønn forstås som en nødvendig *gjøren*, eller performativitet. Det vil si en kulturell norm som hver enkelt av oss må fremføre for sine omgivelser på en konsistent måte for å få bekreftelse og anerkjennelse som mann og kvinne.

Et sentralt trekk ved maskulinitetsforskningen har vært ønsket om å vise at maskulinitet ikke er en enhetlig og homogen kategori. I stedet for å snakke om maskulinitet, i entall,

har forskerne tatt til orde for at det finnes mange «maskuliniteter» (Morgan 1992, Berger et al. 1995, Mac an Ghail 1996). I et forsøk på å forstå konstruksjonen av ulike maskulinitetsformer, har forskerne særlig vært opptatt av å finne ut hvordan ulike maskuliniteter er lenket sammen hierarkisk i en teori om «hegemonisk maskulinitet» (Carrigan et al. 1985, Connell 1987, 1995). Connell (1995:76) sier:

‘Hegemonic masculinity’ is not a fixed character type, always and everywhere the same. It is, rather, the masculinity that occupies the hegemonic position in a given pattern of gender relations, a position always contestable.

Med andre ord forstår vi at det ikke finnes noen bestemt maskulinitet som kan omtales som hegemonisk i alle situasjoner og kontekster. I stedet må hegemonisk maskulinitet forstås som et uttrykk for den maskuliniteten som okkuperer en bestemt kjønnsrelasjon i en spesifikk situasjon. Vi kan si at begrepet impliserer forskjellige relasjonelle maskuliniteter, og at den hegemoniske maskuliniteten *alltid* står i et konkurranseforhold til andre maskulinitetsformer. Hegemonisk maskulinitet må forstås som en varierende og flytende form for maskulinitet som står i kontrast til mindre dominerende eller underordnede former for maskulinitet.

Connell (1995) opererer med fire former for maskulinitet. I tillegg til hegemonisk maskulinitet taler han om underordnet, medskyldig og marginalisert maskulinitet. Kort sagt; med begrepet «underordnet maskulinitet» forstår vi at det finnes noen maskuliniteter som er underordnet den dominerende maskuliniteten. Med «medskyldig» eller «medvirkende» maskulinitet forstår vi at det ikke bare er de menn som utøver hegemonisk maskulinitet som har fordeler av dette systemet, men at alle menn mer eller mindre nyter godt av og støtter opp om dette systemet. «Marginalisert» maskulinitet, på sin side, benyttes for å illustrere at kjønn ikke alene er avgjørende for hvor man blir plassert i kjønnssystemet. Kjønn samspiller med andre strukturer i samfunnet som klasse, alder, etnisitet, seksualitet, funksjonshemming osv, og disse kategoriene har stor betydning for hvor man blir plassert i forhold til andre mennesker.

I dag benyttes begrepet hegemonisk maskulinitet i mye empirisk forskning, men i likhet med de fleste teorier har heller ikke denne teorien unngått kritikk (Hearn 1996, Clatterbaugh 1998, Martin 1998, Wetherell & Edley 1999, Demetriou 2001, Whitehead

2002, Collinson & Hearn 2005). Kort oppsummert kan vi si at ett av hovedproblemene med begrepet hegemonisk maskulinitet er at det ofte fremstår som et sekkebegrep. Hearn (1996), for eksempel, mener det er vanskelig å snakke om hegemonisk maskulinitet som noe ved det maskuline, ettersom begrepet brukes på både individnivå og strukturnivå, og som følge av at hegemonisk maskulinitet fremstår som ulikt fra det hegemoniske hierarki. For å komme klar for denne problematikken argumenterer Hearn (1996) for å gå bort fra maskulinitetsbegrepet. I stedet taler han for at kjønnsforskerne må gå over til å snakke om *menn* som kategori og søke et bredere fokus på *menns handlinger*. Videre peker Stephen M. Whitehead (2002) på at hegemonisk maskulinitet bidrar med en enkel og reduksjonistisk forståelse av makt, da begrepet ensidig gir inntrykk av at menn er vinnere, mens kvinnene er taperne. Dette er en grov forenkling av virkeligheten. I våre virkelige liv er verden mye mer komplisert, fastslår Whitehead. I tillegg til at noen kvinner har mer makt enn enkelte menn, ser vi at menn ofte okkuperer flere sosiale lokaliteter på samme tid, og at disse posisjonerer dem på kompliserte og ulike måter. Dette er en forståelse som deles av mange. David Collinson og Jeff Hearn (2005), som har jobbet mye med arbeids- og organisasjonslivet, peker på at selv om noen menn blir posisjonert innenfor diskurser av hegemonisk maskulinitet på bakgrunn av sitt kjønn og sin seksualitet, kan de samtidig bli posisjonert innenfor diskurser av underordnet maskulinitet som et resultat av sin etniske tilhørighet eller klassebakgrunn. Med andre ord kan det synes som at begrepet hegemonisk maskulinitet har sviktende forklaringskraft.

I en ny gjennomgang av begrepet hegemonisk maskulinitet erkjenner Raewyn Connell og James Messerschmidt (2005) at begrepet trenger et tydeligere fokus på individets handlekraft og hvordan kjønn sammenfaller med andre subjektiviteter i forhold til makt. De poengterer imidlertid at det ikke nødvendigvis er begrepet i seg selv som er problematisk, men heller selve bruken av begrepet. En gjennomgang av begrepsbruken viser nemlig at begrepet ofte har blitt brukt på en slik måte at det refererer til en kategori av karaktertrekk og handlinger som, for eksempel, fysisk styrke, aggresjon, konkurranseinstinkt, utholdenhet osv. Connell og Messerschmidt avviser en slik bruk, og sier at det aldri har vært intensjonen med begrepet. Derimot er det deres mening at maskulinitetsbegrepet må brukes slik at det fremhever maskulinitetens kulturelle og

stedlige uttrykk. Dette er et poeng som også blir trukket fram av Bettina van Hoven og Kathrin Hörselmann (2005) i boka «*Spaces of Masculinities*». De argumenterer for viktigheten av å søke en forståelse for de måter som maskuliniteter «spilles ut» på i spesifikke kontekster. Særlig peker de på at maskulinitetsbegrepet har stor forklaringskraft i spørsmål om kjønnede maktrelasjoner ettersom det ikke bare gir uttrykk for maskulinitetens romlige uttrykk, men også gjør det mulig for oss å reflektere over betydningen av «kjønnede steder», samt legge vekt på at kjønn i seg selv blir konstruert gjennom romlige relasjoner og geografiske forestillinger. Kritikken til tross, så synes altså maskulinitetsbegrepet fortsatt å være et nyttig analytisk verktøy. I dette avhandlingsarbeidet legger jeg vekt på å forstå hvordan bygdas unge menn fremfører og (re)konstruerer ideer om rurale maskuliniteter – og i så måte forholder jeg meg langt på vei til Connells tilnærming til maskulinitetsbegrepet.

Innenfor mannsforskningen finnes det flere modeller for å forstå menn og maskulinitet. Mens Jeff Hearn er opptatt av å studere menns handlinger eller praksiser, tar andre forskere utgangspunkt i mannlighetsbegrepet (Kimmel 1996, Ekenstam 1998, Lorentzen 1998, Kramvig 1999, Ekenstam et al. 2001). Ved å referere til mannlighet, heller enn maskulinitet, og i særdeleshet relasjonen mellom det mannlige og det umannlige legger man til grunn en mer hverdagslig forståelse av maskulinitet. I følge Michael Kimmel (1996) må mannlighet først og fremst forstås som en «homososial fremføring». Det vil si noe som skapes og uttrykkes i relasjoner mellom menn. Dette er en tanke som Clase Ekenstam har jobbet videre med i sine bøker «*Rädd att falla*» (1998) og «*Sprikor i fasaden*» (2001), hvor han redegjør for hvordan mannlighetens idealer befestes gjennom frykten for å bli dominert av andre menn og redsel for å falle ned i umandighetskategorien. Jørgen Lorentzen (2006) peker på at dette er en tilnærming som utgjør et viktig perspektiv i mannsforskningen, da det undersøker «forholdet mellom mannlighet og makt» på den ene siden, og «forholdet mellom mannlighet og avmakt» på den andre siden. Selv om jeg i denne avhandlingen har valgt å snakke om maskulinitet, heller enn mannlighet, betyr det ikke at jeg ikke finner denne tilnærmingen aktuell og verdifull. I mitt eget arbeid trekker jeg snarere veksler på denne tilnærmingen, da jeg i artikkel 2 legger vekt på å vise hvordan maskulinitet kan forstås som en homososial fremføring mellom menn, og hvordan maskulinitet kommer til

uttrykk mellom to menn når «brura» er tilstede. Videre tar både artikkel 2 og 3 opp i seg tanken om at det eksisterer en umandighetskategori blant bygdas unge menn, men i stedet for å snakke om mannlighet og umannlighet, har jeg altså valgt å snakke om maskulinitet og om hva det vil si å være en «ekte» mann på bygda i dag.

En annet teoretisk perspektiv som stadig får større oppmerksomhet innenfor mannsforskningen, og som jeg langt på vei er inspirert av, er interseksjonalitet. Betegnelsen kan sies å være et uttrykk for hvordan kjønn og kjønnsidentitet sammenfaller med andre strukturelle og institusjonelle forhold som, for eksempel, alder, klasse, seksualitet og ruralitet, og hvordan man kan teoretisere og forstå forbindelsene og møtepunktene mellom disse sosiale kategoriene (Kimmel et al. 2005, Valentine 2007). I følge Gill Valentine (2007) handler det interseksjonelle perspektivet om å undersøke og beskrive de kategorier og fenomener som gjensidig virker inn på hverandre, for på denne måten å fange inn kompleksiteten og dynamikken i interseksjonaliteten som levd erfaring. I denne avhandlingen, hvor jeg jobber i krysningen mellom kategoriene *kjønn, maskulinitet og ruralitet*, legger jeg særlig vekt på å forstå hvordan spesielle maskuliniteter blir vektlagt og gitt betydning innenfor bygdekonteksten, og hvordan disse maskulinitetene forstyrres, løses opp eller avløses av andre kategorier, slik som ruralitet, sosial klasse og alder. I artikkel 1, hvor jeg tar tak i de unge mennenes jakthistorier, viser jeg blant annet hvordan maskulinitetsutformingen blir sekundær i forhold til utformingen av en «rural identitet». Videre berører artikkel 3, som tar utgangspunkt i de unge mennenes historier om jakta, snøscooterkjøringa og rovdirene, ideer om sosial klasse og tilknytning til sted. I disse historiene ser vi at ideer om maskulinitet, ruralitet og sosial klasse krysser hverandre – og styrker ideen om at det finnes en «ekte» rural maskulinitet i kontrast til de som har en annen bakgrunn og/eller tilknytning til det rurale. Det er bonde- og arbeiderklasse maskuliniteten, og særlig det praktiske arbeidets verdi, som rangeres høyest innenfor bygdesamfunnet. Med andre ord ser vi at maskulinitet og ruralitet krysser hverandre på ulike måter i de unge mennenes fortellinger om livet i bygda.

Bygda og «det rurale»

Geografene viste tidlig interesse for de rurale områdene. Fram til 1950-tallet, var landsbygda et kjerneområde for samfunnsvitenskaplig geografisk forskning, delvis som følge av at landbruket dominerte økonomisk i mange vestlige land, og delvis som følge av at rurale regioner tradisjonelt hadde vært viktige for geografi (Cloke 1997). Fra 1950-tallet ble imidlertid de rurale områdenes betydning overskygget av en sterk vekst i urbane områder. Mange geografer gikk inn i for å studere sentraliseringstendenser og byutvikling i stedet for å fokusere på bygda.

De raske sosioøkonomiske endringene som skjedde på den europeiske landsbygda som følge av avfolkning, urbanisering og økt mobilitet på 1970-tallet skulle føre med seg en fornyet interesse for bygda og «det rurale». I følge Hugh Clout (1972) var det nå viktig at geografene deltok i planleggingen av de rurale områdene, og ikke minst etableringen av pendlerbosetninger i enkelte bynære områder. Disse bosetningene bød på mange nye utfordringer for bygdene, og særlig la de et stort press på det eksisterende kommunikasjons-, helse- og servicetilbudet på stedet. Den helt store interessen for de rurale studiene lot imidlertid vente på seg, som følge av at feltet i liten grad bidro til teoriutvikling, og heller ikke ble ansett som politisk orientert (Cloke 2006).

I løpet av 1980-tallet utviklet feltet seg i en ny retning, som følge av at det skjedde store endringer innenfor den rurale økonomien. Forandringene var langt på vei inspirert av de mange transformasjonsprosessene som rammet de rurale områdene – og ikke minst en ny vilje blant de rurale forskerne til å ta opp i seg nye teoretiske perspektiv (Cloke 1997, 2006). Det ble klart at rurale områder og samfunn stod overfor kompliserte nasjonale og internasjonale politiske og økonomiske utfordringer, og at dette ikke bare fikk stor betydning for landbruket, men også for andre rurale økonomier og for de rurale områdene generelt. I tillegg til at landbruket stod overfor store endringer, stod de rurale områdene overfor et økende press som følge av voksende og stadig mer differensierte arbeidsmarkedsregioner, økt mobilitet og ny informasjons- og kommunikasjonsteknologi. Bygda var i ferd med å gå fra å være et produksjonssted til å bli et konsumsted (Marsden et al. 1993, Ilbery 1998). I Storbritannia og Frankrike skulle

forskerne, i sær, interessere seg for økende kontraurbaniseringstendenser og de problemer som oppstod når «den nye serviceklassen» kjøpte seg store landbrukseiendommer i jakten på «den rurale idyll». Særlig ble det pekt på at en sterk vekst i serviceklassens interesse for bygda som et vakkert og fredelig bosted bidro til å forsterke klassekonflikten mellom bøndene og nykommerne i synet på natur og landskap, og at stigende huspriser presset unge mennesker med lokal tilhørighet bort fra området (Cloe & Thrift 1987, 1990).

Her hjemme skulle interessen for bygda øke med bildet av «utkantens dilemma». Kristian Aasbrenn (1989) gjorde det klart at markedsorienteringa i politikken og strukturrasjonaliseringa i primærnæringene hadde ført til en sterk befolkningsnedgang i den perifere utkant. «Uttyningssamfunnet», karakterisert ved et stadig svekket servicetilbud og dårligere levkår for de gjenværende, ble et brennhett tema i den norske distriktsdebatten. Ved Norsk senter for bygdeforskning var man spesielt opptatt av å undersøke bøndenes levkår, og hvordan de skulle klare å omstille seg til en markedsrettet økonomi (Almås 1995). Men en stadig økende bevissthet om at det fantes flere ruraliteter skulle etter hvert få bygdeforskerne til å stille andre spørsmål knyttet til rural næringsutvikling, livsstil, identitet og kjønn (Almås et al. 2002).

På 1990-tallet fikk de rurale studiene et teoretisk løft. Influert av den kulturelle vendingen innenfor samfunnsvitenskapen begynte bygdeforskerne å legge stadig større vekt på å forstå de mange ulike erfaringene som folk hadde med «det rurale» (Mormont 1990, Philo 1992, Halfacree 1993, Murdoch & Pratt 1993). Chris Philo (1992), i sær, oppfordret de rurale forskerne til å utvikle et mer kritisk blikk på «det rurale». Som følge av at bygdeforskningen først og fremst hadde studert «Mr. Average», dvs «den hvite gjennomsnittsmannen», hadde bygdeforskningen langt på vei glemt og underkjent «de andres» perspektiver og erfaringer med «det rurale». De relativt svakerestilte gruppene, som for eksempel kvinner, barn, homofile, eldre, fattige, handikappede og etniske minoriteter, hadde blitt oversett i bygdeforskningen. For å få en helhetlig forståelse av «det rurale» oppfordret han derfor forskerne til å forstå «de andres» erfaringer «på andre steder» og til å belyse de maktrelasjoner som knyttet seg til de mange myter og forestillinger som omga «det rurale».

I forlengelsen av Philo (1992) banebrytende artikkel «*Neglected rural geographies*» tok mange forskere til seg oppfordringen om å studere annerledeshet, makt og marginalisering. Ikke minst ble det pekt på at bildet av bygda som et trygt og godt bosted for kvinner og barn ikke nødvendigvis stemte med virkeligheten, og at personer med en annen seksuell legning og/eller etnisk tilhørighet ofte opplevde marginalisering og ekskludering i bygdesamfunnet (Bell & Valentine 1995, Little & Austin 1996, Cloke & Little 1997, Milbourne 1997, Valentine 1997, Panelli et al. 2004). Videre ble det blant annet pekt på at politikerne ofte hadde underkjent de faktiske problemene på landsbygda, og at man nå måtte sette inn tiltak for å bedre forholdene for bygdas mange fattige og husløse (Cloke et al. 2000, Cloke et al. 2002). Disse arbeidene fokuserte imidlertid ikke bare på «de andre», men også på hvordan man best kunne oppnå kunnskap om «de andre». Det ble pekt på at studier av «de andre» lett kunne gjengi enkle fortolkninger dersom forskeren ikke tok inn over seg maktperspektivet i forskningen. Forskeren måtte med andre ord ta inn over seg de etablerte tanker, forestillinger og språk som han eller hun var bærer av, og fri seg fra den delvise forståelsen av «de andre» ved å reflektere over betydningen av diversitet, forskjell og makt i møtet med «den andre» (Philo 1992, Cloke & Little 1997, Milbourne 1997).

Med bakgrunn i Philo kritikk av at bygdeforskerne utelukkende hadde studert den hvite gjennomsnittsmannen søkte forskerne etter hvert også en bredere forståelse av kjønn og kjønnsidentitet (Little 2002). I tillegg til at forskerne la vekt på å studere hvordan kvinner, barn, homofile og svarte opplevde det rurale samfunnet, ble det pekt på nødvendigheten av å forstå «Mr. Average» som kjønn (Campbell & Bell 2000, Little 2002). I stedet for å betrakte «Mr. Average» som det nøytrale kjønn ble det argumentert for at forskerne måtte undersøke bygdemannens liv og erfaringer i et kjønnsperspektivet og koble inn teorier om makt og marginalisering. Videre ble det argumentert for at bygdeforskerne måtte legge vekt på å avdekke heteronormeringen i samfunnet (Little 2003, Little & Panelli 2007), og forstå betydningen av etnisitet og hvithet (Holloway 2005, 2007). Med andre ord har bygdeforskningen de seneste årene utvidet sin interesse for bygda og «det rurale», til å omfatte menn og maskulinitet, i tillegg til andre seksualiteter og etnisiteter. Jeg vil snart vende tilbake til den rurale

maskulinitetsforskningen, men først litt om hvordan jeg tilnærmer meg ruralitetsbegrepet i denne avhandlingen.

Hvordan forstå ruralitet?

Historien om hvordan «det rurale» er blitt konstruert og forstått i den samfunnsvitenskaplige diskursen kan langt på vei sies å være historien om å definere hva som er ment med «det rurale», og til å etablere en forståelse av i hvor stor grad «det rurale» kan forstås som det samme som eller vesentlig forskjellig fra det urbane (Panelli 2004). I all hovedsak kan vi si at det finnes fire ulike måter å forstå ruralitetsbegrepet på (Halfacree 1993).

Den første hovedtilnærmingen til ruralitetsbegrepet omtales gjerne som *deskriptiv*. Det vil si en tilnærming der områder klassifiseres som rurale eller urbane med utgangspunkt i, for eksempel, befolkningsstørrelse, næringsmessig sysselsetting og arealbruk (Cloke 1977, Almås & Elden 1997). Den andre hovedtilnærmingen, *de sosiokulturelle definisjonene*, ser på sammenhengen mellom en regions befolkningsstørrelse og de sosiokulturelle forholdene i regionen. Det argumenteres for at lavt folketall og lav befolkningstetthet gir seg utslag i et tradisjonelt bygdesamfunn karakterisert ved stabilitet, omsorg, likhet og sosial kontroll, mens høyt folketall og høy befolkningstetthet gir seg utslag i et moderne samfunn karakterisert ved sosial differensiering, valgmuligheter, individualisme og normløshet (Tönnies 1957). Den tredje hovedtilnærmingen til ruralitetsbegrepet blir ofte benevnt som *«localitytilnærmingen»*. Forskjellig fra de to første definisjonene, som kan betegnes «funksjonelle» definisjoner, legger den vekt på å analysere utviklingen innenfor rurale områder som et uttrykk for overordnede økonomiske og politiske utviklingstrekk på nasjonalt og globalt nivå. Det som skjer innenfor en bestemt lokalitet anses som bestemt av faktorer som opererer utenfor de antatte grensene for det rurale området. Den rurale transformasjonen varierer fra sted til sted, og de rurale studiene må derfor søke de lokale manifestasjonene ved rural endring ved å legge vekt på å forstå relasjonen mellom de økonomiske og politiske faktorene innenfor den enkelte lokalitet (Urry 1984). Den fjerde, og siste, tilnærmingen til ruralitetsbegrepet, som jeg legger til grunn

for dette avhandlingsarbeidet, er inspirert av postmoderne og poststrukturalistisk tenkning og betrakter ruralitet som en *sosial og kulturell konstruksjon*. Ulikt de forutgående definisjonene legger den vekt på å forstå menneskers ulike erfaringer, forestillinger og tanker om «det rurale» som sosiale representasjoner av ruralitet. Det vil si en forståelse som legger vekt på de sosiale, moralske og kulturelle verdiene som folk har av og forbinder med bygda, og som gir oss en mulighet til å studere hvordan praksiser, handlinger, bestemmelser og fremføringer er kontekstualisert og influert av de sosiale og kulturelle meninger som knytter seg til rurale steder (Cloke 2006). Marc Mormont (1990:36), som må anses for å være svært sentral innenfor utviklingen av denne forståelsen, har blant annet uttalt at;

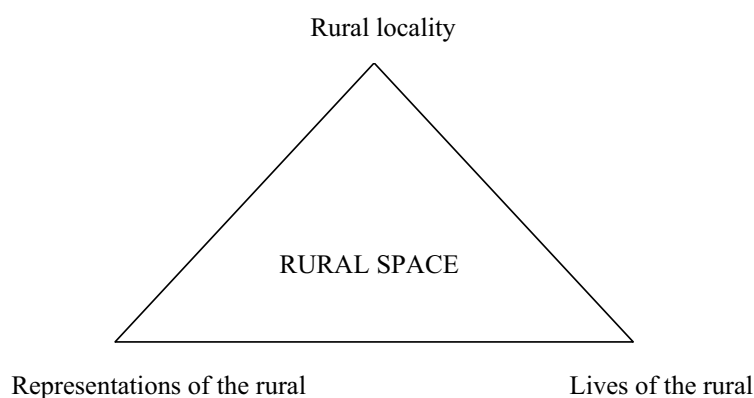
Rurality is not a thing or a territorial unit, but derives from the social production of a set of meanings.

Det vil si at man innenfor denne tilnærming til ruralitetsbegrepet legger vekt på å forstå meningsinnholdet i ulike representasjoner av ruralitet, og at man først og fremst forstår ruralitet som en «tankekategori» bestående av de symboler, tegn og forestillingsbilder som folk forbinner med bygda og «det rurale» (Mormont 1990, Berg & Lysgård 2004).

En slik tilnærming til ruralitetsbegrepet gir oss også en mulighet til å fokusere på *den symbolske kampen* som står om å definere ruralitetens meningsinnhold (Mormont 1990). Som følge av at det ofte er et motsetningsforhold med tanke på hva vi mennesker forstår med «det rurale» og hvordan «det rurale» bør være, ser vi stadig at det foregår en symbolsk kamp om å definere hva det faktisk betyr å være rural, og hvordan «det rurale» skal se ut. Å studere hvordan folk konstruerer ruralitet forskjellig kan derfor være en god inngang til å studere interessekonflikter og maktrelasjoner – og til å trekke inn betydningen av ulike diskurser av ruralitet (Mormont 1990, Pratt 1996, Woods 2005). Michael Woods (2005) legger vekt på at de rurale interessekonfliktene kan omfatte en rekke spørsmål, alt fra støy og lukt fra landbruket, offentlighetens tilgang til strandsonen, protester mot vindmølleparker, etablering av nye industriområder og boligområder, vern og bruk av utmarksområder, etablering av nasjonalparker og regulering av rurale aktiviteter, slik som jakt og snøscooterkjøring. I denne avhandlingen legger jeg til grunn en forståelse av ruralitet og maskulinitet som en sosial og kulturell konstruksjon – og spesielt finner jeg det interessant å velge en slik

tilnæringsmåte, da den ikke bare gir meg muligheten til å studere hvordan de unge bygdemennene konstruerer ruralitet og maskulinitet forskjellig, men også gir meg en mulighet å studere, for eksempel, de interessekonflikter og maktrelasjoner som knytter seg til jakta og snøscooterkjøringa og dermed konstruksjonen av rural maskulinitet.

Et fokus på ruralitet som en sosial og kulturell konstruksjon har utvilsomt bidratt til å løfte fram mange ulike erfaringer og forestillinger om ruralitet, men denne tilnærmingen til ruralitetsbegrepet har ikke unngått å bli satt i et kritisk søkelys. Et hovedankepunkt har vært at en sterk konstruktivistisk forståelse av ruralitet har ført til en dematerialisering av ruralitetsbegrepet (Cloke 2006). Som følge av at mange forskere har lagt vekt på å forstå de mange forestillinger og myter som omgir «det rurale», har mange forskere blitt anklaget for å ha glemt ruralitetens sosiale og romlige forankring. I den senere tid har mange forskere derfor poengtert at vi ikke kan skille klart mellom ruralitetens representasjoner og materialitet (Halfacree 1993, Boyle & Halfacree 1998, Berg & Lysgård 2004, Halfacree 2006, Bell 2007). I stedet forstår vi at representasjonene og materialiteten både krysser hverandre og er sammenvevd i praksisen, og at de begge er med på å forme vår forståelse og opplevelse av det rurale rom (Halfacree 2006, Bell 2007).

Figur 1: Halfacree's modell (2006:52) av det rurale rom.

Med utgangspunkt i Henri Lefebvres romlige triade, har Keith Halfacree (2006) utledet en modell som viser at det rurale rom er både sosialt og romlig forankret. Modellens hovedtanke kan sies å være at man ikke kan skille klart mellom ruralitetens tre dimensjoner forstått som; «representasjoner av det rurale», «det levde livet på bygda» og «de rurale lokalitetene». I stedet er det viktig å forstå at det er samspillet mellom disse tre elementene som til sammen former det rurale rom.

For å gjøre dette noe mer konkret kan vi si at jeg i denne avhandlingen forstår «de sosiale representasjonene» som et uttrykk for bygdemennenes ideer og forestillinger om bygda og «det rurale», at «det levde livet på bygda» er et uttrykk for mennenes sosiale praksiser, og at «de rurale lokalitetene» knytter an til blant annet jakta og snøscooteren som et uttrykk for ruralitetens materialitet.

I denne avhandlingen støtter jeg meg til Halfacrees modell, da jeg ikke bare er opptatt av å forstå de unge mennenes forestillinger og ideer om «det rurale» og «det maskuline», men også er opptatt av å forstå hvordan disse ideene griper inn i hverandre og hvordan «rurale maskuliniteter» formes og kommer til uttrykk gjennom det materielle. Spesielt er jeg opptatt av å vise at representasjonene av jakta og snøscooteren inneholder forestillinger om en «ekte» rural maskulinitet, og at disse forestillingene materialiserer seg gjennom «den rurale dresskoden» og gjennom de unge mennenes forhold til og bruk av snøscooteren. Mens bygdeguttene benytter ujålete jaktklær i naturlige stoffer, forstår vi at «guttegjengen fra byen» benytter kostbare jaktklær i syntetiske stoffer. Videre forstår vi at snøscooteren fremstår som et viktig materielt symbol for den rurale maskuliniteten, da den ikke bare representerer et viktig fremkomstmiddel for bygdemannen, men også blir ansett som et viktig symbol på frihet og lojalitet i møtet med «de utenforstående» og deres motstand mot snøscooteren. Med andre ord ser vi at det er et nært samspillet mellom representasjonene, materialiteten og den sosiale praksisen i fortellingene om jakta og snøscooteren – og at de rådende forestillingene om den rurale maskuliniteten hele tiden utsettes for et ytre press. Det betyr med andre ord at jeg benytter Halfacrees modell som et struktureringsverktøy, heller enn en analysemodell, for å kunne forstå hvordan de unge mennene konstruerer,

forhandler fram og praksiser rurale maskuliniteter innenfor bygdesamfunnet og hvordan deres praksiser bidrar til å konstruerer og endre det rurale rom.

Rurale maskuliniteter

De første maskulinitetsstudiene innenfor bygdeforskningen kom i andre halvdel av 1990-tallet (Johansson 1994, Bell & Valentine 1995, Brandth 1995, Phillips 1995, Law 1997), men det var først med spesialnummeret i *Rural Sociology* i 2000 at dette forskningsfeltet skulle bli mer enn en kuriositet (Bell 2000, Brandth & Haugen 2000, Campbell 2000, Liepins 2000, Little & Jones 2000, Peter et al. 2000, Woodward 2000, Ní Laoire 2001, Saugeres 2002b, 2002a, 2002c). Årsaken til at det tok såpass lang tid for manns- og maskulinitetsforskningen å etablere seg som et eget forskningsfelt innenfor de rurale studiene hang trolig sammen med at mange forskere opplevde at de ikke ble tatt alvorlig, når de fortalte andre forskere at de forsket på menn og maskulinitetsutformingen på bygda. I stedet for å bli møtt med en oppriktig interesse, ble man ofte møtt med sleivete kommentarer, latter og/eller mistenksomhet (Campbell et al. 2006). Mange sådde tvil om mannsforskernes motiver – og særlig var mange skeptiske til at kvinner skulle studere menn og maskulinitet, da de gjerne hadde en kritisk og feministisk inngang til temaet.

I løpet av 2000-tallet har forskningsfeltet fått stadig større oppmerksomhet og tyngde som følge av en rekke større publikasjoner som retter søkelyset mot den rurale maskulinitetens relevans og endrede betydning for både menns og kvinners liv på bygda (Ramirez-Ferrero 2005, Campbell et al. 2006, Kenway et al. 2006, Fish 2007, Hauan 2007). I tillegg til at det fokuseres på strukturendringenes betydning for maskulinitetsutformingen innenfor landbruket og fiskerinæringen (Ní Laoire 2004, Brandth 2006, Coldwell 2007, Gerrard 2007), hvilke tanker og forestillinger bygdeungdommer har om flytting, utdanning og arbeid (Kenway et al. 2006, Ní Laoire & Fielding 2006, Rye 2006b), og hvordan ulike representasjoner av «det rurale» og «det maskuline» kan få betydning for kvinner og menns bostedsvalg (Berg 2002, Little & Panelli 2007), legges det, blant annet, vekt på hvilke utfordringer norske menn og russiske damer møter ved ekteskapsinngåelse (Flemmen 2007) og, som i denne

avhandlingen, hvordan bygdas unge menn kan være som «kjønn» innenfor bygdesamfunnet. Med andre ord finnes det i dag et bredt spekter av studier som fokuserer på den rurale maskulinitets betydning for både menn og kvinners liv – og hvordan vi kan forstå samspillet mellom maskulinitet, femininitet og ruralitet.

Hvordan forstå rural maskulinitet?

Som jeg allerede har vært inne på så kan ruralitet og maskulinitet forstås som både en kulturell konstruksjon og som del av en materiell realitet. For både menn og kvinner, rurale eller urbane, konstituerer rural maskulinitet seg ikke bare som en relasjonell forestilling eller ideologi. Rural maskulinitet konstituerer seg også som et sett av relasjonelle praksiser med et materielt uttrykk. Vi kan si at våre forestillinger om og erfaringer med rurale maskuliniteter langt på vei former våre liv, og at rural maskulinitet er noe vi lever ut og praktiserer.

Rural masculinity is something we think and something we do, something we represent and something we practice. Rural masculinity is something we live (Campbell et al. 2006:20)

Det betyr for øvrig ikke at rural maskulinitet nødvendigvis kan defineres som vesentlig forskjellig fra urban maskulinitet. I mange sammenhenger kan det i stedet være grunn til å spørre seg om det finnes en distinktiv rural form for maskulinitet eller om det bare er tale om en form for maskulinitet som blir fremført innenfor en rural kontekst. I følge Hugh Campbell og Michael Mayerfeld Bell (2000) kan vi skille mellom en forståelse av «*det maskuline i det rurale*» og «*det rurale i det maskuline*». Det vil si de forskjellige måtene som maskulinitet er konstituert på innenfor ulike rurale rom og hvordan det rurale symbolsk griper inn i konstitueringen av maskuliniteter uavhengig av om det skjer i det rurale eller det urbane rom.

Et eksempel på en studie som tar opp i seg «det maskuline i det rurale» kan sies å være Hugh Campbells (2000, 2006) pubstudie. Den viser at det finnes en maskulin kode for hvordan menn kan opptre innenfor den rurale puben. I all hovedsak blir puben ansett for å være et sted for lokale menn med flanelleskjorter og arbeidsklær. Kvinner, barn og menn i hvite skjorter og slips er ikke velkomne. Etersom puben er et sted hvor menn fra

ulike organisasjoner og lag møtes, blir puben også ansett for å være et viktig sted med hensyn til tildelingen av viktige posisjoner og verv i bygdesamfunnet. Når en ung mann får innpass i den maskuline pub-kulturen, er det derfor viktig at han både befester og bekrefter sin maskuline identitet ved blant annet å delta i høylytte diskusjoner og ved å drikke betydelige mengder alkohol uten å sjangle og uten å gå på do. Selv om den rurale puben ikke kan sies å skille seg vesentlig fra den urbane puben i så måte, må den likefullt forstås som et viktig ruralt sted hvor hegemoniske former for maskulinitet blir formet og reproduisert (Campbell 2000, 2006).

Flere bygdestudier har pekt på at det finnes en sterk forbindelse mellom maskulinitet og ruralitet med hensyn til det praktiske arbeidets verdi. I mange bygdesamfunn går den rådende diskursen ut på at bygdas menn ønsker seg det praktiske, fremfor det teoretiske (Johansson 1994, Kaldal 2000, Alloway & Gilbert 2004). Det pekes på at bygdas menn ofte tar avstand fra «de andre» som søker boklig lærdom, og som derfor definerer seg ut av bygda. Videre fremhever bygdas menn ofte betydningen av å være fri i arbeidet. Blant norske og svenske skogsarbeidere har den rådende diskurs vært at skogens menn ikke kan «gå etter klokka», «stå ved en maskin» eller «arbeide innendørs hele dagen» (Kaldal 2000:100). Skogens menn er født til et liv i skogen, og må følgelig inneha den praktiske kunnskapen som er nødvendig for å håndtere arbeidsredskapen.

En nye Australsk studie utført av Jane Kenway m. fl (2006) behandler også de forskjellige måtene som maskulinitet er konstituert på innenfor bygdesamfunnet. Studien viser at gutter i alderen 13-16 år ofte har problemer med å tilpasse seg et nytt ruralt arbeidsmarked. For de som har vokst opp på ensidige industristeder, forblir den hegemoniske maskuliniteten ofte forbundet med det tunge fysiske industriarbeidet og industriarbeiderens utholdenhet, hvilket ofte fører til at mange unge gutter utvikler en «melankolsk maskulinitet» som i liten grad gjør dem mottakelig for endring. På andre småsteder hvor nye næringer, slik som turisme, griper om seg, viser det seg at økte jobbmuligheter har åpnet opp for nye måter å være ung mann på. De nye maskulinitetsformene trekker da gjerne veksler på diskurser om entreprenørskap og forretningsvirksomhet, i stedet for tungt fysisk arbeid (Paulgaard 2001, Kenway et al.

2006). Med andre ord finnes det ikke en enkeltstående diskurs eller identitet som ung rural mann eller en enhetlig forståelse av hegemonisk rural maskulinitet, men flere.

Et eksempel på hvordan «det rural i det maskuline» kommer til uttrykk, ser vi i øl-reklamen (Law 1997, 2006). I New Zealand er «the southern man» selveste stereotypien på den rurale mannen. Speight's reklamen, som er situert i det rurale landskapet i Otago provinsen på sørøya, spiller på ideen om det barske og ensomme livet i det rurale landskapet. Reklameplakatene viser bilder av rurale menn som lever «det enkle livet» på hesteryggen, som sover under åpen himmel, og som parkerer sauene utenfor den lokale puben, når de har fått samlet flokken. Vi snakker om et vilt, vakkert og ugjestmildt landskap som byr på det tøffe, tidløse og harde livet – et liv som ikke er for pyser, men «ekte» mannfolk som søker de autentiske verdiene i livet og som vet å sette pris på en kald Speight's etter en strevsom arbeidsdag.

Bilde 1: Øl-reklamen til Speight's

Den samme forbindelsen mellom «det maskuline» og «det rurale» kan sies å være synlig innenfor den militære konteksten. Rachel Woodward (1998, 2000) demonstrerer

hvordan soldatene trekker veksler på den rurale forestillingen om den maskuline uavhengighet, styrke og utholdenhet i sine fortellinger om soldatlivet. Et særlig karakteristisk trekk i hennes studie kan sies å være at soldatene definerer maskulinitet i relasjon til mannens fysiske evne til å tåle trening under ekstreme forhold. Begrepet «ekte» menn blir bruk om de menn som klarer å stå i mot presset og som ikke lar seg knekke av det røffe miljøet og av det harde treningsopplegget. Soldatens evne til å overleve i naturen blir ansett som en «manndomstest», og de menn som ikke tåler de fysiske og psykiske påkjenningene, får ofte merkelappen pyse eller homse. Med andre ord forstår vi at det rurale landskapet først og fremst forbindes med den heteroseksuelle maskuliniteten og mannens evne til å kjempe mot kulde, sult og smerte. En god soldat må være så godt trent at han kan kontrollere de kroppslige smertene som følger med de lange marsjene og de mange skadene som han påfører både kropp og sinn under kamp.

Campbell og hans kollegaer (2006) demonstrerer videre i sin bok «*Country boys*» hvordan verdens mektige menn ofte spiller på den rurale symbolikken for å bygge opp en sterk maskulin identitet. George Bush, den tidligere amerikanske presidenten, har i likhet med mange andre presidentkandidater, lagt mye energi i å bygge opp sitt image rundt «det rurale». I mediene har Bush ofte posert på ranchen sin, iført rutete skjorte, cowboyhatt og boots. Han har snakket om sin oppvekst i det rurale Texas og om sin lidenskap for hester, i tillegg til at han ofte har latt seg avbilde mens han rydder kvegfarmen sin for busker og kratt. Bush kan i denne sammenheng sies å konstituere seg selv som en «ekte» mann som mestrer tøffe utfordringer og som har kontakt med naturen og livet. Ved å vise at han har både tilknytning til og kunnskap om det rurale landskapet bringer han fram folks ideer om mannens styrke, modighet, selvstendighet, utholdenhet og kontroll.

I tillegg til at disse eksemplene gir uttrykk for at det finnes en sterk relasjon mellom ruralitet og maskulinitet gjennom sin vektlegging av det tøffe og røffe livet i det rurale, kan vi si at de legitimerer ideer om at enkelte menn er «*in place*» i det rurale landskapet, og at bygda er «stedet» for disse maskuline praksisene og identitetene (Cloke 2005). Stereotypene om hvordan man kan være som «kjønn» på bygda trer fram for oss, og blir et uttrykk for våre forestillinger om og normer for rurale praksiser og holdninger. Med

andre ord ser vi altså at konstruksjoner av ruralitet er flettet sammen med konstruksjoner av maskulinitet, og at disse til sammen indikerer så vel representasjoner av rural maskulinitet, som det materielle resultatet av de hegemoniske diskurser som omgir rurale maskuliniteter.

Selv om et skille mellom «det maskuline i det rurale» og «det rurale i det maskuline» kan sies å være nyttig, da det hjelper oss til å forstå de mange og flertydige måtene som ruralitet og maskulinitet er relatert på, er det ingen enkel oppgave å skille dem. I mange tilfeller flyter de over i hverandre. Samtidig som studier av «det maskuline i det rurale» ofte viser til at det finnes en rural idealtipe som skiller seg fra «den urbane maskuliniteten», ser vi at de kulturelle konstruksjonene av «det rurale» ofte har et materielt uttrykk som markerer de flytende grensene mellom «det maskuline i det rurale» og «det rurale i det maskuline» (Brandth & Haugen 2005, Cloke 2005). Med andre ord forstår vi at den hegemoniske konstruksjonen av «rural maskulinitet» ofte sammenfaller med den hegemoniske konstruksjonen av «maskulin ruralitet» og at det er glidende overganger mellom de to kategoriene.

Den agrare maskuliniteten

Selv om landbruk og bygd ikke nødvendigvis er det samme i dag, og den nye og moderne bygda er mer sammensatt både næringsmessig, sosialt og kulturelt enn den noen gang har vært, så representerer landbruket både kulturelt og symbolsk noen av de mest bærende ideer om hva rural maskulinitet er (Little 2006). I det følgende vil jeg gå litt nærmere inn på hvordan maskulinitet og ruralitet relateres innenfor den agrare maskulinitetsforskningen, ettersom det er en jord- og skogsbruksbygd som er gjenstand for min analyse og som følge av at flere av mine informanter er bønder og skogeiere. Selv om jeg ikke plasserer min forskning direkte inn under studier av landbruksmaskulinitet, men i større grad legger vekt på å studere bygdemaskulinitet mer generelt, mener jeg det er viktig å ta inn over seg og forstå hvordan den agrare maskuliniteten gjennom generasjoner har lagt føringer for hvordan menn kan utforme maskulinitet innenfor bygdesamfunnet. Videre finner jeg det svært aktuelt å trekke veksler på disse studiene da de har et konstruktivistisk og kritisk perspektiv, og blant

annet har vært opptatt av representasjoner/diskurser, identitet, seksualitet og kropp, samt hvordan hegemoniske maskulinitetsformer utfordres og påvirkes av nye og alternative maskuliniteter.

Et sentralt tema i forskning på rurale maskuliniteter har vært forbundet med mannens behov for å kontrollere landskapet og miljøet – og særlig hans evne til å «mestre» naturkreftene og de store, tunge landbruksmaskinene (Brandth 1995, Brandth & Haugen 2000, Liepins 2000, Peter et al. 2000, Little 2002, Saugeres 2002a). Bonden, forstått som en maskulin konstruksjon, er blitt målt og veid etter hans evne til å utføre hardt, fysisk arbeid og hans evne til å overvinne den strie og barske naturen. Som følge av at de store, tunge og kraftfulle landbruksmaskinene er blitt karakterisert som menns maskiner har de også kommet til å utgjøre en viktig markør mellom menns og kvinners arbeidsoppgaver på gården (Brandth 1994, Saugeres 2002b, Pini 2005). De tunge og kraftfulle maskinene som snur og vender på jorda og som effektivt sprer møkka og lager rundballer, symboliserer først og fremst mannens styrke og kontroll over både landskapet, maskinene og teknologien (Brandth 1995, Liepins 2000, Saugeres 2002a).

Den hegemoniske diskursen innenfor landbruket, også omtalt som «*the tough men farm*» (Liepins 2000), gir uttrykk for at bondeyrket er forbundet med det fysisk krevende og røffe arbeidet. Bonden må stadig kjempe mot det barske landskapet, hvilket ofte innebærer at han står i gjørme til langt oppover støvleskaftene. Bondens suksess og vellykkethet blir videre mål i hans evne til å overkomme kroppslige komfort. Å være bonde innebærer at man ikke må være redd for lange og tunge arbeidsdager. Det handler om å takle å bli skitten, om å oppholde seg i ukomfortable miljø, jobbe i ubehagelige arbeidsstillinger og tåle lite søvn (Bryant 1999, Liepins 2000, Saugeres 2002c). Med andre ord kan fysisk styrke, utholdenhet, selvstendighet, selvoppofrelse, individualisme og kontroll over naturen og kroppen sies å fremstå som viktige markører for den arbeidsomme og gode bonden.

Liknende representasjoner av maskulinitet er blitt identifisert innenfor skogbruket. Berit Brandth og Marit Haugen (2000, 2005, 2006), som har fokusert på hvordan skogbrukeren er blitt framstilt i bladet «*Skogeieren*» de siste 30 år, har pekt på at

skogbrukeren, i likhet med bonden, ofte blir avbildet og beskrevet som tøff, furet, værbitte og sterk. I 1976-utgaven handlet reportasjene om den mannlige bonden som overkom naturens krefter med øks og sag, og særlig var det fysisk tunge arbeidet innskrevet i bildene av de værbitte og krumbøyde kroppene. Skogbrukerens kropp var i stand til å mestre det harde miljøet og de fysiske utfordringene som fulgte med arbeidet i skogen. Det ble lagt vekt på at skogsarbeiderne jobbet i et ekstremt miljø med tøffe bo- og arbeidsforhold – og budskapet var at det bare var en spesiell type menn som overlevde det tøffe livet i skogen og i koiene. I 1986-utgaven fant Brandth og Haugen en vesentlig endring med hensyn til hvilke egenskaper og karaktertrekk som ble trukket fram som viktige hos skogeierne. Bildene og reportasjene var i større grad dominert av unge, dynamiske og profesjonelle skogsarbeidere som mestret store skogmaskiner. Kroppene deres fremsto som yngre og mer energiske, og maskinene ble sett på som en forlengelse av kroppen som var kledd i kostbart sikkerhetsutstyr fra topp til tå. Ti år senere, i 1996, var reportasjene nok en gang i endring. Denne gangen var de dominert av den organisatoriske mannen som konkurrerte om penger og makt på de industrielle markedene. Det var de mektige menn kledd i hvite skjorter og slips som dominerte diskursen, og deres kamp ble ikke utkjempet i naturen, men på styrerommene. Computeren og mobiltelefonen var blitt skogeierens viktigste verktøy. Det hadde med andre ord skjedd en transformasjon av skogsarbeideren og den tradisjonelle maskuline identiteten, fra manuelt skogsbasert arbeid til maskinarbeid utført av profesjonelle entreprenører og skogsarbeidere.

I tillegg til at det finnes en hard og tøff maskulinitet innenfor landbruket og skogbruket, viser disse studiene at det finnes en annen hegemonisk diskurs som lever side om side med ideen om «the tough men farm». Vi snakker om at de konvensjonelle narrativene definert ved rigide kjønnsroller og en tøff og hard maskulinitet, er i ferd med å bli utfordret av en ny diskurs der det legges større vekt på «business», administrativ kunnskap og kontroll. Ruth Leipins (2000), har omtalt den nye diskursen «*the powerful men lead*». I dag har ikke de tradisjonelle egenskapene som er blitt knyttet til det fysisk krevende arbeidet på gården og i skogen den samme betydning, kraft og tyngde. De tradisjonelle egenskapene blir, om ikke erstattet av administrativ kontroll, i alle fall lagt til den maskuline kjønnsidentiteten (Brandth & Haugen 2000). I mange sammenhenger

har kontrollen over maskinene og teknologien tatt over for den kroppslige styrken og kraften, og Brandth og Haugen (2000, 2005) mener at denne endringen på sikt kan åpne opp for kvinners involvering i skogbruket.

Mens fysisk styrke og administrativ kontroll fremstår som de to hegemoniske diskurser innenfor landbruket i dag, finnes det en alternativ og underordnet diskurs som inneholder et mindre polarisert syn på maskulinitet. Dette er en diskurs som har utviklet seg i takt med satsingen på et økologisk landbruk. Gregory Peter og hans kollegaer (2000) viser til at det finnes nye former for maskulinitet i overgangen til et mer bærekraftig landbruk i USA. Selv om bøndene i Midtvesten fortsatt identifiserer seg med tradisjonelle former for maskulinitet og kjønnsrelasjoner, er de åpne for forandringer. De viser større fleksibilitet med hensyn til hvordan de utformer sin maskulinitet i forhold til gårdsdriften, og er i større grad enn de konvensjonelle bøndene åpne for kvinners involvering og anerkjennelse i gårdsdriften. Særlig er de «nye» bøndene opptatt av å posisjonere seg i forhold til naturen og miljøet - og de assosierer maskuliniteten med organisatoriske ferdigheter, så vel som omsorg for barn og dyr (Peter et al. 2000, Peter et al. 2006, Coldwell 2007). Peter m. fl (2006) mener å se tendenser til at den agrare maskuliniteten er i ferd med å bevege seg bort fra den harde og rigide maskuliniteten i retning av en større åpenhet mot alternative måter å være bonde på. Han snakker om forskjellene mellom en «monologisk» og en «dialogisk» maskulinitet, der monologisk maskulinitet blir brukt om den konvensjonelle og rigide maskuliniteten, mens den dialogiske maskuliniteten uttrykker en åpen og sympatisk form for maskulinitet som konstrueres i relasjon til femininiteten. Disse tendensene finner også Ian Coldwell (2007) i sin studie av unge mannlige bønder i Australia.

Med andre ord legger den agrare maskulinitetsforskning til grunn en forståelse for at den rurale maskuliniteten er i endring – og at den rurale maskuliniteten stadig utformes på en mer fleksibel og varierende måte. Den tradisjonelt dominerende diskursen innenfor den landbruksrelaterte forskningen som legger vekt på fysisk styrke, tøffhet, utholdenhet og kontroll over naturen og kroppen, blir i dag utfordret både av et mer «businessrettet» landbruk og av det økologiske landbruket. Mye tyder imidlertid på at denne fleksibiliteten først og fremst må sees i sammenheng med utformingen av en

hegemonisk maskulinitet og de grunnleggende maskuline egenskapene som knyttes til det å være sterk, modig, selvstendig og utholdende. Rhys Evans (2005), for eksempel, legger vekt på at de menn som jobber innefor primærsektoren må kunne framvise en klart definert maskulin identitet basert på den hegemoniske maskuliniteten dersom de skal kunne konstruere andre og mer feminine karaktertrekk innenfor det maskuline arbeidsmiljøet. Når en mann har vist sine arbeidskolleger at han er en dugende og selvhjulpne arbeidskar, som ikke tar seg selv høytidlig, er det relativt uproblematisk for en ung mann å konstruere alternative maskuliniteter.

I artikkel 3 diskuterer jeg nærmere ideen om at det eksisterer en varierende og fleksibel maskulinitet innenfor bygdesamfunnet, og særlig legger jeg vekt på å vise hvordan unge bygdemenn utformer og forhandler fram rurale maskuliniteter innenfor bygdesamfunnet.

Rural maskulinitet - et spørsmål om kjønn og identitetspolitikk

En svakhet ved den rurale maskulinitetsforskningen kan sies å være at den i all hovedsak har vært opptatt av å forstå hvordan maskuliniteter konstitueres innenfor landbrukssektoren, og i langt mindre grad har sett på konstruksjonen av maskulinitet innenfor bygdesamfunnets mange sosiale settinger (Little 2006). I denne avhandlingen legger jeg, som nevnt, vekt på å forstå hvordan «rurale maskuline identiteter» forhandles fram og fremføres innenfor bygdekonteksten. Det vil si at jeg er opptatt av å studere hvordan de unge mennene forhandler fram og «gjør» maskulinitet og ruralitet gjennom handlinger, språk, og klesplagg, samt finne ut av hvordan disse forhandlingene og fremføringene tar opp i seg og (re)konstruerer ideer om rom og sted. I likhet med mange andre geografer som særlig har studert kvinners identitetspolitikk (Dwyer 1999, McDowell 1999), legger jeg vekt på å undersøke de kjønnede og romlige identitetspolitikker som knytter seg til de unge mennenes forhandlinger og iscenesettelser av «rural maskulinitet» og hvordan de unge mennenes handlinger bidra til å konstruere og endre vår oppfatning av rom og sted. Vi snakker med andre ord om å forstå hvordan de unge mennene «gjør kjønn» (West & Zimmerman 1987) innenfor

bygdekonteksten, og hvordan de utformer en kjønn og stedlig identitetspolitikk i møtet med andre mennesker.

Vår identitetskonstruksjon er avhengig av andre mennesker, enten som følge av at vi ønsker å identifisere oss med dem, eller som følge av at vi ønsker å kontrastere oss i forhold til dem (Hetherington 1998, Dwyer 1999). Fordi vi kontinuerlig utøver identitet i samhandling med andre, og i relasjon til andre, blir også grensebygging og markering av forskjeller et viktig identitetsprosjekt for den enkelte. Når jeg her legger vekt på å studere hvordan de unge mennene forstår og forhandler fram ideer om rurale maskuliniteter, betyr det at jeg søker en forståelse for den sosiale eller kollektive identiteten^v og for de identitetspolitikker som knytter an til de unge mennenes søken etter felleskap, identifisering og posisjonering (Jf. Hetherington 1998, Panelli 2004).

Som følge av at ulike grupper mennesker gjerne har ulike ideer om hva som er «på sin plass» på et gitt sted, ser vi ofte konturene av identitetskonflikter og maktkamper hvor det pågår stadige reforhandlinger om hva som skal være tillatt på et gitt sted eller hvem som skal ha definisjonsmakt i spørsmålet om, for eksempel, hva det vil si å bo på bygda. En persons identitetsarbeid blir i denne sammenheng gjerne forstått som en strategisk og bevisst form for identitetspolitikk, men, som Ruth Panelli (2004) påpeker, kan en persons identitetspolitikk også ta form som en ubevisst sosial praksis styrt av den hegemoniske diskursen om hvordan man, for eksempel, kan være som mann innenfor bygdekonteksten. Man handler da i større grad ut i fra gammel vane, enn en refleksiv forståelse av handlingenes konsekvenser. Med identitetspolitikk forstår jeg først og fremst de strategiske valg som individene tar ut fra en forståelse av hva konsekvensene kan være. Det handler om «politikk» som en bevist og medvitende sosial handling.

Når man skal studere de unge mennenes identitetsarbeid, synes det også svært relevant å ta utgangspunkt i Tim Cresswells (1996) begrepspar «in place» og «out of place». Hans poeng kan sies å være at det finnes en normativ geografi for hva som kan regnes for å være sosialt akseptabelt på et gitt sted innenfor en gitt kultur. Ved å ta utgangspunkt i Cresswells inngang til å studere mennesker og steder og hvilke ting og mennesker som er velkommen eller uønsket på en sted, kan jeg søke en forståelse for hvordan disse

ideene knyttes til en stedsspesifikk rural maskulinitet. Det vil si at jeg legger vekt på å forstå de rådende ideer og forestillinger om hva som er «på sin plass» og hva som «ikke er på sin plass» med hensyn til utformingen av en «ekte» rural maskulinitet, og hvilke strategier bygdas unge menn velger for å uttrykke «medlemskap» med sine sambygdinger.

Zygmunt Baumann (1998), som har markert seg sterkt innenfor de nye kulturstudiene, mener at kollektive identiteter bidrar til å skape orden og trygghet for enkeltindividet. Det betyr også at når kollektive identiteter fremstår som enhetlige, vil interne forskjeller underkommuniseres, fordi kontrasten til det som oppleves som forskjellig fremheves. Konstruksjonen av, for eksempel, kollektive stedsidentiteter, kan bidra til å forenkle den enkeltes virkelighetsbilde og skape trygghet og ro. Samtidig vil den enkelt også kunne oppleve at den kollektive identiteten kan virke hemmende og begrensende, da man til en viss grad blir fratatt muligheten til fritt å skape seg selv. I artikkel 3 vil jeg langt på vei diskutere disse spørsmålene nærmere.

III METODISK TILNÆRMING

METODER, METODOLOGI, SKRIVEPROSESS OG REFLEKSJONER

Dette forskningsprosjektet har, som jeg allerede har nevnt, hatt en eksplorerende karakter. Det har kommet i stand med bakgrunn i ønsket om å forstå de unge bygdemennenes liv, og hvordan de kan være som menn på bygda. I prosjektets startfase hadde jeg ambisjoner om å ta for meg tre ulike bygder; en landbruksbygd, en kystbygd og ei turistbygd. Men, som i mange kvalitative studier med en eksplorerende tilnærming, har prosjektet tatt nye vendinger underveis. Jeg startet mine intervjuundersøkelser i ei landbruksbygd i Midt-Norge, og i stedet for å studere hvordan maskulinitetsutformingen varierer mellom bygder med ulik næringsstruktur, ble jeg raskt mer opptatt av å søke dybden, heller enn å søke bredden i de unge mennenes maskulinitetsutforming. Enkelte feltopplevelser under mine første intervjuer, nærmere beskrevet i artikkel 2, skulle også føre til at jeg valgte bort de to andre bygdene, og i stedet valgte å konsentrere meg om å forstå de unge mennenes historier om landbruksbygda – og spesielt jaktas betydning for konstruksjonen av «rural maskulinitet». Med dette utgangspunktet kom dette prosjektet derfor etter hvert til å involvere flere kvalitative metoder. I tillegg til kvalitative dybdeintervju med bygdas unge menn valgte jeg en etnografisk tilnæringsmetode ved å inkludere en deltakende observasjonsstudie av bygdas jaktkultur som gjestejeger. I det følgende vil jeg gjøre rede for mine metodevalg. Jeg vil si noe om valg av studieområde, hvem jeg har intervjuet, hvilke utvalgs-kriterier jeg har lagt til grunn og hva jeg har spurt mennene om. Videre vil jeg gå inn på hva en deltagende observasjonsstudie bidrar med i studiet av bygdas unge menn – og hvilke etiske utfordringer som knytter seg til små kvalitative studier utført innenfor et tynt befolket og gjennom-siktig bygdesamfunn. Deretter vil jeg avslutningsvis diskutere forskningsresultatene-s kvaliteten og overførbarheten.

Personlige intervjuer

Denne studien er blitt foretatt i ei jord- og skogsbygd i Midt-Norge – og mitt valg av studieområde er foretatt med bakgrunn i ønsket om å studere et bygdesamfunn som har slitt med negativ befolkningsvekst de seneste tiårene, samt et ønske om å studere et bygdesamfunn som presenterer seg som et attraktivt område for jakt- og friluftinteresserte. Som følge av at undersøkelser foretatt på relativt oversiktige steder lett kan skape problemer for enkeltindividene, har jeg imidlertid valgt å ikke avsløre stedets identitet. I stedet har jeg lagt vekt på å beskrive bygdesamfunnet som ei landbruksbygd hvor «alle kjenner hverandre».

I all hovedsak baserer denne studien seg på et datamateriale bestående av 10 individuelle dybdeintervjuer med unge menn i alderen 23-28 år. De unge mennene ble rekruttert til studien med assistanse fra kommuneadministrasjonen, som gav meg tilgang til ungdomsskoleregisteret for perioden 1988-93. Av en liste på 18 guttenavn, oppfylte 10 menn mine utvalgsriterier om å være vokst opp og bosatt i bygdesamfunnet. På min forespørsel om de kunne tenke seg å være med i et forskningsprosjekt om å være mann og bo på bygda, ble det klart at alle de aktuelle kandidatene ville stille opp til en intervjusamtale.

Mitt valg om å studere menn i aldersgruppen +/- 25 år har, som jeg allerede har nevnt i introduksjonen, sammenheng med at bygdas unge menn fremstår som en spesielt sårbar gruppe. De står overfor mange store endringer av både sosial, kulturell og økonomisk karakter og blir ofte fremstilt som tapere i mediene. Videre synes det interessant å fokusere på denne aldersgruppen, da de faller utenfor ungdomsforskningen, men i likhet med tenåringsguttene befinner seg i en periode i livet da de stadig er på søken etter identitet, felleskap, identifisering og posisjonering. Unge menn i 25 års alderen står også gjerne overfor «det endelige» valget om å ta over familiebruket og bli boende på bygda. En annen årsak til at jeg har valgt å fokusere på denne aldersgruppen henger sammen med ideen om at disse mennene representerer en aldersgruppe som jeg som ung kvinne kan relatere meg til. Mennene, som i gjennomsnitt er 4 år yngre enn meg, er i likhet med meg selv vokst opp på bygda på 1970- og 80-tallet – og vi har følgelig en felles

historie og bakgrunn som kan være med på å løse opp stemningen til tross for andre forskjeller, slik som kjønn, utdanningsnivå og bosted.

Innenfor kjønnsforskningen anses det ofte å være en metodisk fordel at forskeren ikke spør direkte om hva kjønn betyr i samtalsituasjonen. I stedet er man opptatt av å søke etter det innebygde og mangfoldige i «kjønnede betydninger»^{vi} ved å legge vekt på hverdagslivets hendelser (Haavind 2000, Limb & Dwyer 2001, Bondi et al. 2002). Uformelle, semi-strukturerte intervjuer basert på en livshistorietilnærming anses derfor for å være en god inngang til å studere hvordan kvinner og menn opplever sin livssituasjon. I forkant av min feltstudie gjorde jeg noen prøveintervju med noen unge menn fra et annet bygdesamfunn for å finne ut og erfare hvordan jeg kunne tilnærme meg tematikken. Disse intervjuene var svært nyttige med tanke på at de nokså entydig fortalte meg at jeg ikke direkte kunne spørre de unge mennene om hva kjønn betyr. I stedet for å åpne opp for den gode og fortrolige samtalen ble de unge mennene litt på defensiven når jeg spurte dem hvordan de kunne være som «menn» innenfor bygdesamfunnet. En vanlig respons var:

Nei, he ... det vet jeg ikke. Hva skal jeg svare på det?... Det må du nesten spørre jentene om. Når jenter synes en ting er tøft, så er det vel maskulint?

Klok av skade skulle derfor jakten etter maskulinitetens meningsinnhold og betydning i større grad skje ved hjelp en åpen og fleksibel intervjuguide hvor jeg startet med innledende spørsmål angående mennenes oppvekst, utdanning, arbeid, familie, venner og fritidsaktiviteter. Videre sirklet jeg samtalen inn på mennenes tanker, vurderinger av og erfaringer med det å bo på bygda, hvilket forhold de hadde til jakt, snøscooterkjøring og rovdyr, og hva de mente om framtida (vedlegg 1). Denne inngangen gav meg en god mulighet til å ta opp de temaene som mennene selv betraktet som viktige, og som de selv brakte på banen. Ettersom de aller fleste av oss synes det er relativt greit å snakke om seg selv, fikk jeg i de aller fleste tilfellene god kontakt med mennene, men som jeg har redegjort for i artikkel 2 skulle spesielt ett intervju preges av negative følelser og ulikeverdige maktrelasjoner.

For alle intervjuene var det tale om individuelle og personlige dybdeintervjuer som ble foretatt i mennenes private sfære, nærmere bestemt i deres hjem eller på deres «private» arbeidssted. I noen tilfeller skulle jeg også møte mennenes samboere, foreldre og naboer til kaffen, hvilket ofte gav meg noen nye perspektiv på bygdelivet, men som regel hadde jeg mennene helt for meg selv under selve intervjuingen. Intervjuene varte mellom 1.5 til 4 timer, og et par av mennene skulle jeg møte flere ganger som følge av at disse var spesielt involvert i salg av jaktkort og elgkjøtt. Alle intervjuene ble tatt opp på lydbånd og senere transkribert.

Karakteristisk for mennene i denne studien er at de er vokst opp på små og middelstore gårdsbruk. Som følge av store omstruktureringer innenfor landbruket de seneste tiårene, er det for øvrig bare et fåtall av disse brukene som er i drift i dag. I all hovedsak har de unge mennene satset på 2-årig yrkesutdanning innenfor elektro- og byggfag – en karriere som gir dem muligheten til å jobbe i nærområdene. Tre av mennene har jordbruksutdanning, og har mer eller mindre frivillig valgt et liv som bonde. Blant de intervjuede finnes det bare en person som har fullført høyere utdanning. Flere av mennene har for øvrig vært med på å etablere egne bedrifter i bygda og er «dobbeltarbeidende» i betydningen to yrker. De intervjuede har ulik sivilstatus og fordeler seg jevnt innenfor kategoriene «ungkarer», samboende uten barn og familiefedre.

Deltakende observasjon og uformelle samtaler

I tillegg til kvalitative dybdeintervjuer med unge menn, inkluderer prosjektet en deltakende observasjonsstudie av bygdas jaktkultur. Brottveit og Aagedal (1999) legger til grunn en forståelse for at den som søker kunnskap om jakt og jaktkultur, selv bør delta i jakta. Som et resultat av at jeg ønsket å gå videre med de unge mennenes fortellinger om jaktas sterke stilling i bygdesamfunnet, bestemte jeg meg for å trenge dypere ned i denne tematikken ved selv å søke meg til jaktstøtten. Våren 2002 søkte jeg og min samboer, som er bygdesosiolog og arbeider med en avhandling om kommersialisering av utmarksressurser, fjellstyret om å få tildelt jaktkort i området. Samme år fikk vi tilbud om å inngå en toårskontrakt som småviltjegere som vi takket ja

til. Men i stedet for å jakte sammen med de mennene som jeg allerede hadde intervjuet og sette meg selv i en vanskelig følelsesmessig situasjon (se artikkel 2), valgte jeg å fokusere på mine personlige erfaringer som «gjestejeger» i bygdesamfunnet, samt tilegne meg kunnskap om jaktas meningsinnhold ved å observere og snakke med de menn og kvinner som vi møtte under våre gjentatte jaktturet i området de neste to årene.

Bilde 2: Min første rype

Innenfor den etnografiske forskningslitteraturen anses det å være viktig for forskerens forståelse at hun inntar forskjellige identiteter i felten – og at hun prøver å bygge opp spenninger mellom disse identitetene (Cloke et al. 2004, Fangen 2004). Særlig anses det å være en klar fordel om forskeren veksler mellom insider- og outsiderrollen, da dette gir forskeren en unik mulighet til å fortolke det perspektivet som informantene har i lys av egne erfaringer, og til å fortolke det perspektivet og den kulturen som de unge mennene har beskrevet og er en del av. Mitt opphold i bygda som gjestejeger, må kunne sies å ha vært med på å gi meg en personlig erfaring med den rurale jaktkulturen som har gjort meg i stand til å fortolke meningsinnholdet i de unge mennenes fortellinger om

«bygdejegeren» og «gjestejegeren» ut fra flere posisjoner, samt bidratt til å utvikle min forståelse for den rurale jaktkulturens stedlige og kjønne betydninger fra «innsiden» som kvinnelig gjestejeger. Ettersom jeg ikke har gått rundt med penn og papir under jaktturene, og heller ikke har gjort noe poeng ut av mitt forskningsprosjekt i møtet med de andre jegerne, har jeg også på mange måter fått muligheten til observere og erfare den rurale jaktkulturen basert på en så «naturlig» forskningskontekst som overhodet mulig. Med andre ord er jeg av den oppfatning at denne tilnærmingen til tematikken har bidratt til å utvikle min forståelse for de unge mennenes historier om jakta og livet i bygda.

Analyse, tolkning og skriveprosess

Når forskere kommer hjem fra feltarbeidet og skal ta til med den endelige analysen, opplever mange at gleden over å sitte på et unikt datamateriale går over i frustrasjon og fortvilelse. Etter mange timer med transkribering sitter man gjerne igjen med mange hundre sider med intervjuutskrifter, feltnotater og sammendrag. Det store spørsmålet blir da hvordan man kan gripe tak i materialet og finne mening. Skal analysen knyttes til innholdet i teksten og/eller skal tekstens utforming være i fokus for analysen? Selv om det ofte kan være nyttig å kombinere ulike tilnærminger, synes spørsmålet om hva som skal betraktes som relevante data ofte å strande i spørsmålet om tid og penger. I dette prosjektet har jeg valgt å gripe tak i meningsinnholdet i det innsamlede datamaterialet. Det vil si at jeg har lagt vekt på å forstå innholdet i intervjuetekstene og feltnotatene, i stedet for å foreta en tekstanalyse som fokuserer på de måter som informantene snakker om bestemte tema på.

Tove Thagaard (2003) deler inn analyser som fokuserer på meningsinnholdet i tekster inn i «personsentrerte tilnærminger» og «temasentrerte tilnærminger». Det sentrale spørsmålet i denne sammenheng er hva forskeren ønsker å legge vekt på når det gjelder fremstillingen av resultatene. Skal analysene knyttes til enkeltpersoner eller grupper av personer, eller skal forskeren rette fokuset mot utvalgte tema og sammenligne informasjon fra alle informantene om disse temaene? Som følge av at jeg har valgt å presentere de unge bygdemennenes fortellinger om livet i bygda – og hvordan kjønn,

maskulinitet og ruralitet iscenesettes i ulike samhandlingssituasjoner (f.eks. i intervjusituasjonen, i bygdekonteksten og i forhold til jakta) har jeg i denne avhandlingen i all hovedsak valgt en personsentrert tilnærming. Men som følge av at det er snakk om en liten kvalitativ dybdestudie med relativt få informanter, har det også vært mulig for meg å kombinere en personsentrert tilnærming med en temasentrert tilnærming. Helt konkret har jeg analysert materialet ved å ta tak i hver enkelt person og dele inn materialet i sentrale tema. Videre har jeg ved å klassifisere teksten etter temaer, åpnet opp for en temasentrert analyse. En slik tilnærming anses som fordelaktig innenfor metodelitteraturen (Thagaard 2003, Cloke et al. 2004, Crang & Cook 2007), da man både oppnår en forståelse for hvordan informantene opplever sin situasjon, samtidig som man får en oversikt over mønstre og sammenhenger i materialet. Ved hjelp av en manuell bearbeidelse av dataene har jeg videre utarbeidet matriser hvor jeg blant annet har sett nærmere på sammenhengen mellom mennenes arbeid, fritid, yrke og sivilstatus.

Karin Widerberg (2001) mener at det første skrittet i enhver analyseprosess bør være å lese og tolke materialet uten å gjøre bruk av for mange teorier og begreper. Vi snakker om å gi materialet «en sjanse» til å åpne seg opp for andre mønstre og sammenhenger enn de som andre forskere allerede har funnet. Videre anbefaler metodelitteraturen (Kvale 2001, Pryke et al. 2003, Thagaard 2003, Cloke et al. 2004, Crang & Cook 2007) at man gjerne starter analysen med å utarbeide en sammenfatning av datamaterialets meningsinnhold ved at man fokuserer på de viktigste temaene i materialet. Da jeg startet arbeidet med å analysere mine data, startet jeg med å høre igjennom lydbåndopptakene flere ganger, samtidig som jeg noterte ting som jeg fant interessant. Deretter transkriberte jeg intervjuene og sorterte intervjumaterialet tematisk etter sentrale tema, slik som mennenes forståelse av bygda og byen, og deres syn på arbeid, familie, jakt, snøscooterkjøring og rovdyr. Neste skritt i analysearbeidet gikk ut på å begrepsfeste eller kode materialet – dvs å reflektere over hva materialet handler om og formulere begreper som er relevante for de temaene teksten gir informasjon om. En sentral oppgave i så måte har vært å identifisere forestillinger om maskulinitet og ruralitet og hvordan disse relateres. Videre har jeg vært opptatt av å finne ut hvordan, og i hvilke sammenhenger, de unge mennene forhandler om betydningen av maskulinitet og

ruralitet. Ved å kode teksten i forhold til maskulinitet og ruralitet og de identitetsforhandlinger som finner sted i forhold til arbeid og fritid, har jeg lettere kunne identifisere sentrale mønstre og sammenhenger i de unge mennenes fortellinger om å være mann og bo på bygda. I særlig grad har jeg fokusert på hvorfor mennene har valgt et liv på bygda, hvordan de lever sine hverdagsliv og hvilken betydning deres yrke og sivilstatus kan ha å si for maskulinitetsutformingen. Videre har jeg arbeidet med å finne fram gode og illustrerende historier og sitater knyttet til de unge mennenes maskulinitetsutforming på bygda – og hvordan de forstår seg selv som menn.

Ved å betrakte intervjuamtalene som et knippe fortellinger om bygdelivets uformelle normer og regler for «den rurale maskulinitetsutformingen» har jeg videre lagt vekt på å analysere hvordan informantene uttrykker seg i forhold til kjønn. I tillegg til at mennene dro veksler på likestillingsdiskurser i spørsmål om «jenter og jakt», samt i forhold til «familie og barn», har det vært tydelig at de har forholdt seg til tradisjonelle mannlighets- og kvinnelighetsdiskurser – og at det derfor også har vært viktig for dem å fortelle fram seg selv som «maskuline» menn i forhold til jakta og arbeidet. Analytisk har jeg derfor valgt å legge vekt på å forstå både poenget med historiene, måten de er blitt uttrykt på og hvordan informantene forstår seg selv og legitimerer sine handlinger. Med andre ord har jeg altså vært opptatt av å forstå hva slags fortellinger eller historier vi snakker om, hvilke posisjoneringer det dreier seg om og hvilke funksjoner de ulike historiene fyller.

Ved hjelp av en teorinær tilnæringsmåte har jeg videre analysert de unge mennenes historier ved å koble dem opp til de tre forskningsfeltene som jeg har skissert i teorigapittelet. Jeg har analysert materialet ved å koble det til teorier om maskulinitet og ruralitet og særlig hvordan man kan utforme og forhandle om betydningen av hegemonisk maskulinitet innenfor bygdekonteksten. Videre har jeg vært opptatt av å forstå den symbolske kampen som står om maskulinitetens og ruralitetens meningsinnhold og hvilke materielle uttrykk disse representasjonene har i det rurale, samt hvordan de forhandler fram nye og fleksible maskuliniteter. Ved hjelp av Cresswells (1996) begrepsapparat «in place» og «out of place» har jeg også kunnet danne meg en forståelse for hvordan mennene posisjonerer seg i forhold til

bygdekulturens etablerte normer og regler, og hvordan de utformer rurale maskuliniteter i møtet med «andre» menn og kvinner som et uttrykk for en kjønn og stedlig identitetspolitikk.

Hvor rikt har jeg så analysert materialet? I all hovedsak kan man si at intervjumaterialet er analysert i artikkel 1 og 3 og at jeg langt på vei har utnyttet bredden i datamaterialet ved også å analysere «den tause kunnskapen» som ligger innbakt i intervjusituasjonens følelser og emosjoner i artikkel 2. Det fins selvsagt flere gode historier som kunne ha blitt fortalt – og dersom jeg hadde hatt mer tid på meg ville jeg ha sett nærmere på mennenes språkvalg og den sjangeren som den rurale maskulinitetsutformingen synes å ha. I artikkel 1 og 3 får vi flere smakebiter på dette, og det kunne ha vært interessant å sett nærmere på den makt som ligger i språket og på hvordan den maskuline humoren og språkdrakten kommer til uttrykk i møtet med andre menn og kvinner og i møtet meg som kvinnelig mannsforsker. «*Å rive kjeft*» og kalle noen for en «*jålpeis*» blir av flere informanter omtalt som en helt naturlig måte å uttrykk seg på for bygdas menn, enten man er ung eller gammel – og på spørsmål om det ikke er veldig kostbart med snøscooter, blir jeg fortalt at: «*Det er ikke lomme på siste skjorta, vet du... !?* ». Med andre ord kan det synes som at det eksisterer en ubekymret maskulinitet blant bygdas unge menn – og at det ligger mye overbevisning og makt i språket.

Når det gjelder bruken av deltakende observasjon og uformelle samtaler i analysene, har disse først og fremst vært med på å gi meg en dypere innsikt i intervjumaterialets meningsinnhold. Med utgangspunkt i mine feltobservasjoner og erfaringer under jakta har jeg sammenholdt mennenes fortellinger med mine egne erfaringer og løftet fram bygdemennenes fortellinger om blant annet «bygdemannen» og «gjestejegeren». Jeg erkjenner imidlertid at mine feltobservasjoner kunne ha vært brukt mer eksplisitt i analysen – og at jeg med en slik tilnæringsmåte i større grad kunne ha løftet fram gjestejegerens erfaringer med «den rurale maskuliniteten», men ettersom dette prosjektet først og fremst har handlet om å forstå bygdas unge menn og hvordan de forhandler fram rurale maskuliniteter måtte det eventuelt ha gått inn i en ny artikkel om jakt og identitet.

I artikkel 2 har jeg benyttet en selvrefleksiv analysemetode. Det vil si at jeg først og fremst har tatt tak i mine egne følelser og opplevelser i møtet med mennene og fortolket disse i lys av både det som er blitt sagt og følt under intervjukonteksten. Med utgangspunkt i feltdagboka, hvor jeg skrev ned mine tanker og reaksjoner på hvordan respondenten oppførte seg under intervjuet og hvordan jeg selv opplevde intervjusituasjonen, har jeg fortolket mine intervjuopplevelser som et uttrykk for hva som kan skje når man utgjør en «passende match» med informanten både aldersmessig og kjønnsmessig. I denne artikkelen eksperimenterer jeg med den akademiske formen, da jeg langt på vei utleverer mine egne tanker, erfaringer og følelser – og noen vil nok kanskje mene at dette blir for mye «hjerte- og smerteproblematikk». Jeg mener for øvrig at det er viktig å ta disse debattene, da de kan bidra til større forståelse for de følelser og emosjoner som kan utspille seg i møtet med informantene og hvordan vi kan forstå disse uttrykkene som viktige data om menn, maskulinitet og ruralitet – og ikke minst om betydningen av kjønn og sted for dataproduksjonen.

Etiske utfordringer og dilemma

Et kjennetegn ved avhandlingens artikler kan sies å være bruken av en personsentrert fremstillingsmetode. Det vil si at jeg har benyttet en tilnærming til stoffet hvor resultatene presenteres i tilknytning til personer eller situasjoner som illustrerer viktige tendenser i materialet. En slik tilnæringsmåte innebærer imidlertid at forskeren ofte står overfor en rekke etiske utfordringer med tanke på forskningsformidlingen. Når man tar i bruk en personsentrert tilnæringsmåte må man, for det første, sørge for at de personer, sitater og hendelser som man benytter karakteriserer materialet som helhet. For det andre, må man, så godt som det lar seg gjøre, sørge for at informantene ikke gjenkjennes av leseren.

I mitt arbeid kommer de etiske problemene knyttet til forskningsformidlingen særlig godt til syne ettersom jeg har valgt å benytte lengre sitater fra intervjuene, og også gjengir relativt detaljerte beskrivelser av mitt møte med mennene. Når man benytter detaljerte og bekjennende beskrivelser av enkeltpersoner, samt lengre sitater, vil det alltid være en viss fare for at informantene skal kunne bli gjenkjent av de som kjenner

stedet godt, og ikke minst av «de andre» som deltar i studien. Videre kan en slik tilnæringsmåte føre til at informantene kjenner igjen seg selv, og at de føler seg både misbrukt og misforstått av forskeren. For å redusere disse problemene er det derfor viktig å sikre informantens anonymitet og utforme teksten slik at informantens identitet tilsløres. Videre er det viktig at jeg som forsker formidler både informantens selvforståelse, og mine fortolkninger av informantenes selvforståelse i den ferdige teksten (Fossåskaret et al. 1997, Haavind 2000, Thagaard 2003). I min fremstilling har jeg jobbet med å redusere de etiske betenkelighetene ved bruken av en personsentrert tilnærming. I tillegg til å anonymisere stedet, som kan sies å være svært viktig ettersom jeg opererer innenfor et gjennomsiktig bygdesamfunn hvor «alle kjenner hverandre», har jeg valgt å benytte fiktive navn på informantene. Jeg har videre vært opptatt av å gi begrenset informasjon om den enkeltes alder, yrke og familiestatus i den ferdige teksten, for på denne måten å gjøre det vanskeligere å spore hvem som har sagt hva. Men selv om jeg har jobbet etter prinsippet om konfidensialitet og anonymisering i forskningen, har det selvsagt også vært nødvendig å oppgi enkelte biografiske data, da disse har vært vesentlige for tekstens meningsinnhold og budskap. I likhet med mange andre bygdeforsker beveger jeg meg her på en etisk grense. Som bygdeforsker kan man aldri være forsiktig nok, det vil alltid være en viss risiko for at man trækker over de etiske retningslinjene.

Dersom jeg hadde hatt som mål å rapportere direkte tilbake til informantene og den aktuelle bygda om mine funn, ville jeg opplagt ha hatt et problem med anonymiseringen. Tildels detaljerte beskrivelser av enkeltpersoner og situasjoner kan lett medføre at informanten blir gjenkjent av andre, og at informanten kjenner igjen seg selv og føler seg støtt over måten han er blitt beskrevet på. Spesielt tror jeg at min «metodeartikkel» (artikkel 2), hvor jeg går nært inn på mitt møte med mennene, kan oppleves som problematisk for informantene, da den har en veldig bekjennende stil og på mange måter utleverer de unge mennenes karakter. Som kjønnsforsker mener jeg imidlertid at forskningen har bruk for slike bidrag, da de setter søkelyset på de mange problemer, farer og følelser som ligger i forskningsprosessen. Når det er sagt, vil jeg for øvrig få minne leseren på at det nå er ti år siden jeg gjorde mine intervjuer med bygdas unge menn – og at fortellingen om, for eksempel, «brura, elgjegeren og hans bror» ikke

har skapt de store bølger så langt. Som følge av at jeg ventet noen tid før jeg publiserte dette materialet har jeg trolig også unngått den negative oppmerksomheten denne artikkelen kunne ha fått for mine informanter. Selv om artikkelens tema fortsatt er høyst aktuelt innenfor den akademiske metoddebatten, da den peker på feltarbeidets kjønnede farer, fremstår den i dag, ti år etter, ikke som like sensitiv og delikat for de involverte. Jeg erkjenner imidlertid at min nærgående beskrivelse av møtet med elgjegeren og hans bror, nok kan ha skapt problemer for brødrene dersom deres partnere «umiddelbart» hadde lest historien. Elgjegeren selv ville trolig heller ikke bifalle min tolkning av situasjonen, da den gir et lite flatterende bilde av han. Denne artikkelens sprengkraft og nyhetsverdi må allikevel sies å være betraktelig redusert som følge av at det tilhører menneskes fortid. Jeg vil imidlertid presisere overfor leseren at denne artikkelen på ingen måte har hatt som mål å henge ut bygdas unge menn, men snarere å synliggjøre de metodiske problemene som mange kvinnelige mannsforskere møter, men som få våger å snakke om av frykt for å sette sin egen forskning i et «grumsete» lys. I mange slike diskusjoner synes etikk og kvalitetskrav å dominere over de data som forskeren faktisk kommer opp med. Med andre ord må forskere våge å diskutere hvor grensene for det etiske bør og kan gå i forhold til de små kvalitative studiene.

Forskningens kvalitet og overførbarhet

Den grunnleggende ide innenfor kvalitativ forskning kan sies å være at *det personlige* påvirker måten vi gjør forskning på; hvilke spørsmål vi stiller, hva slags relasjon som oppstår mellom forsker og informant og hvordan vi som forskere forstår og tolker svarene. Av den årsak er det viktig at forskeren reflekterer over dataproduksjonen og hvordan relasjonen til informantene kan ha influert den informasjonen man har fått som forsker, og at forskeren presentere sitt eget ståsted i forskningen, slik at leseren kan vurdere tolkningen av dataene i forhold til dette. Vi snakker om å gjøre rede for forskningsresultatenes troverdighet og bekreftbarhet. I det følgende vil jeg gjøre rede for min egen posisjon i forhold til det temaet som studeres, hva som kan ha involvert forskningsprosessen og de data som er blitt produsert, samt hvordan jeg vurderer dataenes overføringsverdi.

Langt på vei kan ideen til dette forskningsprosjektet sies å ha oppstått under arbeidet med min hovedfagsoppgave hvor jeg tok for meg landbrukskvinnenes hverdagsliv (Bye 2000a). I arbeidet med de unge kvinnenes fortellinger om livet på gården skulle det bli klart at kårfolkets «blikk» på mange måter kontrollerte de unge drivernes liv – og at deres tilstedeværelse på mange måter gjorde det vanskelig for ungene å bryte med det tradisjonelle kjønnsrollemønsteret. Som følge av at jeg hadde valgt å fokusere på kvinnenes fortellinger, fikk jeg for øvrig ingen dypere forståelse for hvordan mennene opplevde situasjonen, og hvordan de kunne konstruere seg selv som kjønn i forhold til arbeidet, fritida og familien. Med bakgrunn i et ønske om å trenge dypere ned i fortellingene om livet på bygda skulle jeg derfor begynne å interessere meg for menn og maskulinitetsutformingen på bygda – og særlig hvordan bygdas unge menn kunne være som «kjønn» innenfor ei landbruksbygd. Med bakgrunn i en forståelse av at jakta utgjør et viktig sted for formingen av maskulin kjønnsidentitet (Bye 2000b), ble jeg videre interessert i å studere betydningen av jakta for konstruksjonen av rural maskulinitet - og særlig de unge mennenes muligheter til å utfordre jaktas tradisjonelle meningsrom.

Min genuine interesse for kjønn og ruralitet har før øvrig også sammenheng med min egen oppvekst på bygda. Jeg er vokst opp i Tømmerdalen i Bymarka i Trondheim, som trass sin nærhet til byen må sies å være et agrart bygdesamfunn. Siden jeg var en neve stor har jeg holdt mye til på småbruket til mine besteforeldre. Det var en god barndom hvor jeg tidlig ble introdusert overfor de mange ulike arbeidsoppgavene som hørte til drifta. Når det var foring, lamming, slakting, hesjing, lusing og potetplukking ble jeg alltid tildelt en eller annen «viktig» oppgave, som å gi kopplammene flaske eller røre i blodet mens det ennå var varmt. Den romantiske forestillingen om å drive jorda og om å være omgitt av både sau, kyr, gris, høns og hest må imidlertid sies å ha passert mine ideer om bygdelivet. Det livet som mine besteforeldre levde, var rikt på opplevelser og gjøremål, men det fantes ikke mye penger til overs, og ideen om arbeid og nøysomhet rådet alltid grunnen. Mine foreldre, som ikke var tiltenkt noen fremtidig rolle på gården, arbeidet som henholdsvis håndverker og hjemmeværende «husmor» da jeg vokste opp.

Mitt poeng med å fortelle deg nettopp dette henger sammen med ideen om at det personlige har betydning for de relasjoner som oppstår under datainnsamlingen og for

de data som blir produsert. Ettersom jeg har erfaringsbasert kunnskap om landbruket og bygdelivet og kjenner de kulturelle kodene for hvordan man ter seg og snakker innenfor en bygdekultur – har jeg hatt et godt utgangspunkt for å skape en fortrolig og avslappet samtalesituasjon med bygdas unge menn. Å si at relasjonen mellom meg og mine informanter har vært preget av likeverdige relasjoner, er imidlertid en illusjon. Selv om jeg er vokst opp på bygda i nær kontakt med landbruksnæringa, fins det mange ulikheter i våre liv som kan ha innvirket på dataproduksjonen, og hvordan jeg har forstått dataene. For det første, er den bygda som jeg kjenner vesentlig forskjellig fra den bygda som mine informanter er vokst opp i. Til forskjell fra mine informanter er jeg vokst opp i «bygda i byen» – og jeg har trolig derfor også en helt annen erfaring og oppfatning av både bygda og byen enn mine informanter. Det er nå også mange år siden jeg flyttet til byen. For det andre, har jeg til forskjell fra de fleste av mine informanter gjort en «klassereise», ettersom jeg har tatt en akademisk utdanning, og i dag arbeider som forsker. Altså, mens jeg på den ene siden har en bakgrunn som gir meg et godt grunnlag for å forstå de unge mennenes fortellinger om livet i bygda, kan man også tenke seg at min bakgrunn kan ha ført til at jeg har oversett det som er forskjellig fra egne erfaringer, og at jeg dermed også har blitt mindre åpen for nyanser i de situasjonene som studeres. Jeg mener for øvrig at mine nære relasjoner til landbruket og slekta, så vel som mine diskusjoner med andre forskere, har åpnet opp for en kritisk inngang til egne fortolkninger.

Videre mener jeg at det å være kvinne i studiet av menns verden kan være en fordel, da det åpner opp for andre typer spørsmål. Å være kvinnelig mannsforsker gir meg en mulighet til å stille mange oppfølgende, naive og kritiske spørsmål til mennenes praksiser, uten at det nødvendigvis virker kunstig i samtalesituasjonen. Som kvinne kjenner jeg ikke menns verden i detalj, og jeg kan derfor be dem om å utdype sine fortellinger og meninger. Men i tillegg til at de unge mennene i denne undersøkelsen kan ha blitt mer villige til å dele sine synspunkter og fortellinger med meg som ung, utenforstående kvinne, kan det også ha ført til at de har fremstilt seg selv i et fordelaktig og mer likestilt perspektiv enn det som er tilfelle med hensyn til spørsmål om arbeidsdeling og barn, samt deres engasjement og inkludering av blant annet jentene i jaktstøtten. Den tiden vi lever i er preget av debatter om kjønn – og vi ønsker alle, enten

vi er mann eller kvinne å fremstille oss selv og våre partnere som likestilte og likeverdige personer. Med andre ord er det derfor viktig å reflektere over disse spørsmålene når man studere både menn og kvinners identitetspolitikk.

Et spørsmål som mange kvinnelige mannsforskere møter i sin forskerhverdag er om kvinner er kompetente til å studere menn, eller om forskning på menn først og fremst bør utføres av menn, ettersom kvinner teoretiserer maskulinitet ut fra egne perspektiv. Mitt svar er at både kvinner og menn kan forske på hverandre og på relasjoner mellom kvinner og menn så lenge forskeren gjør rede for sitt ståsted og for den situerte kunnskapen som genereres i det intersubjektive møtet mellom forsker og forskningssubjekt. Det er imidlertid en kjent sak innenfor kjønnsforskningen at kvinnelige mannsforskere kan få en annen type kunnskap enn mannlige mannsforskere som følge av at man gjerne forteller ulike historier til kvinner og menn (Warren 1988, Lundgren 1993, Brandsæter 1998, Schwalbe & Wolkomir 2003). Den grunnleggende tanke må derfor sies å være at forskning på menn og maskulinitet bør utføres i ulike situasjoner, av forskere med ulikt kjønn, etnisk bakgrunn, alder osv, ettersom en slik tilnærming kan bidra til nye forståelser av ruralitet og kjønn.

Dette prosjektets overføringsverdi viser seg i spørsmål om kjønn, bosetning og flytting, og er viktig fordi det er et bidrag til å forstå hvorfor det bor folk på Hatteng i indre Troms, i Unsetgrenda i Rendal, i Gjerdsвика i Gursken, eller på Jerstad i Snåsa. Det er gir kunnskap om hva bygdas unge menn gjør «der ute», hva som holder dem «igjen» i bygda og hvordan de «faktisk» utformer sin rurale maskulinitet. Særlig er prosjektet aktuelt fordi det handler om de som *ikke* reiste og om de som er med på å prege og forme bygdas kjønnete og stedlige uttrykk.

Empirisk og teoretisk viser dette prosjektet at man ved å legge til grunn en forståelse for hvordan maskulinitet kan utformes innenfor bygdekonteksten kan få innblikk i hvilke maskuliniteter som er «in place» og «out of place» innenfor bygdekonteksten. Det viser hvordan disse forestillingene og ideene griper inn i de unge mennenes hverdagsliv og gjør det vanskelig for dem å utfordre den rådende diskursen om hvordan menn kan være som kjønn på bygda. Det gjelder i spørsmål om hvilke aktiviteter de *skal*, eventuelt *ikke*

skal, delta i, hvordan de bør kle seg og oppføre seg i jakta og hvordan de skal stille seg i politiske debatter om blant annet snøscooterkjøring og rovdyr. Et fokus på bygdemenns konstruksjoner og forhandlinger om en rural maskulinitet forteller oss også noe om de begrensningene og mulighetene som ligger i maskulinitetsutformingen, samt hvordan menn som kommer «utenfra» bør opptre i bygdesamfunnet dersom de skal bli tatt opp i det rurale maskuline mannsfellesskapet. Videre gir dette prosjektet noen anbefalinger i forhold til spørsmålet om å drive en utstrakt kommersialisering av jakta. Så lenge jakta anses for å være en viktig identitetsmarkør, og en av hovedårsakene til at unge bygdemenn blir boende eller kommer tilbake til bygda, synes det ikke fornuftig å la de eiendomsløse bygdemennene konkurrere på lik linje med kjøpesterke jegere som kommer «utenfra». Mange bygdemenn har foretatt et livsstilsvalg i det de har valgt å bosette seg på bygda, og mange av dem har relativt lav inntekt sammenlignet med «utenbygdsjegerne». Med andre ord viser dette prosjektet at man bør verne om de rurales tilgang til jakta, da det også kan bidra til fremtidig bosetning på bygda.

Metodisk kan dette prosjektet gi råd og veiledning til andre forskere, og særlig unge kvinner, om hvordan de kan tilnærme seg studier av menn og maskulinitet i en bygdekontekst. Dette forskningsprosjektet har blant annet lært meg at man som forsker kan oppleve intervjuer med unge menn på mange ulike måter, og at man som kvinnelig mannsforsker står overfor mange utfordringer av emosjonell og metodisk karakter. Som kvinnelig mannsforsker må man ta mange forhåndsregler både hva gjelder klesstil og intervjusted. «Hjemme hos intervjuer» kan gi mye god og nyttig informasjon om informantene, men de kan også være svært utfordrende for både den mannlige informanten og den kvinnelige intervjueren, da situasjonen lett tolkes inn i den heteroseksuelle diskursen og skaper seksuelle «panikker» hos begge parter (jf. Artikkel 2). I denne situasjonen vil det selvsagt være lurt å tenke etter hvordan man kler seg under intervjuet, hvordan man fremtrer for informanten og hva intervjustedet kan ha å si for din og informantens opplevelse av møtet. Som forsker kan man velge å kle seg uformelt for å oppnå god kontakt med informantene og eventuelt også velge å «lyve» om sin sivilstatus for på denne måten å «roe ned» og avklare sin egen «seksuelle status» som ung kvinnelig mannsforsker. Dersom man ikke ønsker å foreta intervjuene alene kan man selvsagt også velge å være to intervjuere under møtet med informanten, men

vær da klar over at dette er en situasjon som bidrar til å forskyve maktforholdet mellom intervjuer og intervjuet ytterligere i disfavør informanten – og at dette kan gjøre det vanskeligere å oppnå god kontakt med informanten. Mine egne erfaringer i felten tilsier at en uformell klesstil, hvor man går kledd i fritidsklær, kan skape god kommunikasjon med informanten. En slik klesstil kan forøvrig også bidra til å nedtone forskerrollen, spesielt dersom intervjuet finner sted i en setting hvor båndopptakeren blir lite synlig, slik som, for eksempel, under intervjuer foretatt under bilkjøring. Man skal derfor være spesielt påpasselig med å understreke og vise sin forskerrolle under slike situasjoner ved, for eksempel, å ta notater underveis selv om det kan være ubehagelig og vanskelig. Dersom det skulle oppstå en situasjon som du som forsker opplever som ubehagelig og usikker, bør du heller ikke gå på akkord med deg selv. Dine følelser smitter ofte over på informantene, hvilket i sin tur kan føre til at du får dårlige og kanskje feilaktige data. Jeg vil imidlertid råde alle forskere til å kritisk reflektere over sitt møte med informantene, og til å betrakte sine personlige opplevelser og erfaringer som mulige data.

IV OPPSUMMERING OG DISKUSJON

Avhandlingens artikler: en kort oppsummering

Artikkel 1:

Masculinity and rurality at play in stories about hunting

Publisert i 2003, Norsk Geografisk Tidsskrift 57, 145-157.

I en tid hvor jaktarenaen inntas av nye grupper, blir jakta et viktig sted for konstruksjonen av en «ekte» rural maskulinitet. Denne artikkelen kan sies å være todelt. For det første ser den på jakta som en viktig markør for rural maskulinitet i forhold til kommersialiseringsdebatten. For det andre ser den på konstruksjonen av maskulinitet i forhold til kvinnelige jegere og likestillingsdebatten. Den fokuserer på de unge bygdemennenes kjønnede identiteter og praksiser og særlig de normer og regler som gjelder for jaktsfæren. Spesielt er jeg opptatt av å forstå hvordan bygdemennene verner om den rural maskulinitet i møtet med den urbane mannens interesse for jakt, og bygdejentenes inntreden i jaktsfæren. I denne sammenheng går jeg inn på hvordan maskulinitet og ruralitet konstrueres i fortellinger om «oss» og «de andre» – «det rurale» og «det urbane», og i forhold til maskulinitet og feminitet. Artikkelen konkluderer med at bygdas menn konstruerer sin maskuline rurale identitet i forhold til den urbane maskuliniteten og i forhold til kvinner som søker seg til jakta. Bygdemennene føler imidlertid trusselen fra urbane jegere som sterkere enn presset fra kvinnene, og dermed konstituerer ruraliteten seg sterkere enn maskuliniteten. De unge mennenes identitetsprosjekt tar utgangspunkt i sentrum-periferi debatten ved at de tar avstand fra den urbane «staffasjekulturen». Mens urbane jegere bruker kostbare Gore-Tex dresser, ifører bygdas menn seg «ordinære jaktklær» som symboliserer bygdemannens nærhet til naturen og «det naturlige».

Artikkel 2:

Feltarbeidets kjønnede farer– En refleksiv analyse av kjønn, heteroseksualitet og sted

Publisert i 2005, Nordisk Samhällsgeografisk Tidsskrift 39, 25-43.

Å generere data ved hjelp av kvalitative intervjuer fører forskeren inn i mellommenneskelige relasjoner som vekker følelsesmessige responser både hos forskeren og forskningsobjektet. I denne artikkelen retter jeg et kritisk blikk på feltarbeidets kjønnede farer ved å reflektere over betydningen av kjønn, heteroseksualitet og sted i intervjuet. Med utgangspunkt i en personlig beretning om det å være ung kvinnelig forsker i studier av unge menn, maskulinitet og ruralitet legger jeg vekt på å forstå hvordan ulike emosjoner og maktrelasjoner kan få betydning for den kvinnelige mannsforskerens opplevelse av og samspill med de utforskede. I artikkelen vises det ikke bare til de mange utfordringene og dilemmaene som kvinnelige mannsforskere kan møte i sin forskerhverdag, det pekes også på at interaksjonsarbeidet i seg selv kan være en viktig kilde til kunnskap om menn og maskulinitetsutfordringer. I tillegg til at jeg legger vekt på å forstå hvordan den heteroseksuelle diskursen kan få betydning i møter mellom kvinner og menn som utgjør en aldersmessig match, diskuterer jeg hvordan forskeren kan bli både midtpunkt for og vitne til hvordan maskulinitet konstrueres mellom menn. Fortellingen om «brura, elgjegeren og hans bror» viser at det er viktig for menn å vise seg fram som seksuelt aktive i påsyn av andre menn, og at «brudesnakket» kan forstås som et uttrykk for «male-bonding». Avslutningsvis kritiserer artikkelen mannlige forskere for langt på vei å ha unnlatt å vende blikket mot feltarbeidets kjønnede farer. Det argumenteres for at mannlige bygdeforskere ofte opptrer som «det umerkede subjekt» i studier av menn og maskulinitet, og at de derfor i større grad bør reflektere over hvordan deres møte med forskningsobjektene kan forme datagenereringen.

Artikkel 3:

‘How to be a rural man’: Young men’s performances and negotiations of rural masculinities.

Publisert i 2009, Journal of rural studies 25, 278-288

I den norske mediedebatten er bygdas unge menn blitt fremstilt som marginaliserte tapere. I denne artikkelen ser jeg nærmere på de forestillinger og idealer som kommer til uttrykk i mennenes fortellinger om «hvordan menn kan være som menn på bygda». Spesielt ser jeg nærmere på hvordan mennene betrakter seg selv som menn, og hvordan de «gjør» kjønn og identitetspolitikk i spørsmål om arbeid, jakt, familie, snøscooterkjøring og rovdyrproblematikk. Ved hjelp av Tim Cresswells (1996) forståelse av at noe eller noen er «in place/ out of place» på et bestemt sted får vi en forståelse av hva som er akseptabelt/ uakseptabelt innenfor bygdesamfunnets ulike kontekster med hensyn til de unge mennenes maskulinitets- og ruralitetsutforming. I tillegg til at artikkelen redegjør for den hegemoniske maskuliniteten, diskutere den hvordan mennene kan forhandle fram alternative og mer fleksible maskuliniteter i forhold til arbeidslivet og familielivet. Utformingen av rurale maskuline identiteter har sine klare avspeilinger i sentrum-periferi debatten og i likestillingsdebatten. I særlig grad ser vi at sentrum-periferi debatten speiler seg i formingen av en «ekte» rural maskulinitet som viser seg i kommersialiseringsdebatten, snøscooterdebatten og i rovdyrdebatten. Likestillingsdebatten, på sin side, kommer til syne når man snakker om arbeidsfordelingen i hjemmet, i forhold til omsorgen for barn, og ikke minst menns vilje til å inkludere jentene i jakta og i snøscooterkjøringa. Artikkelen viser at det er vanskelig for unge menn å utforme alternative maskuliniteter i bygdesamfunnet, dersom de ikke praktiserer de grunnleggende maskuline verdiene som knytter seg til ideen om «den jordnære praktiker» som har kunnskap om og erfaring med naturen, «villmarka» og maskinene. Med andre ord er det enklere for menn å legge til nye maskuline karaktertrekk, enn å ta ett oppgjør med de gamle.

Fleksible menn eller marginaliserte tapere?

Å være en taper er voldsomt negativt – og ingen vil vel kjenne seg igjen i *det* uttrykket. Uttrykket kan for øvrig sies å referere til den debatten som har rullet i mediene de seneste årene – og som fremstiller bygdas unge menn som tafatte og tiltaksløse menn uten ambisjoner i livet. Å si at noen er i ferd med å bli en marginalisert taper er farlig. Det gir oss signaler om at alle bygdemenn faller inn under denne kategorien, og at det ikke finnes håp for bygdas unge menn. Min studie viser at bygdas unge menn er langt mer fleksible enn mange tror eller liker å tro – og at våre forestillinger om bygdemannen langt på vei har sammenheng med hva Anne Marit Hauan (1999) omtaler som «urbanitetens diskurs». Bygdas unge menn er langt på vei forstått ut fra moderniseringens verdier, der arbeid, karriere og et stort og flott hus er viktige markører for om en person er vellykket. De unge mennene i denne studien har tatt et *annet* valg. De har valgt bort penger og karriere, til fordel for et aktivt jakt- og friluftsliv. De unge mennene identifiserer seg ikke med taperstempelet eller de som blir «igjen» på bygda. I stedet konstruerer de seg selv som beviste menn som har tatt et livsstilsvalg. I deres øyne er det ikke så viktig hva man gjør, bare man tjener til livets opphold – og har muligheten til å dyrke sine fritidsinteresser.

I det fulle og hele forstår mennene seg selv som fleksible menn med hensyn til hva de kan gjøre og hva de ikke kan gjøre, men de er nok mer begrenset av ideer om hva som er maskulint og ruralt enn det de vil innrømme. De utfordrer noen av de tradisjonelle maskuline identitetene, mens de befester andre. Gjennom å ta del i de tradisjonelle maskuline fritidsaktivitetene og ved å legge vekt på at det er viktig å ha praktisk sans definerer de seg selv som «ekte» menn. Mennene i denne studien forhandler om den rurale maskulinitetens meningsinnhold i forhold til arbeid, fritid og familieliv. Blant de unge mennene ser vi konturene av nye arbeidslivsmaskuliniteter, da de ikke er fremmed for tanken om å jobbe innenfor omsorgssektoren. Vi ser tegn til nye fritidsmaskuliniteter ettersom mennene inkluderer jentene både i jaktstøtten og snøscooterkjøringa, og ikke lenger er så opptatt av å beskytte de «tradisjonelle» maskuline rommene. I forhold til familielivet ser vi at de unge fedrene er mer aktive på

hjemmearenaen enn sine fedre, og at de særlig er opptatt av å fremstille seg selv som tilstedeværende fedre som tar ansvar hjemme. Vi kan for øvrig legge merke til at maskulinitetsutformingen langt på vei bestemmes av hvem som er tilstede, og hvilke rom mennene befinner seg i. Maskuliniteten konstrueres som svært forskjellig fra femininiteten når flere menn er tilstede. I slike tilfeller synes mange unge menn å være redd for å falle ned i «umandighetskategorien», og konstruerer derfor en hegemonisk maskulinitet basert på ideer om arbeid, maskiner og jakt. Med andre ord synes det å være stor forskjell på utformingen av en offentlig og en privat maskulinitet. Innenfor bygdesamfunnet og i påsyn av andre menn og kvinner er det spesielt viktig å mestre naturen, «villmarka» og maskinene – da dette gir mennene høy status og anseelse i bygdesamfunnet.

Implikasjoner av funn og nye problemstillinger

Utformingen av nye maskuliniteter innenfor bygdesamfunnet vitner om at det er en viss fleksibilitet med hensyn til hvordan bygdas unge menn kan utforme sin rurale maskulinitet innenfor bygdesamfunnet. I dag finnes det ikke en rural maskulinitet, men flere. I fremtiden gir dette håp om flere og alternative maskuliniteter som kan gi et åpnere og mer inkluderende bygdesamfunn. I tiden som kommer vil det trolig bli lettere for både unge menn og kvinner å finne seg til rette på bygda, som følge av at den rurale maskuliniteten mykes opp og inkluderer større variasjoner. I dag synes det imidlertid vanskeligere for bygdas unge menn å bryte med kjønns grensene, enn for jentene. Selv om bygdas unge menn stadig strekker seg lengre med hensyn til hva som anses for å være akseptabelt for en mann, og de ikke lenger er så opptatt av å knytte maskuliniteten opp til arbeidslivets karakter, ser vi at det fortsatt er viktig for unge menn å vise seg fram som «den jordnære praktikerer» med kunnskap om og erfaring med naturen og «villmarka». I dag er fleksibiliteten i maskulinitetsutformingen først og fremst knyttet til nye karaktertrekk, mens de gamle består. Det betyr at det fortsatt er viktig å ta del i den hegemoniske rurale maskuliniteten for å bli godtatt som «ekte» mann i bygdesamfunnet, og at mange menn fortsatt vil ha problemer med å finne sin plass i bygda. Med andre ord synes det særlig å være i forhold til de tradisjonelle maskuline

arenaene at bygdas unge menn trenger å myke opp sin forståelse av hvordan menn kan være som menn på bygda i dag.

En kan imidlertid tenke seg at bygdas unge menn ikke vil gi avkall på den hegemoniske maskuliniteten og utvikle seg i retning av urbane menn. I stedet kan man tenke seg at deres kunnskap om og erfaring med naturen og «villmarka» er deres fremste konkurransefortrinn i forhold til urbane menn – og at den er livskraftig. Min studie viser at det eksisterer en sterk kobling mellom maskulinitet, ruralitet og jakt. De unge bygdemennene forteller at de har deltatt i jakta siden de var en neve stor, og at menn som er vokst opp med jakt, har et annet forhold til jakt enn andre. Jakta kan på en måte sies å «sitte i kroppene» deres, og til forskjell fra urbane jegere, som ikke er bærere av den samme kroppslige kunnskapen om jakt, er deres kjønnsidentitet knyttet tett opp til «den kompetente og seriøse jegeren». Det heter seg at bygdas unge menn har en annen holdning til og forståelse av naturen enn bymennene, og at de derfor er bedre egnet til å forvalte de lokale jaktressursene.

Denne avhandlingen er relevant i relasjon til offentlige debatter og akademiske diskurser om ruralitet, kjønn, hverdagsliv og migrasjon, da den forteller oss noe om unge rurale menn og deres tilknytning til sted. Ettersom denne studien er basert på en liten kvalitativ studie av ei landbruksbygd må det imidlertid mer forskning til før vi kan gi et samlet bilde av bygdas unge menn, hvordan de konstruerer sin kjønns- og stedsidentitet og hvordan den rurale maskuliniteten varierer mellom ulike steder og kulturer. Jeg vil derfor anbefale at flere kjønnsforskere, både menn og kvinner – og gjerne både de med bygdebakgrunn og de uten, går nærmere inn på disse spørsmålene, slik at vi etter hvert kan danne oss et mer utfyllende bilde av hvordan bygdas unge menn kan være som kjønn og ikke minst hvordan vi kan søke kunnskap om menn og maskulinitet som menn og kvinner.

Referanser:

- Aftenposten, 2002. Krisesentre fylles av "postordrebruder". NTB. 31. januar.
- Aftenposten, 2007. Rånere røykla Notodden. Røed, T. L. 17. juli.
- Aftenposten, 2008. Frykter snøcooter-stopp. Dalen, A. 7. februar.
- Aftenposten, 2009. Bygda - dømt til å dø? Lundgaard, H. 28. mars.
- Alloway, N. & Gilbert, P. 2004. Shifting discourses about gender in higher education enrolments: retrieving marginalised voices. *International Journal of Qualitative Studies in Education* 17:1, 99-112.
- Almås, R. 1995. *Bygdeutvikling*. Det norske Samlaget, Oslo.
- Almås, R. & Elden, K. M. 1997. Den rurale dimensjon. En teoretisk og geografisk avgrensning. R-7/97. Senter for bygdeforskning, Trondheim.
- Almås, R., Haugen, M. S. & Johnsen, J. P., (red.) 2002. *Bygdeforskning gjennom 20 år*. Tapir akademiske forlag, Trondheim.
- Ambjörnsson, R. 1990. *Mansmyter: liten guide till manlighetens paradoxer*. Fischer, Stocholm.
- Baumann, Z. 1998. *Globalization. The Human Consequences*. Polity Press, Cambridge.
- Bell, D. 2000. Farm Boys and Wild Men: Rurality, Masculinity, and Homosexuality. *Rural Sociology* 65:4, 547-561.
- Bell, D. & Valentine, G. 1995. Queer country: rural lesbian and gay lives. *Journal of Rural Studies* 11:2, 113-122.
- Bell, M. M. 2007. The two-ness of rural life and the ends of rural scholarship. *Journal of Rural studies* 23:4, 402-415.
- Berg, L. D. & Longhurst, R. 2003. Placing Masculinities and Geography. *Gender, Place and Culture* 10:4, 351-360.
- Berg, N. G. 2002. Kjønn på landet og kjønn i byen – om betydningen av kjønnete konstruksjoner av ruralitet for urban-rural migrasjon og hverdagsliv *Kvinneforskning* 1, 67-82.
- Berg, N. G. & Lysegård, H. K. 2004. Ruralitet og urbanitet - bygd og by. Berg, N. G., Dale, B., Lysegård, H. K. & Löfgren, A., (red.) *Mennesker, steder og regionale endringer*, 61-76. Tapir akademiske forlag, Trondheim.

- Berger, M., Wallis, B. & Watson, S., (red.) 1995. *Constructing masculinity*. Routledge, New York.
- Bjarnason, T. & Thorlindsson, T. 2006. Should I stay or should I go? Migration expectations among youth in Icelandic fishing and farming communities. *Journal of Rural Studies* 22:3, 290-300.
- Bly, R. 1990. *Iron John: a book about men*. Element, Shaftesbury.
- Bondi, L., Avis, H., Bankey, R., Bingley, A., Davidson, J. & Duffy, R., (red.) 2002. *Subjectivities, Knowledges, and Feminist Geographies. The subjects and Ethics of Social Research*. Rowman & Littlefield, Lanham.
- Boyle, P. & Halfacree, K., (red.) 1998. *Migration into Rural areas: theories and issues*. John Wiley and Sons LDt, Chinchester.
- Brandsæter, M. 1998. Møter med menn dømt for seksuelle overgrep mot barn. Dr.polit avhandling, Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, Universitetet i Oslo, Oslo.
- Brandth, B. 1994. Changing Femininity: The Social Constructions of Women Farmers in Norway. *Sociologia Ruralis* 34, 127-149.
- Brandth, B. 1995. Rural masculinity in transition: gender images in tractor advertisements. *Journal of Rural Studies* 11:2, 123-133.
- Brandth, B. 2001. The Gender of Agriculture. R-8/01. Senter for bygdeforskning, Trondheim.
- Brandth, B. 2006. Agricultural body-building: Incorporation of gender, body and work. *Journal of Rural Studies* 22:1, 17-27.
- Brandth, B. & Haugen, M. 2000. From lumberjack to business manager: masculinity in the Norwegian forestry press. *Journal of Rural Studies* 16:3, 343-355.
- Brandth, B. & Haugen, M. 2005. Text, Body, and Tools. Changing Mediations of Rural Masculinity. *Men and Masculinities* 8:2, 148-163.
- Brandth, B. & Haugen, M. 2006. Changing Masculinity in a Changing Rural Industry: Representations in the Forestry Press. Campbell, H., Bell Mayerfeld, M. & Finney, M., (red.) *Country boys. Masculinity and Rural Life*, 217-233. Penn State Press, Pennsylvania.
- Brottveit, Å. & Aagedal, O., (red.) 1999. *Jakta på elgjakkulturen*. Abstrakt forlag as, Oslo.

- Bryant, L. 1999. The detraditionalisation of occupational identities in farming in South Australia. *Sociologia Ruralis* 39, 236-261.
- Butler, J. 1993. *Bodies That Matter*. Routledge, London & New York.
- Bye, L. M. 2000a. Landbrukskvinnerens hverdagsliv – en studie av kjønnet arbeidsdeling og tette boforhold. R-1/00. Senter for bygdeforskning, Trondheim.
- Bye, L. M. 2000b. Femininitet og maskulinitet i storviltjakta. P-1/00. Senter for bygdeforskning, Trondheim.
- Campbell, H. 2000. The Glass Phallus: Pub(lic) Masculinity and Drinking in Rural New Zealand. *Rural Sociology* 65:4, 562-581.
- Campbell, H. 2006. Real Men, Real Locals, and Real Workers: Realizing Masculinity in Small-Town New Zealand. Campbell, H., Bell, M. M. & Finney, M., (red.) *Country Boys. Masculinity and Rural Life*, 87-103. Penn State Press, Pennsylvania.
- Campbell, H. & Bell, M. M. 2000. The question of Rural Masculinities. *Rural Sociology* 65:4, 532-546.
- Campbell, H., Bell, M. M. & Finney, M., (red.) 2006. *Country Boys. Masculinity and Rural life*. Penn State Press, Pennsylvania.
- Carrigan, T., Connell, R. W. & Lee, J. 1985. Hard and Heavy: Towards a New Sociology of Masculinity. *Theory and Society* 14, 551-604.
- Clatterbaugh, K. 1998. What Is Problematic about Masculinities? *Men and Masculinities* 1:1, 24-45.
- Cloke, P. 1977. An index of rurality for England and Wales. *Regional Studies* 11, 31-46.
- Cloke, P. 1997. Country Backwater to Virtual Village? Rural Studies and 'The Cultural Turn'. *Journal of Rural Studies* 13:4, 367-375.
- Cloke, P. 2005. Masculinity and rurality. Hoven, B. v. & Hörschelmann, K., (red.) *Spaces of Masculinities*, 45-62. Routledge, New York.
- Cloke, P. 2006. Conceptualizing rurality. Cloke, P., Marsden, T. & Mooney, P. H., (red.) *Handbook of Rural Studies*, 18-28. Sage Publications, London.
- Cloke, P., Cook, I., Crang, P., Goodwin, M., Painter, J. & Philo, C. 2004. *Practising human geography*. Sage, London.

- Cloke, P. & Little, J., (red.) 1997. *Contested countryside cultures: otherness, marginalisation and rurality*. Routledge, London.
- Cloke, P., Milbourne, P. & Widdowfield, R. 2000. Homelessness and Rurality: 'Out-of-place' in Purified Space? *Environment and Planning D: Society and Space* 18:6, 715-735.
- Cloke, P. & Thrift, N. 1987. Intra-class conflict in rural areas. *Journal of Rural Studies* 3:3, 321-333.
- Cloke, P. & Thrift, N. 1990. Class and change in rural Britain. Mardsen, T., Lowe, P. & Whatmore, S., (red.) *Rural Restructuring*. David Fulton, London.
- Cloke, P. J., Milbourne, P. & Widdowfield, R. 2002. *Rural homelessness: issues, experiences and policy responses*. Policy Press, Bristol.
- Clout, H. 1972. *Rural Geography: An Introductory Survey* Pergamon Press, Oxford.
- Coldwell, I. 2007. New farming masculinities. 'More than just shit-kickers, we're switched-on farmers wanting to balance lifestyle, sustainability and coin'. *Journal of Sociology, The Australian Sociological Association* 43:1, 87-103.
- Collinson, D. & Hearn, J. 2005. Men and Masculinities in Work, Organisations and Management. Kimmel, M. S., Hearn, J. & Connell, R. W., (red.) *Handbook of Studies of Men and Masculinities*, 289-310. Thousand Oaks: Sage.
- Connell, R. W. 1987. *Gender and Power: Society, the Person and Sexual Politics*. Polity Press Cambridge.
- Connell, R. W. 1995. *Masculinities*. Polity Press, Cambridge.
- Connell, R. W. & Messerschmidt, J. W. 2005. Hegemonic masculinity. Rethinking the concept. *Gender & Society* 19:6, 829-859.
- Crang, M. & Cook, I. 2007. *Doing ethnographies*. Sage, Los Angeles.
- Cresswell, T. 1996. *In place/out of place: geography, ideology, and Transgression*. University of Minnesota Press, Minneapolis.
- Dagbladet, 1998a. Menn fra bygda i trøbbel. Aarøy, T. A. 19. mars.
- Dagbladet, 1998b. Rømmer fra "harry-gutta". Fjellheim, S. 19. mars.
- Dagbladet, 2001. Sender bygdegutter på sjekkekurs. Hoff, B. T. 24. februar.
- Dagbladet, 2002. Macho-bygder skremmer bymenn. Larsen, I. S. 15. februar.
- Dagbladet, 2003a. By og land: Mann mot mann. Kronikk. Kramvig, B. & Stien, K. 5.juli.

- Dagbladet, 2003b. Utenlandske jenter stømmer til Bygde-Norge. Tonstad, P. L. 10. februar.
- Dagbladet, 2008a. Voldtekt og brannstiftelse på ungdagsfestivalen. Lofstad, R. 29. juni.
- Dagbladet, 2008b. Bygde-Norge dør. Reportasje i Magasinet. Hovda, K. 26. april.
- Dagsavisen, 2005. Tilbyr russisk kone på prøvekontrakt. Johnsen, N. 27. februar.
- Demetriou, D. Z. 2001. Connell's concept of hegemonic masculinity: A Critique. *Theory and Society* 30, 337-361.
- Dwyer, C. 1999. Negotiations of femininity and identity for young British Muslim women. Laurie, N., Dwyer, C., Holloway, S. & Smith, F., (red.) *Geographies of new femininities*, 135-152. Longman, Harlow.
- Eiksund, S. Ø. 2009. A geographical perspective on driving attitudes and behaviour among young adults in urban and rural Norway. *Safety Science* 47, 529-536.
- Ekenstam, C. 1998. *Rädd att falla: studier i manlighet*. Gidlund, Stockholm.
- Ekenstam, C., Kuosmanen, J. & Johansson, T. 2001. *Sprickor i fasaden: manligheter i förändring: en antologi*. Gidlund, Hedemora.
- Evans, R. 2005. 'You questioning my manhood, boy?' van Hoven, B. & Horschelmann, K., (red.) *Spaces of Masculinities*, 193-204. Routledge, London.
- Fangen, K. 2004. *Deltakende observasjon*. Fagbokforlaget, Bergen.
- Fish, R., (red.) 2007. *Cinematic Countrysides*. Manchester University Press, Manchester.
- Flemmen, A. B. 2007. 'Det er lett å være mannfolk i lag med Elna'. Norske menn om kjønn og nasjonalitet i russisk-norske ekteskap. Hauan, M. A., (red.) *Maskuliniteter i Nord*, 111-122. Kvinneforsk skriftserie, Universitetet i Tromsø, Tromsø.
- Flø, B. E. 2008. Bygdedyret og elgen - ei stivhengig analyse av næringsutvikling i elgskogen. Almås, R., Haugen, M. S., Rye, J. F. & Villa, M., (red.) *Den nye bygda*, 371-389. Tapir akademisk forlag, Trondheim.
- Forsberg, G. 2001. The difference that space makes. A way to describe the construction of local and regional gender contracts. *Norsk Geografisk Tidsskrift* 55:3, 161-165.

- Forsberg, G. & Grenholm, C. 2000. "Ångla-gård(ar) i feministisk analys". Paper presentert på Nordiska Symposiet för kritisk samhällsgeografi, 28. sep - 1.okt. 2000, at Hammarö, Karlstad.
- Fossåskaret, E., Fuglestad, O. L. & Halfdan, T., (red.) 1997. *Metodisk feltarbeid. Produksjon og tolkning av kvalitative data*. Universitetsforlaget AS, Oslo.
- Fosso, E. J. 2004. Unges flytting – et spørsmål om identitet og myter om marginale og sentrale steder? Berg, N. G., Dale, B., Lysgaard, H. K. & Løfgren, A., (red.) *Mennesker, steder og regionale endringer*, 119-135. Tapir Akademisk Forlag, Trondheim.
- Gerrard, S. 2007. Marginalisering av næring - mangfold av maskuliniteter: refleksjoner omkring endring i fiskerliv. Hauan, M. A., (red.) *Maskuliniteter i Nord*, 25-43. Kvinneforsks skriftserie, Tromsø.
- Gerrard, S. & Balsvik, R. R., (red.) 1999. *Globale kyster. Liv i endring - kjønn i spenning*. Vol. 1, *Kvinneforsk skriftserie*. Universitetet i Tromsø, Tromsø.
- Grimsrud, G. M. 2000. Kvinner på flyttefot. R-13/00. Østlandsforskning, Lillehammer.
- Haavind, H., (red.) 2000. Kjønn og fortolkende metode. Metodiske muligheter i kvalitativ forskning. Gyldendal Norsk Forlag AS, Oslo.
- Halfacree, K. 1993. Locality and Social Representation: Space, Discourse and Alternativ Definitions of the Rural. *Journal of Rural Studies* 9:1, 23-37.
- Halfacree, K. 2006. Rural Space: Constructing A Three-fold Architecture. Cloke, P., Marsden, T. & Mooney, P., (red.) *Handbook of Rural Studies*, 44-62. Sage, London.
- Hauan, M. A. 1999. Velkommen, du kjører nå inn i Harry-land! Kystens menn i urbanitetens diskurs. *Globale kyster - liv i endring - kjønn i spenning*, 157-167. Kvinneforsk skriftserie, Tromsø.
- Hauan, M. A., (red.) 2007. *Maskuliniteter i Nord*. Vol. 6, *Kvinneforsks skriftserie*. Universitetet i Tromsø, Tromsø.
- Haugen, M. 1998. Women Farmers in Norway. Dr.polit. avhandling, Institutt for sosiologi og statsvitenskap, NTNU, Trondheim.
- Hearn, J. 1987. The Gender of Oppression: Men, Masculinity, and the Critique of Marxism. St. Martin's Press, New York.

- Hearn, J. 1996. Is Masculinities dead? A critique of the concept of masculinity/masculinities. Mac an Ghail, M., (red.) *Understanding Masculinities*. Open University Press, Buckingham.
- Hearn, J. 1998. Theorizing men and men's theorizing: Varieties of discursive practices in men's theorizing of men. *Theory and Society* 27, 781-816.
- Heggen, R. & Bjørkhaug, H. 2006. Kvinner i landbruket - tilpasning til eller utfordring av en etablert mannlig driftskultur. R-13/06. Bygdeforskning, Trondheim.
- Heggen, K., Jørgensen, G. & Paulgaard, G. 2003. *De andre. Ungdom, risikosoner og marginalisering*. Fagbokforlaget, Bergen.
- Hetherington, K. 1998. *Expression of Identity: Space, Performance, Politics*. Sage, London.
- Holloway, S. L. 2005. Articulating Otherness? White rural residents talk about Gypsy-Travellers. *Transactions of the Institute of British Geographers* 30, 351-367.
- Holloway, S. L. 2007. Burning issues: Whiteness, rurality and the politics of difference. *Geoforum* 38, 7-20.
- Holter, G. Ø. & Aarseth, H. 1993. *Menns livssammenheng*. Ad Notam Gyldendal, Oslo.
- Holter, Ø. G. 1989. *Menn*. Aschehoug, Oslo.
- Holter, Ø. G. 1999. Mannsforskning i Norge. - En forskningsoversikt. Norges forskningsråd. Område for kultur og samfunn,
- Hompland, A. 1999. Bygda i solnedgang. Brottveit, Å. & Agedal, O., (red.) *Jakta på elgjaktkulturen*, 183-188. Abstrakt forlag as, Oslo.
- Hoven, B. v. & Hörschelmann, K., (red.) 2005. *Spaces of Masculinities*. Routledge, London.
- Hughes, A. 1997. Rurality and 'cultures of womanhood': domestic identities and moral order in village life. Cloke, P. & Little, J., (red.) *Contested countryside cultures: otherness, marginalisation and rurality*, 123-137. Routledge, London.
- Ilbery, B., (red.) 1998. *The Geography of Rural Change*. Addison wesley Longman, Essex.
- Jackson, P. 1991. The Cultural politics of masculinity: towards a social geography. *Transactions of the Institute of British Geographers*. 16, 199-213.
- Jackson, P. 1994. Black Male: advertising and the cultural politics of masculinity. *Gender, Place and Culture* 1:1, 49-59.

- Jalmert, L. 1984. *Den svenske mannen*. Tiden, Stockholm.
- Johansson, E. 1994. Skogarnas fria söner. Maskulinitet och modernitet i norrländskt skogsarbete. Avhandling, Nordiska museets förlag, Kristianstad.
- Kaldal, I. 2000. Skog, arbeid og dagligliv i kvinners og menns fortellinger fra Trysil og Nord-Värmland etter 1930. Kaldal, I., Johansson, E., Fritzbøger, B. & Snellman, H., (red.) *Skogsliv. Kulturella prosesser i nordiske skogsbygder*, 85-117. Historiska Media, Lund.
- Kenway, J., Kraack, A. & Hickey-Moody, A. 2006. *Masculinity beyond the metropolis*. Palgrave macmillan, Hampshire.
- Kimmel, M. 1987. *Changing Men: New Directions in Research on Men and Masculinity*. Sage Publications, Beverly Hills, Calif.
- Kimmel, M. S. 1996. *Manhood in America. A cultural History*. The Free Press, New York.
- Kimmel, M. S., Hearn, J. & Connell, R. W., (red.) 2005. *Handbook of studies on men & masculinities*. Sage Publications, Thousand Oaks, Calif.
- Klassekampen, 2008. Urbane tettstedstristesser. Debattinnlegg. Bergsvendsen, R. 8.mars.
- Kramvig, B. 1999. Ære og verdighet: Kvinnelighet og mannlighet i et fiskerisamfunn. Gerrard, S. & Balsvik, R. R., (red.) *Globale kyster: Liv i endring - kjønn i spenning*, 63-77. Kvinneforsk, Universitetet i Trømsø, Tromsø.
- Kvale, S. 2001. *Det kvalitative forskningsintervju*. 4 utg. Gyldendal Norsk Forlag AS, Oslo.
- Law, R. 1997. Masculinity, place and beer advertising in New Zealand: The Southern Man campaign. *New Zealand Geographer* 53, 22-38.
- Law, R. 2006. Beer Advertising, Rurality, and Masculinity. Campbell, H., Bell Mayerfeld, M. & Finney, M., (red.) *Country boys. Masculinity and Rural Life*, 203-216. Pennsylvania State University Press, Pennsylvania.
- Liepins, R. 2000. Making Men: The Construction and Representation of Agriculture-Based Masculinities in Australia and New Zealand. *Rural Sociology* 65:4, 605-620.
- Limb, M. & Dwyer, C., (red.) 2001. *Qualitative Methodologies for Geographers. Issues and debates*. Arnold, London.

- Little, J. 1997. Employment, marginality and women's self-identity. Cloke, P. & Little, J., (red.) *Contested Countryside Cultures: Otherness, Marginalisation and Rurality*, 138-157. Routledge, London.
- Little, J. 2002. *Gender and Rural Geography. Identity, Sexuality and Power in the Countryside*. Prentice Hall Harlow
- Little, J. 2003. 'Riding the Rural Love Train': Heterosexuality and the Rural Community. *Sociologia Ruralis* 43:4, 401-417.
- Little, J. 2006. Gender and sexuality in rural communities. Cloke, P., Marsden, T. & Mooney, P., (red.) *Handbook of Rural Studies*, 365-378. Sage, London.
- Little, J. & Austin, P. 1996. Women and the Rural Idyll. *Journal of Rural Studies* 12:2, 101-111.
- Little, J. & Jones, O. 2000. Masculinity, Gender, and Rural Policy. *Rural Sociology* 65:4, 621-639.
- Little, J. & Panelli, R. 2007. 'Outback' Romance? A Reading of Nature and Heterosexuality in Rural Australia. *Sociologia Ruralis* 47:3, 173-188.
- Longhurst, R. 2000. Geography and gender: masculinities, male identity and men. *Progress in Human Geography* 24:3, 439-444.
- Lorentzen, J. 1998. *Mannlighetens muligheter*. Aschehoug, Oslo.
- Lorentzen, J. 2006. Forskning på menn og maskuliniteter. Lorentzen, J. & Mühleisen, W., (red.) *Kjønnsforskning. En grunnbok*, 121-135. Universitetsforlaget, Oslo.
- Lundgren, E. 1993. Det får da være grenser for kjønn: voldelig empiri og feministisk teori. Universitetsforlaget, Oslo.
- Mac an Ghail, M., (red.) 1996. *Understanding Masculinities*. Open University Press, Buckingham.
- Magnussen, T. 1996. Når tradisjonelle mannsroller fører til arbeidsløse. Aasbrenn, K., (red.) *Opp og stå gamle Norge*, 250-260. Landbruksforlaget, Oslo.
- Marsden, T., Murdoch, J., Lowe, P., Munton, R. & Flynn, A. 1993. *Constructing the countryside*. UCL Press, London.
- Martin, P. Y. 1998. Review: Why Can't a Man Be More like a Woman? Reflections on Connell's Masculinities. *Gender and Society* 12:4, 472-474.
- McDowell, L. 1999. *Gender, Identity & Place. Understanding Feminist Geographies*. Policy Press, Cambridge.

- McDowell, L. 2003. Redundant Masculinities? Employment change and white working class youth. Blackwell Publishing, Oxford
- Milbourne, P., (red.) 1997. Revealing rural "others": representation, power and identity in the British countryside, Rural studies series. Pinter, London.
- Morgan, D. 1992. *Discovering men*. Routledge, London.
- Mormont, M. 1990. Who is rural? Or, how to be rural: towards a sociology of the rural. Marsden, T., Lowe, P. & Whatmore, S., (red.) *Rural restructuring: global processes and their responses*, 21-44. David Fulton Publishers, London.
- Murdoch, J. & Pratt, A. 1993. Rural studies: modernism, postmodernism and the "post rural". *Journal of Rural Studies* 9:4, 411-427.
- Nationen, 2001a. Bygdegutter skal på sjekker'n. Nykvist, K. 02. oktober.
- Nationen, 2001b. Bevisste valg på bygda. Fosland, J. O. 20. september.
- Nationen, 2001c. Bygda skaper taperklasse. Oustad, H. O. 19. februar.
- Nationen, 2002. Kvinneflukt og mannefrykt. Olsen, R. 20. februar.
- Nationen, 2005a. Drømmen om en armkrok og en ny vei ned til sjøen. Reportasje "Singelliv på bygda" i Helga. Kvalshaug, V. 4. november.
- Nationen, 2005b. Fort og gæli på bygda. Monsen, T. 19. desember.
- Nationen, 2006. Klager på rånere. Brandvol, I. 11. mai.
- Nationen, 2007. Råning kan bli forbudt. Husby, P. 22. mai.
- Nationen, 2009a. Severin svømmer i frierbrev. Wiker, L. J. 11. mars.
- Nationen, 2009b. Flest fartssyndere blant bygdegutter. Eltvik, A. 5. juni.
- Ní Laoire, C. 2001. A Matter of Life and Death? Men, Masculinities and Staying 'Behind' in Rural Ireland. *Sociologia Ruralis* 41, 220-236.
- Ní Laoire, C. 2002. Young farmers, masculinities and change in rural Ireland. *Irish Geography* 35:1, 16-27.
- Ní Laoire, C. 2004. Winners and Losers? Rural Restructuring, Economic Status and Masculine Identities among Young Farmers in South-West Ireland. Holloway, L. & Kneafsy, M., (red.) *Geographies of Rural Cultures and Societies*, 283-301. Ashgate, Aldershot.
- Ní Laoire, C. & Fielding, S. 2006. Rooted and Routed Masculinities. Among the Rural Youth of North Cork and Upper Swaledale. Campbell, H., Bell Mayerfeld, M. &

- Finney, M., (red.) *Country Boys. Masculinity and Rural Life*, 105-119. The Pennsylvania State University Press, Pennsylvania.
- Nordheim, M. 2005. Dirty realisme og ekte dritt. *Syn og Segn* 2.
- Nordlys, 1999. Jenter på flyttefot. Ryel, A. L. 21. oktober.
- Nygaard, L. P. 2008. Writing for Scholars. A practical guide to making sense and being heard. Universitetsforlaget, Oslo.
- Panelli, R. 2004. Social Geographies: From Difference to Action. Sage, London.
- Panelli, R., Little, J. & Kraack, A. 2004. A community issue? Rural women's feelings of safety and fear. *Gender, Place and Culture* 11:3, 445-467.
- Paulgaard, G. 2001. Ungdom, lokalitet og modernitet: om kulturbrytninger og idenitetsutforming i et kystsamfunn nordpå. Dr.polit avhandling, Institutt for pedagogikk, Universitetet i Tromsø, Tromsø.
- Pedersen, W. 1996. Marginalitet - arbeiderklassens sårbare sønner. Øia, T., (red.) *Ung på 90-tallet. En antologi*, 75-85. Ungforsk. Cappelen Akademiske Forlag, Oslo.
- Peter, G., Bell, M. M. & Finney, M. 2006. Cultivating Dialogue: Sustainable Agriculture and Masculinities. Campbell, H., Bell, M. M. & Finney, M., (red.) *Country Boys. Masculinity and Rural Life*, 27-45. The Pennsylvania State University Press, Pennsylvania.
- Peter, G., Bell, M. M. & Jarnagin, M. 2000. Coming back across the fence: masculinity and the transition of sustainable agriculture. *Rural Sociology* 65:2, 215-233.
- Phillips, R. S. 1995. Spaces of adventure and cultural politics of masculinity. *Environment and Planning D: Society and Space* 13, 591-608.
- Philo, C. 1992. Neglected rural geographies: a review. *Journal of Rural Studies* 8:2, 193-207.
- Pilcher, J. & Coffey, A., (red.) 1996. *Gender and Qualitative research*. Avebury, Aldershot.
- Pini, B. 2005. Women, Tractors and Gender Management. *International Journal of Sociology of Agriculture and Food* 13:1, 1-12.
- Pratt, A. 1996. Discourses of Rurality: Loose Talk or Social Struggle? *Journal of Rural Studies* 12, 69-78.
- Pryke, M., Rose, G. & Whatmore, S., (red.) 2003. *Using social theory: thinking through research*. SAGE Publications in association with the Open University, London.

- Ramirez-Ferrero, E. 2005. *Troubled Fields. Men, emotions, and the crisis in american farming*. Columbia University Press, New York.
- Rye, J. F. 2006a. Rural youths' images of the rural. *Journal of Rural Studies* 22:4, 409-421.
- Rye, J. F. 2006b. Heading For The Cities? Gender and Lifestyle Patterns In Rural Youths' Residential Preferences. *Norsk Geografisk Tidsskrift* 60:3, 199-208.
- Saugeres, L. 2002a. Of Tractors and Men: Masculinity, Technology and Power in a French Farming Community. *Sociologia Ruralis* 42, 143-159.
- Saugeres, L. 2002b. "She's Not Really a Woman, She's Half a Man": Gendered Discourses of Embodiment in a French Farming Community. *Women's Studies International Forum* 25:6, 641-650.
- Saugeres, L. 2002c. The Cultural Representation of the Farming Landscape: Masculinity, Power and Nature. *Journal of Rural Studies* 18:4, 373-384.
- Schwalbe, M. L. & Wolkomir, M. 2003. Interviewing Men. Holstein, J. A. & Gubrium, J. F., (red.) *Inside interviewing. New Lenses, New Concerns*, 55-72. Sage Publications, Thousand Oaks, California.
- Skogen, K. & Krange, O. 2003. A Wolf at the Gate: The Anti-Carnivore Alliance and the symbolic construction of Community. *Sociologia Ruralis* 43:3, 309-325.
- SSB. *Befolkning - Vi är många, vi är hälften*. Statistisk sentralbyrå 2004 http://www.ssb.no/emner/00/02/10/ola_kari/bef/.
- SSB. 2007. *Landbruket i Norge 2007: Jordbruk- Skogbruk - Jakt*. Statistisk sentralbyrå, Oslo.
- St.meld.nr 17. 1998 - 1999. *Verdiskaping og miljø - muligheter i skogsektoren*. Landbruksdepartementet, Oslo.
- St.meld.nr 19. 1999 - 2000. *Om norsk landbruk og matproduksjon*. Landbruksdepartementet, Oslo.
- Stenbacka, S. 2001. *Landsbygdsboende i inflyttarnas perspektiv: intention och handling i lokalsamhället*. Dr.polit avhandling, Instituttt for sosial og økonomisk geografi, Uppsala universitetet, Uppsala.
- Stenbacka, S. 2008. Rural identities in transition: Male unemployment and everyday practice in Northern Sweden. Morell, I. A. & Bock, B., (red.) *Gender Regimes, Citizen Participation and Rural Restructuring*, 83-114. Elsevier, Oxford.

- Thagaard, T. 2003. Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitativ metode. 2 utg. Fagbokforlaget, Bergen.
- Tönnies, F. 1957. *Community & society*. Harper & Row, New York.
- Urry, J. 1984. Capitalist restructuring, recomposition and the regions. Bradley, T. & Lowe, P., (red.) *Locality and Rurality*. GeoBooks, Norwich.
- Valentine, G. 1997. A Safe Place to Grow Up? Parenting, Perceptions of Children's Safety and the Rural idyll. *Journal of Rural Studies* 13:2, 137-148.
- Valentine, G. 2007. Theorizing and Researching Intersectionality: A Challenge for Feminist Geography. *The Professional Geographer* 59:1, 10-21.
- Villa, M. 1999. Born to be Farmers? Changing Expectations in Norwegian Farmers' Life Courses. *Sociologia Ruralis* 39:3, 328-342.
- Warren, C. A. B. 1988. *Gender Issues In Field Research*. Sage Publications, Newbury Park, Calif.
- West, C. & Zimmerman, D. H. 1987. Doing gender. *Gender and Society* 1:2, 125-151.
- Wetherell, M. & Edley, N. 1999. Negotiating Hegemonic Masculinity: Imaginary Positions and Psycho-Discursive Practices. *Feminism & Psychology* 9:3, 335-356.
- Whitehead, S. M. 2002. Men and Masculinities: key themes and new directions. Polity Press, Cambridge.
- Wiborg, A. 2003. En ambivalent reise i et flertydig landskap: unge fra distriktene i høyere utdanning. Dr.polit. avhandling, Institutt for sosialantropologi, Universitetet i Tromsø, Tromsø.
- Widerberg, K. 2001. *Historien om et kvalitativt forskningsprosjekt*. Universitetsforlaget, Oslo.
- Woods, M. 2005. Contesting Rurality: Politics in the British Countryside. Ashgate, Aldershot.
- Woodward, R. 1998. 'It's a man's life!': soldiers, masculinity and the countryside. *Gender, Place and Culture* 5:2, 277-300.
- Woodward, R. 2000. Warrior Heroes and Little Green Men: Soldiers, Military Training, and the Construction of Rural Masculinities. *Rural Sociology* 65:4, 640-657.
- Aasbrenn, K. 1989. Uttynningsamfunnet: Det demografisk uttynnede - men ikke avfolkede utkantsamfunn. *Tidsskrift for samfunnsforskning* 30, 509-519.

Noter

ⁱ På landsbasis er det et kvinneunderskudd på 3 % i aldersgruppen 20-39 år. Dette tallet varierer imidlertid mye mellom ulike typer kommuner. Mens det i landbruks- og fiskerikommuner er omlag 110 menn per 100 kvinner, har de tjenesteytende kommunene god kjønnsbalanse. Den største skjevheten finner vi de kommunene som ligger i periferien. Her kan tallene ligge opp mot 130 menn per 100 kvinner (SSB 2004).

ⁱⁱ Siden midten av 1990-tallet har det blitt arrangert utallige ungtarsfestivaler over hele landet. Under fjorårets ungtarsfestival i Suldal skulle ungtarene, i tradisjonens tro, kappes i gjørmebryting, kvinnfolkbering, rundballetrilling og staurbering (<http://www.ungtarsfestivalen.com/>). Festivalen skulle imidlertid ikke bare bli husket for den desperate og komiske mannen på jakt etter kjærligheten, den skulle også føre med seg store overskrifter om brannstifting og voldtekt (Dagbladet 2008a).

ⁱⁱⁱ I et program ble en ung sunnmøring fra det veiløse Rønes i Storfjorden portrettert, og det resulterte i hundrevis av frierbrev. Severin Rønes (25) fremstod som en høyst oppegående, utadvent og reflektert mann. På tross av at han bodde alene på en veiløs gård, hadde han en stor vennekrets og et aktivt liv (Nationen 2009a).

^{iv} I følge de nye planene skal all fritidskjøring forbys. Bare nyttekjøring, med spesielle kjøreløyver, skal tillates.

^v Det finnes to forskjellige tradisjoner innenfor identitetsforskningen. Mens sosiologer, geografer og antropologer i all hovedsak har studert de aspekter ved identiteten som knytter seg til den sosiale eller kollektive identiteten, har psykologene først og fremst vært opptatt av den individuelle eller personlige identiteten (Panelli 2004).

^{vi} Det analytiske begrepet «kjønnede betydninger» skal fremheve at en studerer hvordan mennesker blir og er kvinner og menn både for seg selv og hverandre, og på hvilke måter og for hvilke formål dette gjøres relevant i deres liv. Den som søker vet på forhånd at betydningssystemer knyttet til kjønn skaper både grenser og forbindelser – hierarkiske ordninger – mellom mennesker og i de samme menneskene. Forskeren er ute etter å avdekke disse betydningssystemene istedenfor å ta dem for gitt (Haavind 2000:7).

DEL II

Rcr gt'K

"

Is not included due to copyright

Feltarbeidets kjønnede farer

En refleksiv analyse av kjønn, heteroseksualitet og sted¹

Linda Marie Bye

Å generere data ved hjelp av kvalitative metoder fører forskeren inn i mellommenneskelige relasjoner som vekker emosjonelle responser både hos forskeren og forskningssubjektet. Vi kan si at følelser og emosjoner langt på vei former feltarbeidets interaksjoner da de har betydning for hvordan forsker og forskningssubjekt opplever og tolker hverandre. Til tross for at det er blitt reist krav om økt refleksivitet i forskningsarbeidet finnes det relativt få forskere som reflekterer over det intersubjektive møtet mellom forsker og utforsket, og som skriver personlig om feltarbeidets mange dilemmaer og utfordringer i den ferdige teksten (Widdowfield 2000). På mange vis har det lagt seg et taushetens slør over datagenereringen, og det har ført til at vi som forskere i liten grad har fått muligheten til å lære av andres feltefaringer, og til å forstå hvordan vi kan bruke det personlige og emosjonelle i vår forskning. Som forskere bør vi derfor utvikle en bevissthet rundt det snakkende, følende og fremførende subjektet, og reflektere over hvordan det intersubjektive møtet mellom forsker og forskningssubjekt kan formes av det personlige, det emosjonelle og av identitetsarbeidet (Coffey 1999).

I denne artikkelen vil jeg legge vekt på å fremme følelsenes plass og betydning innenfor et forskningsprosjekt ved å ta utgangspunkt i en personlig beretning om det å være ung kvinnelig forsker i studier av unge menn, maskulinitet og ruralitet. Med utgangspunkt i egne intervjuerfaringer og ønsket om å forstå hvordan unge menn kan være som kjønn i bygdesamfunnet, reflekterer jeg over møtene med mennene og "det rurale" for å gi en dypere forståelse av vår opplevelse av og samspill med de utforskede, og hvilke konsekvenser det kan få for kunnskapsproduksjonen og den videre forskningsprosessen. I tillegg til å beskrive og forstå noen av de utfordringene og dilemmaene som kvinnelige mannsforskere kan møte i sin forskerhverdag, vil jeg reflektere over hvordan interaksjonsarbeidet i seg selv kan være en viktig kilde til kunnskap om menn, maskulinitet, ruralitet og seksualitet. Videre vil jeg diskutere feltarbeidets kjønnede farer i en videre kontekst ved å se på den blindhet som ofte gjør seg gjeldene i våre forskningsrelasjoner.

Å bruke seg selv som kilde til kunnskap

Å skrive seg selv inn i forskningen omtales som en selvbiografisk metode. Den karakteriseres ved at den utfordrer den tradisjonelle delingen mellom forskeren og deltakerne i et forskningsprosjekt, ved at forskeren reflekterer rundt "selvet" som både forsker og informant (Moss 2002a). Forskning basert på det personlige og emosjonelle er imidlertid ofte blitt hardt bedømt av andre forskere. Det er sagt om denne metoden at den er motivert ut fra forskerens eget ønske om legitimitet innenfor et bestemt felt, og at den er navlebeskuende og selvsentrert (se Valentine 1998, Moss 2002a, Moss 2002b). Videre går det fram av selvbiografisk

---

¹ Artikkelen publisert i *Nordisk Samhøllsgeografisk tidsskrift* 39/2005, 25-43.

litteratur at mange forskere har avstått fra å skrive om vanskelige og personlige opplevelser i felten av frykt for at bekjennelsene skal gå ut over dem selv som forskere og stille spørsmål ved forskningens kvalitet. En slik holdning bidrar imidlertid ikke til at en kan få en breiere forståelse for metode og datagenerering. Den gir heller ikke et virkelighetsnært bilde av forskningsprosessens mange utfordringer og dilemmaer, og hvordan følelser og kroppslige erfaringer kan spille inn under dataproduksjonen og den videre forskningsprosessen.

Å skrive seg selv inn i forskningen handler om å utvikle en økt bevissthet rundt betydningen av å kritisk reflektere over “det opplevende subjektet” som kilde til ny kunnskap (Valentine 1998). Det handler om å reflektere over hvordan personlig erfaringer kan bidra til innsikt i analyser av sosiale, kulturelle og kjønnede forhold, ved blant annet å “føle forskjell på kroppen” (Nast 1998). Gill Valentines (1998) personlige beretning om seksuell trakassering og frykten for å “komme ut av skapet” som lesbisk er et eksempel på hvordan personlige erfaringer er blitt brukt til å reflektere over marginaliserte posisjoner i samfunnet. En annen som har benyttet “selvet” som forskningsinstrument og kilde til kunnskap er Heidi Nast (1998). I hennes fortelling om møtet med en fremmed kultur, blir vi gjort oppmerksom på hvordan “de andres” konstruksjon av oss kan inneholde viktig kunnskap. Hun viser oss ved hjelp av en selv-refleksiv metode hvordan forskerens emosjoner og kroppslige erfaringer i møtet med “de andre” kan merke oss i forhold til forskningssubjektene og i forhold til vår egen kulturforståelse. Ved å bruke seg selv som instrument for forskning kan vi med andre ord lære mer om de fenomen som vi studerer.

Et problem med å bruke en selvransakende og refleksiv analyse i forskningsteksten kan være at beretningene ofte gir inntrykk av å fortelle “alt” og forstå “alt”. Å tro at refleksivitet innebærer å speile “virkeligheten” medfører ikke riktighet, heller ikke at forskeren kan ha “full kontekstuell viten” om sin egen og den utforskedes posisjon og de situasjoner som kunnskapen blir til i (Rose 1997). Verken forsker eller forskningssubjekt kan være fullt ut kjente og medvitne subjekter i forskningsprosessen som følge av at det intersubjektive møtet består av mange diffuse maktrelasjoner. Både forsker og forskningssubjekt forhandler stadig om betydningen av “forskjell” og “identitet” i møte med den andre, og i denne prosessen konstruerer de ofte motstridende og skiftende subjektiviteter (Rose 1997, Valentine 2002). Forskerens forståelse og kunnskap er videre skapt under spesifikke situasjoner, og disse omstendighetene er med på å forme vår kunnskap (Haraway 1988). Av den årsak må vi betrakte forskeren som mangfoldig, ufullstendig og situert (Rose 1997). Til tross for at vi ikke kan gi et fullstendig bilde av situasjonen bør vi imidlertid så langt det er mulig redegjøre for forskningens vilkår. Vi må tenke over hvordan ting kan henge sammen og stille spørsmål angående forskningens maktposisjoner. Vi må tenke over hvem som intervjuer hvem, om hva, når og hvor (Widdowfield 2000). Videre må vi reflektere over hvordan våre “tatt-for-gittheter” kan forme våre forskningsrelasjoner og den kunnskap som produseres. Med andre ord handler det om å ta høyde for sosiale, kulturelle og kjønnede forhold som kan virke inn på samhandlingssituasjonen og kritisk reflektere over de forforståelser og betingelser som kan ligge til grunn for møtet mellom forsker og forskningssubjekt.

Kort om prosjektet

Forskningsprosjektet (se også Bye 2003) går ut på å forstå hvordan unge menn på bygda forhandler om og utformer maskulinitet og ruralitet i sine hverdagsliv, og hvordan de forstår seg selv som menn i forhold til bygda som bosted. Jeg har nærmet meg denne tematikken ved hjelp av ulike kvalitative tilnæringer, nærmere bestemt dybdeintervjuer, deltagende observasjon og uformelle samtaler. Denne artikkelen handler først og fremst om emosjoner og

refleksjoner knyttet til det å utføre dybdeintervjuer med 10 unge menn i en spredtbygd kommune i Midt-Norge.

De fleste intervjuene fant sted hjemme hos mennene på kveldstid, mens noen få ble utført på mennenes arbeidssted, nærmere bestemt på et verksted, i en trailer og på et kontor. Under intervjuene var jeg stort sett alene sammen med mennene, og vårt møte varte fra halvannen time til fire timer. Mennene, som var i alderen 23-28 år, levde som ungarer, samboere og familiefedre. På det tidspunkt intervjuene fant sted, var jeg selv 30 år.

Følelser knyttet til kjønn, alder, heteroseksualitet og sted

I månedene før jeg dro på feltarbeid tenkte jeg mye på hvordan det ville bli å intervju unge menn på bygda. Jeg undret meg på hvilket syn de ville ha på meg som ung kvinnelig forsker, og hvordan jeg best kunne oppnå god kontakt med dem. Jeg hadde tidligere lest om kvinnelige mannsforskere som hadde blitt utsatt for seksuell trakassering under feltarbeidet (Lee 1997), og jeg ville derfor forsøke å ta bort noe av spenningen og usikkerheten knyttet til min person som kvinne og til mine motiver for å studere "bygdemenn og bygdekultur". Innledningsvis i vår samtale valgte jeg kort å fortelle informantene om min egen bygdeoppvekst, og om min og samboerens interesse for jakt og friluftsliv. Jeg fortalte at jeg tidligere hadde forsket på landbrukskvinnens hverdagsliv (Bye 2000) og at jeg nå ville forstå bygdekulturen fra menns ståsted. Med disse opplysninger håpet jeg å "sette scenen" ved å gi informantene en forståelse av at vi hadde noe til felles, at jeg ikke var på leting etter en kjæreste og at mitt ærend var av profesjonell karakter. Lang på vei hadde intervjuene en god og avslappet stemning, men noen av intervjuene skulle også bli preget av spenning, usikkerhet og frykt.

En mørk og regntung høstkveld hadde jeg en avtale om å møte opp ved et bilverksted som lå litt avsides til. Jeg hadde trodd at jeg bare skulle møte informanten her, og at vi sammen skulle kjøre til et annet sted for å gjøre selve intervjuet. Overraskelsen var derfor stor da mannen ikke viste tegn til at vi skulle dra, og i stedet bad meg komme inn på verkstedet. Jeg husker at jeg ikke var særlig begeistret for denne tanken og at jeg følte meg overrumplet og litt lurt. På vei til vårt møtested hadde jeg lagt merke til at det ikke fantes andre hus på flere 100 meters avstand og denne visheten sådde tvil om intervjustedet og mannens hensikter for å delta i studien. I det jeg kom innenfor porten kikket jeg meg forsiktig omkring og lurte på om det var flere som jobbet her. *"Jo da, det var det, men de andre gutta hadde dratt hjem for en time siden. Han var sjefen og måtte gjøre ferdig en jobb før han dro hjem"*. Vi befant oss med andre ord helt alene i verkstedshallen, og langt fra folk. Etter innledende småprat, foreslo mannen at vi skulle sette oss på verkstedets spiserom og ta en kopp kaffe mens vi gjorde intervjuet. Synet som møtte meg der fikk meg til å angre på at jeg hadde gått med på å gjøre intervjuet under slike forhold. I feltdagboka skriver jeg: *Jeg ble veldig flakkende i blikket da jeg fikk øye på pin-up kalenderen. Jeg kjempet med å forholde meg rolig. Ble het i kinnene, provosert og slått av en panisk følelse. Synet av den barmfagre blondinen fikk meg til å frykte situasjonen.* I utgangspunktet kan man kanskje si at det ikke skulle være noen stor overraskelse at verkstedet hadde en pin-up kalender hengende på veggen, men i denne situasjonen var det ikke fritt for at den fikk meg til å føle meg liten og hjelpeløs. Stedets sexistiske uttrykk og det faktum at mannen var fysisk mye sterkere enn meg, gav næring til tankene. Uvissheten knyttet til mannens valg av intervjusted og til hva pin-up kalenderen representerte for han kan sies å ha utløst en frykt for hva som kunne skje under dette møtet.

Møtet på verkstedet skulle gi meg innsikt i mer enn mine egne følelser og reaksjoner. For selv om jeg til å begynne med hadde blitt grepet av panikk, skulle jeg etter hvert som vi kom i prat, finne en viss ro. Det slo meg at pin-up kalenderen konnotert annerledes for meg enn for han. Mens den fikk meg til å oppleve utrygghet, syntes kalenderen å være en "naturlig" del av verkstedskulturen for han – noe som "alltid" hadde vært der. Det var heller ikke noe ved hans kroppsspråk som tilsa at han hadde "skumle hensikter" ved å invitere meg inn hit. Da vi kom inn på mannens bosituasjon slo det meg videre at den virkelige grunnen til at mannen hadde valgt dette stedet for intervjuet kunne være at han bodde sammen med sine foreldre, og at han ikke hadde noen særlig lyst til å gjøre rede for et damebesøk. Mannen nærmet seg "de 30", og det gikk klart frem av vår samtale at han følte et visst press fra foreldrene om at han snart måtte slå seg til ro og finne en å dele livet med. Han fortalte meg at det var han som skulle ta over familiegården, og ut fra et slikt ståsted kan man forstå at han følte et ekstra press om å føre slekten videre. Andre ruralitetsstudier gir også signaler om at det ligger et moralsk krav i bondekulturen om at bonden (les mannen) må føre slektas livsverk videre ved å sørge for nye etterkommere (se Little 2003). Med tanke på mannens livssituasjon er det derfor forståelig at han aller helst vil utføre intervjuet utenfor "de andres blikk". Under verkstedshallens tak var det ingen som overvåket oss, og han kunne derfor, etter hvert som vi begge fant roen, føle seg fri til å fortelle sin historie.

Følelsen av å utsette meg selv for fare under intervjuingen skulle forfølge meg i et senere intervju. Mannen, som møtte meg i sin leilighet, var tydelig nervøs og stresset, og det første han gjorde var å låse døra bak meg i det jeg kom innenfor dørstokken. Dette virket selvsagt ikke positivt inn på meg, da det gav meg en klaustrofobisk følelse av å være fanget. Stort bedre ble ikke situasjonen da jeg trådte inn i en leilighet som var både kald og mørk, og som ellers bar preg av ungkarlivet. I stedet for å slå på lyset og by meg på en kopp kaffe, satte han seg taust ned i sofaen og ventet på at jeg skulle begynne. Mine forsøk på å få i gang en uformell samtale førte ikke frem. De få gangene jeg møtte blikket hans under intervjuet kunne jeg formelig kjenne at rødmen steg opp i ansiktet hans, og da han i tillegg ved gjentatte anledninger forlot rommet under vår samtale fikk han meg til å lure på hvem jeg *egentlig* hadde med å gjøre. Konteksten gjorde det umulig for meg å samle meg og knekke koden for den gode samtalen. Min uro for situasjonen ble etter hvert så påtrengende at jeg fant det mest forsvarlig å gjøre noen enkle løsninger for å bli ferdig med intervjuet, og i det jeg kjørte bort fra stedet følte jeg bare en enorm lettelse.

I ettertid ser jeg at jeg ikke bare utsatte meg selv for store påkjenninger under dette intervjuet, det var opplagt at den unge mannen, i like stor grad som meg selv, opplevde situasjonen som ubehagelig og nærgående. Ved nærmere refleksjon ser jeg at interaksjonen var preget av mange diffuse maktrelasjoner, men særlig mener jeg at situasjonen var preget av at vi var kvinne og mann alene i mannens private sfære. Vår samhandling synes langt på vei å ha vært styrt av våre forestillinger knyttet til kjønn, alder og sted. Den synes å ha vært et resultat av at vi kjønnsmessig og aldersmessig utgjorde en "passende match" innenfor den heteroseksuelle normen. Så langt har forskere i liten grad vært opptatt av heteroseksualitet og på hvilke måter steder er kodet heteroseksuelle (Hubbard 2000). Som menn og kvinner kan vi imidlertid sies å forholde vi oss til dominerende diskurser om heteroseksualitet og sted. Vi forstår heteroseksualitet som "det naturlige" valg i menneskers liv og tolker gjerne hverandres handlinger innenfor denne "virkeligheten" (Richardson 1996). Vi leser våre kjønnede praksiser inn i en heteroseksuell virkelighetsforståelse som ofte taes for gitt, men som i høy grad har betydning for vår forståelse av oss selv og av andre mennesker. Til tross for at heteroseksualitet sjelden blir erkjent, eller enda mindre problematisert i vår forskning, er den av stor betydning da den koder og strukturerer våre hverdagsliv (Little 2003).

Mitt møte i ungarleiligheten skulle vise seg å være av interesse ut over denne erkjennelsen. Selv om jeg ikke der og da la særlig vekt på hans uttalelse om at *det kunne bli folkesnakk av at det stod en fremmed bil utenfor inngangen hans*, kan jeg i ettertid se dette i sammenheng med hans nervøsitet og ubetenksomhet i det han låste døra bak meg. Til forskjell fra møtet i verkstedet, som skjedde langt fra folk, fant dette møtet sted i et byggefelt, og i det jeg var på leting etter riktig hus, kom jeg “i skade” for å alarmere hans tante og onkel om mitt besøk. Dette ble mannen oppmerksom på og det igjen kan ha bidratt til at han følte seg overvåket og kontrollert. Jeg mener derfor det er grunn til å tro at min tolkning av hans kroppslige usikkerhet hadde sammenheng med hans forestillinger og kunnskap om bygdesamfunnets måte å behandle kjønn og heteroseksualitet på. Han gav, i likhet med den andre ungkaren, en forståelse av at det ville bli stilt spørsmål om den fremmede, og at det ville bli fleipet med dette når de andre fikk vite at han hadde hatt besøk av *en ung kvinne* – en kvinne som i tillegg var *mannsforsker*. I likhet med Bo Nilsson (1999) sin studie av ungarernes fortellinger fra den svenske landsbygda synes mine informanter å erkjenne at ungarstilværelsen ikke representerer noe fullverdig liv i “de andres” øyne. De gir uttrykk for at det finnes et normativt press om at de må finne seg en jente å dele livet med, og i det de får besøk av en fremmed kvinne blir det satt et ekstra fokus på deres posisjon som ungarer. De unge mennenes uttalelser og reaksjonsmønster kan med andre ord tolkes som et uttrykk for heteronormeringens krav om at en mann ikke så alt for sent i livet må bli ektemann og familiefar. At giftemål er det “naturlige” valg i mennenes liv kommer også tydelig fram i ulike kampanjer der det fokuseres på bygdemenns kjærlighetsliv. I de senere år har det vært mye snakk om “ungkarfestivaler” og “kjærlighet på postordre”. Videre har Norges Bygdeungdomslag ønsket å slå et slag for kjærlighetslivet på bygdene ved å tilby “sjekkekurs for bygdegutter”. Tendensen til å fremstille bygdas menn som tapere i kjærlighetslivet ser vi også i andre land hvor mannlige bønder annonserer etter en passende kone for “landlivet” (Little 2003). Med andre ord må bygdas menn stadig forholde seg til den heteroseksuelle forventningen om å finne seg en kone, og i denne sammenheng synes mennene langt på vei å oppleve “det rurale” som en belastning. Særlig synes mange bønder å bli gjenstand for offentlig nysgjerrighet og bekymring da det stadig fokuseres på deres ungarstatus og deres behov for å finne seg en kjæreste (Little 2003).

I tillegg til at intervju situasjonen var preget av mennenes uro for hva “de andre” ville tro om vårt møte, er det grunn til å anta at mitt møte med mennene langt på vei også handlet om frykten for å bli mistolket under dette møtet. Med det mener jeg at si at jeg har stresset intervju situasjonen av frykt for seksuelle tilnærmelser, mens mennene på sin side kanskje har gjort seg noen tanker om hvordan de skal unngå å skape “seksuell panikk” hos meg. Med utgangspunkt i alle medieoppslag om kvinners frykt for seksuell vold, er det all grunn til å tro at mennene kan ha tenkt at de ikke måtte være for nærgående under vårt møte. Kanskje hadde de gjort seg opp en formening om at de ikke måtte gjøre situasjonen for intim og hyggelig, men heller holde en kjølig distanse for å unngå misforståelser. Min tolkning av de emosjonelle og kroppslige uttrykkene som kom frem under flere av intervjuene synes med andre ord å handle om at både jeg og ungarerne har seksualisert intervju situasjonen. Vi har med utgangspunkt i blant annet alder og sivilstatus tillagt hverandre en “seksuell status” som oppleves som ubehagelig når møtet finner sted i “det private rom”. Reaksjonsmønsteret kan sies å være forståelig og fullt i tråd med vanlig sosial omgang ettersom relasjoner mellom (heterofile) menn og kvinner kan ha en dobbelthet i seg hvor partene kontinuerlig tolker relasjonen inn i det de allerede ved om det motsatte kjønn. Som menn og kvinner “ser” eller forstår vi det som er gjenkjennelig for oss innenfor kulturelle koder og systemer, og dette preger vår samhandling med og vår tolkning av hverandres uttalelser og kroppslige væremåte.

Vi kan si at vi konstruerer oss selv, samtidig som vi konstruerer vår forståelse av andre, innenfor et betydningssystem som er basert på en heteroseksuell forståelse av virkeligheten. Vi handler som kjønn på bakgrunn av våre erfaringer og forståelser om hvordan “virkeligheten” fortøner seg “der ute” som kjønnete individ. På ulikt vis lar vi oss “styre” av et forståelsessystem der heteroseksualitet utgjør en “meta-tekst” (Nilsson 1999). Det vil si en kjønnsideologi som gjennomsyrrer våre tanker og handlinger, og som likestiller det heteroseksuelle parforholdet med normalitet.

Før jeg går videre vil jeg kort reflektere over noen andre momenter som kan ha gjort seg gjeldene i møtet med mennene. Det er sannsynlig at noen av relasjonene ble preget av dårlig kjemi som følge av at mennene kan ha opplevde at det var stor avstand mellom oss, blant annet med hensyn til utdanningsnivå og måten å formulere seg på. En av informantene gav blant annet uttrykk for at *han ikke hadde talent for skolegang*. Han fortalte at han ikke hadde fullført den utdanningen han hadde påbegynt, og at han *bare* hadde en midlertidig deltidsjobb. Måten han beskrev seg selv på vitnet om dårlig selvtillit, og i løpet av vår samtale fikk jeg en følelse av at han følte seg mistilpass i møtet med en ung og tilsynelatende vellykket akademiker. Temaet for selve intervjuet kan selvsagt også ha vært en årsak til at ting gikk litt i stå. For noen menn kan det nok fremstå som merkelig og ikke så rent lite mistenkelig at en kvinnelig forsker skal forske på “menn og maskulinitet”. Karin Widerberg (2001) forteller i *Historien om et kvalitativt forskningsprosjekt* hvordan hun selv og Ulla-Britt Lilleaas ble møtt med skepsis og motstand blant mannlige lærerne i det de ville studere lærernes forståelse og opplevelse av trøtthet. Flere fryktet at de skulle bli stigmatisert som “en trøtt og sliten yrkesgruppe” og vegret seg for å delta i intervjuundersøkelsen. Mine informanter gav innledningsvis i intervjuet uttrykk for at de mislikte mediens fremstilling av “bygdemannen som en taper i arbeidsliv og kjærlighetsliv”, og det igjen kan ha ført til at jeg ble møtt med en vis skepsis og tilbakeholdenhet blant noen av mennene.

Kort oppsummert kan man si at det som synes å være felles for flere av intervjusituasjonene er, for det første, min egen frykt for seksuell vold i intervjusituasjonen, og, for det andre, mennenes uro for å bli stemplet som enten “en som har noe på gang” eller “en som ikke vet å styre sine lyster”. Begge uttrykkene kan sies å ha sitt utgangspunkt i hva kvinne-mann relasjonen kan føre med seg av ubehagelige konfrontasjoner for oss som kvinner og menn, både i og utenfor intervjusituasjonen. Som jeg allerede har antydnet er det altså ikke bare slik at det er den kvinnelige mannsforskeren som kan føle sårbarhet og risiko under intervjuet, men at mannlige informanter også kan føle på det samme følelsesregisteret under “hjemme-alene-intervjuet”. Årsaken til at det heteroseksuelle uttrykket blir så sterkt i denne konteksten kan videre sies å ha sammenheng med at vi som kvinne og mann aldersmessig utgjorde en “passende match” innenfor den heteroseksuelle normen om parforholdet. Vi ser at både forskerens og forskningssubjektets uttalelser, emosjoner og handlinger kan fremstå som “data”, i det de forteller oss noe om hvordan forestillinger om kjønn, alder, heteroseksualitet og sted styrer våre liv som kjønnede individer ikke bare i intervjusituasjonen, men også mennenes liv innenfor bygdekonteksten. Følelsene og erfaringene fra intervjusituasjoner og ikke minst refleksjonen over interaksjonen i ettertid, satte meg på sporet av hvordan mine informanter opplevde det heteronormative presset. Mitt fokus på følelser bidro dermed i seg selv med prosjektrelevante data, og i tillegg gjorde det meg oppmerksom på noen temaer jeg måtte forfølge dersom jeg ville forstå betingelsene for menns forhandlinger om og utforminger av maskulinitet og ruralitet. Å reflektere over intervjuelasjonenes følelser og emosjoner ble med andre ord et viktig utgangspunkt for å forstå bygdemenns kjønnede liv på bygda.

Den kvinnelige mannsforskeren og forskerintegriteten

Flere av informantene var svært opptatte karer, og det var foranledningen til at ett av mine intervjuer skulle skje “on the road”, sittende i passasjeretsetet på en trailer. Under min fire timers kjøretur med Per fikk jeg god innsikt i hans liv som bonde, trailersjåfør og jeger. Han fortalte om et voldsomt arbeidspress som bonde, og om hvordan han måtte veksle mellom å jobbe på gården og kjøre trailer for å holde hjulene i gang. Under denne samtalen ble jeg imidlertid nødt til å spille en mer aktiv rolle som både forsker og medmenneske, da situasjonen krevde at jeg faktisk gav en god del tilbake. Ikke minst måtte jeg gi av meg selv for å holde samtalen ved like og for å opprettholde en viss balanse i relasjonen. Per var naturlig nok nysgjerrig på hvem jeg var og stilte meg flere spørsmål som gikk mer på min person enn profesjon. Selve intervjusituasjonen kan videre sies å ha vært intim, for selv om vi ikke satt og såg på hverandre mens vi kjørte, så ble vi sittende ganske nært hverandre i hytta på traileren.

Potensielt var denne situasjonen like farlig som “hjemme-alene-intervjuet” i det informantene var kjent i traktene og når som helst kunne ta av på en skogssti. Men til tross for at det var han som satt bak rattet, og at intervjustedet i seg selv var preget av intimitet, var det aldri tale om at jeg følte direkte ubehag eller frykt i denne situasjonen. I stedet opplevde jeg det som veldig befriende å gjøre intervjuet i denne “settingen”, ikke minst som følge av at det ble etablert en mer hverdagslig tone. Jeg følte at både jeg og informantene forholdt oss mer naturlig og avslappet til hverandre i denne situasjonen da vi hadde et annet prosjekt på gang - nemlig å få levert et lass med tømmer til sentralen. Per skilte seg fra flere av de andre informantene ved å være mer åpen og snakkesalig under vårt møte. Hans måte å snakke og føre seg på tilsa at han hadde god selvtillit og en indre ro i situasjonen, noe som virket beroligende på meg. Til forskjell fra de to foregående intervjukontekstene, synes også tidspunktet for dette møte å være vesentlig for hvordan jeg opplevde intervjurelasjonen. I likhet med andre intervjuer gjort på dagtid følte jeg meg tryggere i denne situasjonen, noe som trolig hadde sammenheng med at jeg følte meg mer synlig i “det rurale”.

Til forskjell fra mine andre intervjuer skulle dette intervjuet få sine etterspill. Et par dager etter vårt første møte ringte Per meg og lurte på om jeg var interessert i å kjøpe elgkjøtt. Han fortalte at han hadde planer om å besøke sin bror i Trondheim, og at han kunne ta med seg elgkjøtt dersom jeg var interessert. Det var et sjenerøst tilbud han kom med, både når det gjaldt pris og frakt, og ettersom jeg på sett og vis allerede hadde meldt min interesse ved å antyde at “byfolk” ofte hadde problemer med å få tak i viltkjøtt, var det bare å la det stå til. Det slo meg videre at et nytt møte kanskje kunne bidra med noen nye perspektiver til mitt avhandlingsarbeid og at det slik sett kunne bli faglig interessant og berikende.

Den påfølgende helgen ringte Per og fortalte at kjøttet var klart til avlevering, men ettersom jeg selv ikke hadde bil, spurte jeg om han hadde anledning til å kjøre kjøttet hjem til meg. Han lo og sa at det ble litt vanskelig da han og broren hadde tatt seg en fest kvelden i forveien. Som følge av at kjøttet lå lagret i pick-up’en hans var det nok best om jeg fikk lånt meg en bil og fikk kjøttet i fryseren. Jeg tenkte at det nok skulle la seg gjøre og ba om å få adressen. Ettersom Per ikke selv var så kjent i Trondheim overlot han røret til sin bror, og det var da jeg forstod at de to brødrene hadde fortsatt festen inn i de lyse timer, og at jeg hadde vært et tema på festen. I det broren taltalte meg som “*Brura*”, og lurte på om ikke *brura* ville komme over på en kopp karsk, forstod jeg at Per ikke hadde omtalt meg som forskeren, men at han i stedet hadde lagt vekt på at han hadde blitt kjent med “ei bra dame” fra Trondheim som han skulle selge elgkjøtt til. Til tross for at både han og jeg hadde snakket om våre samboere under det første møtet, var det opplagt at han ikke hadde hatt dette i tankene da han hadde fortalt broren

om meg. Måten broren tiltalte meg på indikerte nokså tydelig at Per hadde omtalt meg med *spesiell* interesse. Jeg ble ganske overrasket og flau over dette utspillet, men valgte å ikke kommentere det.

Ettermiddagen skulle vise seg å by på flere overraskelser. Noen timer før jeg hadde avtalt å hente kjøttet ringte mobilen på nytt, og denne gangen lurte Per på om jeg ikke kunne *ta med en kasse øl* når jeg kom. Jeg prøvde å avfeie det med en spøk, men Per stod på sitt og insisterte på at det delvis skulle være som betalingen for kjøttet. Da jeg kort sa at jeg ikke hadde anledning til å ta med noe øl, sa han i en tone jeg oppfattet som litt truende at *jeg måtte tenke meg godt om med hensyn til ølet....* Jeg var mildest talt sjokkert. Hans pågåenhet og aggressivitet stemte ikke med det bilde jeg hadde av han, og jeg ble veldig usikker på hvordan jeg skulle tolke disse tvetydige signalene. Jeg følte meg krenket både som kvinne og forsker. Slik situasjonen hadde utviklet seg, hadde jeg aller mest lyst til å kansellere kjøpet. Jeg følte meg seksualisert som kvinnelig objekt, og opptrinnet fikk meg igjen til å tenke på hvilken fare jeg hadde utsatt meg selv for under intervjuene jeg hadde foretatt.

Selve henting og oppgjøret av elgkjøttet foregikk uten stor dramatikk. Av sikkerhetsmessige årsaker hadde jeg valgt å ta med meg min mor og min kjæreste som anstand, og trolig gjorde deres tilstedeværelse situasjonen mye enklere for meg. Til tross for at de holdt seg i bakgrunnen, var deres støtte viktig for meg. I det Per såg at jeg ikke var alene slo han blikket ned. Hans ellers så verbale bror viste seg bare som en skygge bak gardinen. Etter å ha småpratet litt, og fått hjelp til å lempe kjøttet inn i bilen, gav jeg han pengene for kjøttet uten noen videre kommentar. Trolig som følge av at vi stod utenfor de andres rekkevidde, svarte han med å fortelle at det ikke gjorde noe at jeg ikke hadde med øl, da han hadde fått ordnet det på annet vis. *Det skulle komme noen damer om kvelden og de hadde lovt å ta med seg øl...* Underforstått; det stod ikke på tilbud når det gjaldt den karen.

I ettertid ser jeg at trailerintervjuet lett kunne ha blitt oppfattet som en "date". Av praktiske årsaker hadde Per bestemt at han ville møte meg på en rasteplass etter at han hadde hentet tømmeret i skogen. Dette kan ha ført til at hans forståelse for intervjusituasjonen kan ha blitt endret som følge av at konteksten kunne gi assosiasjoner til haikeren som ble plukket opp ved veikanten. Under vår fire timers kjøretur hadde jeg latt båndopptakeren ligge usynlig mellom førersetet og passasjeret, og ettersom jeg heller ikke hadde benyttet notatblokk under samtalen, var koblingen til forsker-informant relasjonen relativt svakt definert. På sett og vis kan man si at traileren som samtalested hadde kamuflert min rolle som forsker ettersom skillet mellom det profesjonelle og det private hadde blitt utydelig og utflytende. Vår relasjon hadde videre utviklet seg til å ha en kameratslig tone med mye latter, og den gode kontakten kunne i sin tur ha ført til at han hadde etablert varme følelser for meg som person. På sett og vis hadde jeg havnet i hva man kan kalle "feltarbeidets kjønnete dilemma" i det Per kan ha mistolket mitt engasjement som forsker som et uttrykk for min personlige interesse for han som mann. Denne type opplevelse er ikke enestående for kvinnelige forskere, det finnes andre forskere som har gjort liknede erfaringer i møtet med mannlige informanter (Lee 1997, Skrinjar 2003, Pini 2004). Monica Skrinjar (2003) forteller blant annet at et av hennes kaféintervju skulle resultere i et 11 siders kjærlighetsbrev til henne. Hun gjør rede for hvordan kafékonteksten kan ha vært med på å oppheve grensene mellom arbeid og fritid, mellom det profesjonelle og det privat, og hvordan det igjen kan ha ført til at den mannlige informanten feiltolket situasjonen og opplevde deres møte som en "blind date".

Hendelsen med Per og hans bror satte en alvorlig støkk i meg og hemmet meg lenge i mitt arbeide ettersom den fratok meg lysten til å fortelle og forstå mennenes historier. Opplevelsen

satte et alvorlig spørsmålstegn ved min forskersikkerhet og forskerintegritet, og etter hvert syntes det umulig for meg å gjøre flere intervjuer med de unge bygdemennene. Jeg hadde utviklet en skepsis mot det å skulle intervju unge menn, og jeg ønsket på ingen måte å gå på akkord med meg selv. Slik situasjonen hadde utviklet seg framstod det heller ikke som etisk forsvarlig å utsette informantene for min egen frykt og usikkerhet for situasjonen. For meg ble løsningen å fordype meg i jaktkulturen ved å benytte uformelle samtaler og deltakende observasjon som metode. Jeg søkte en videre forståelse av rural maskulin kultur ved selv å bli jeger, og ved å delta som jeger under ulike typer jakt lærte jeg å forstå mer av de kulturelle og kroppslige historiene om jakta og jaktkulturen (Bye 2003). Å benytte deltagende observasjon og uformelle samtaler i felten ble med andre ord en god og nyttig strategi for min studie av maskulinitet og ruralitet. Det skal imidlertid nevnes at denne formen for feltarbeid i likhet med intervjuer vil være forbundet med mange kjønnete utfordringer og dilemmaer. Denne problematikken er det ikke rom for å gå nærmere inn på her.

Menns prat og maskulinitetsutforming

Opplevelsen med “elgjegeren og hans bror” er ikke bare av emosjonell og metodisk interesse, den er også av teoretisk interesse i det den kan være med på å berike vår forståelse av menn og maskulinitetsutformingen. Under telefonsamtalen med Per og hans bror befant jeg meg på mange måter i kjernen av mitt interessefelt i det jeg fikk en forståelse for hvordan maskulinitet forhandles frem og utformes mellom menn når “Brura” er tilstede. I møtet med elgjegeren og hans bror var jeg både midtpunkt for og vitne til hvordan maskulinitet konstrueres mellom menn med utgangspunkt i den heteroseksuelle normen, der mannen skal være den aktive parten og gjerne vinne brura i kampen med andre menn. Brura kan i denne sammenheng sies å være et språklig uttrykk for “seksuell status” – uttrykk for at noen menn finner henne “lovende”. Under telefonsamtalen opplevde jeg å være gjenstand for et kjønnskoneringsprosjekt mellom to brødre i det de konkurrerte seg i mellom om å vise seg fram som verbalt slagkraftige. Elgkjøtthandelen kan, slik sett, også forstås som et uttrykk for forhandlinger om en hegemonisk maskulinitet (Connell 1995), der de to brødrene søkte bekreftelse på sitt ego ved å konkurrere om å målbinde “Brura”. Opplevelsen kan videre forstås som et uttrykk for menns behov for å produsere en heteroseksuell praksis i påsyn av andre menn. De to brødrene forteller hverandre og meg selv at de er seksuelt aktive ved å vurdere meg som et seksuelt objekt og ved å *ikke* si “nei” til en “annen” kvinne. De fremfører seg selv som seksuelt aktive i det de tiltaler meg som “Brura” og inviterer meg hjem på en fest. Denne forståelsen samsvarer langt på vei med Don Kulick (2003) sin studie av menns forestillinger om seksualitet og seksuell praksis da den forteller oss at kravet om å fylle den heteroseksuelle normen ofte er avgjørende for hvordan menn handler som kjønn i møtet med andre menn. I hovedsak forstår Kulick (2003) menns heteroseksuell praksis som et uttrykk for mannens frykt for å bli stemplet som homoseksuell blant andre menn. I denne sammenheng er det lite trolig at brødrene praktiserer den heteroseksuelle normen av frykt for å bli omtalt som homoseksuell, vi kan imidlertid forstå elgjegerens og brorens kur til “Brura” som et uttrykk for heteronormeringens krav til menn om å vise seg fram som seksuelt aktive i påsyn av andre menn. Elgjegeren trenger slik sett ikke nødvendigvis å ha vært interessert i meg som kvinne, men kan ha følt seg “presset” til å reprodusere en heteroseksuell subjektivitet og praksis i tråd med normer og regler for sosial samhandling når begge kjønn er tilstede. En annen måte å se dette på er ved å se på “brudesnakket” som et uttrykk for “male-bonding”. Brudesnakket kan forstås som en form for spøk eller erting, hvis hovedfunksjon er å styrke mannssamholdet. Det er en form for “manneprat” som tillater menn å relatere seg til hverandre på, og som ofte finner sted når menn nyter alkohol (Coates 2003). I denne konteksten ser vi at det som i utgangspunktet kan fremstå som “heteroseksuell prat”, faktisk kan være “homososial prat”

hvor poenget er å styrke mannsfellesskapet (se også Cameron og Kulick 2003, Coates 2003). I denne sammenhengen er det med andre ord deres kameratskap, heller enn meg, som er det virkelige fokus for menns oppmerksomhet.

Deborah Cameron og Don Kulick (2003) betrakter menns “sex-prat” som en strategi for å konstruere kjønn heller enn seksualitet, og begrunnelsen for det kan sies å ligge i at “sex-praten” oftere degraderer kvinner, enn menn. De argumenterer for at “sex-prat” kan forstås som et uttrykk for at en kjønnsbalanse som gir menn gleden av å dominere. Sett i et slikt lys kan “brudesnakket” sies å gi mennene en mulighet til å oppfylle hva vi kan kalle “den heteroseksuelle kontrakten”. I det jeg blir seksualisert og dirigert av menn – blir vår opptreden som menn og kvinner knyttet til “den heteroseksuelle kontrakten” hvor menn er ansett for å være dominerende. Vi inngår i samfunnets kjønne maktstrukturer og den normative statusen som tillegges heteroseksualiteten. Ved å ta utgangspunkt i menns språkbruk, ser vi med andre ord, at vi kan få en økt forståelse for de betingelser som ligger til grunn for maskulinitetsutformingen og hvordan vi plasserer hverandre innenfor et heteroseksuelt meningssystem, der kjønn og seksualitet blir avgjørende for hvordan vi fremfører “selvet” og hvordan vi opplever og forstår “den andre”. Vi ser at menns prat er relevant for konstruksjonen av både kjønn og heteroseksualitet – og for mannsfellesskapet.

Feltarbeidets kjønnete farer og “det umerkede subjekt”

Karin Widerberg (2001) fremholder at det er ved å utforske og redegjøre for oss selv som forskere og for forskningsrelasjonene, at vi ikke bare legger grunnlaget for våre kunnskapskrav, men også legger et grunnlag for kunnskapsutvikling. Det betyr at det er ved å reflektere over seg selv som forskningsinstrument og møtet med forskningssubjektene, at man ikke bare gir andre en mulighet til å vurdere forskningens kvalitet, men også til å se og forstå nye ting. Man gies en mulighet til å lære noe om seg selv og andre, og ikke minst noe om betydningen av våre forforståelser i møtet med “den andre”. I denne artikkelen har jeg ved å reflektere over mitt møte med mennene og “det rurale” ikke bare sagt noe om hvordan kvinnelige forskere kan komme til å frykte intervjusituasjoner med menn, men også noe om hvordan selve interaksjonsarbeidet kan fremstå som data. Ved å reflektere over betydningen av kjønn, alder, seksualitet og intervjusted har jeg i etterpåkløkskapens lys forstått at begge parter i en intervjustetting kan være styrt av forestillinger om kjønn, heteroseksualitet og sted. Jeg har vist at heteroseksuelle forventninger kan føre med seg kroppslig usikkerhet og frykt, og at de involverte kan ha gjort seg tanker om hva intervjustuasjonen kan føre med seg av ubehageligheter for dem som menn og kvinner. Særlig har jeg reflektert over hvordan interaksjonsarbeidet i seg selv kan være et utgangspunkt for data ved å reflektere over hvordan mennene forholder seg til “de andre” i møtet med meg som ung kvinne ved, for det første, å si noe om mennenes forhold til slekta og bygdefolket generelt, og, for det andre, hvordan menn forhandler fram en heteroseksuell praksis i møter hvor begge kjønn er representert og hvor det er en aldersmessig match tilstede. Vi har sett hvordan mennenes handlinger og uttrykksformer styres av at de enten ønsker å komme vekk fra “de andres blikk” eller av at de føler at de må overbevise hverandre om at de er seksuelt aktive ved å fremføre seg selv innenfor den heteroseksuelle normen, der menn skal være seksuelt interesserte i kvinner. Videre har jeg pekt på hvordan menns prat kan være et uttrykk for mannsammenhold, der menn er forventet å innta en dominerende posisjon i forhold til en kvinne.

Til tross for at intervjustuasjonene i seg selv ikke tillot meg å spørre mennene om deres forhold til seksualitet, har jeg ved å reflektere over interaksjonsarbeidet fått en forståelse av hvordan mennene forholder seg til unge kvinner, bygda som bosted og til andre menn, og

særlig hvordan den heteroseksuelle diskursen styrer mennenes hverdagsliv. Det følede og kroppslige subjektet har med andre ord gitt meg innsikt i hvordan den heteroseksuelle diskursen gjennomsyrrer og påvirker våre liv som kjønnede individer. Vi ser med andre ord at det under intervjusituasjoner ikke bare skapes data i et samarbeid mellom intervjuer og informant, men i tillegg at selve interaksjonsarbeidet kan inneholde interessante data om menn, maskulinitet, ruralitet og seksualitet. Vi ser at interaksjonsarbeidet både gjenspeiler og produserer våre selvfremføringer innenfor kjønnskulturelle rammer som vi kjenner godt og som vi derfor ofte tar for gitt.

Spørsmål knyttet til feltarbeidets kjønnede farer er som vi har sett ikke bare et spørsmål om kvinnelige forskeres frykt for seksuell vold i møtet med mannlige informanter. Langt på vei er det et spørsmål om å reflektere over våre "tatt-for-gittheter". Til tross for at forskningen langt på vei har fremmet betydningen av å reflektere over forskningens kjønn, posisjoner og subjektivitet (Limb og Dwyer 2001, Moss 2002b, Bondi 2002) har både kvinnelige og mannlige forskere langt på vei unnlatt å problematisere betydningen av kjønn og sted for interaksjonsarbeidet, de data som blir generert under intervjuet og tolkningen av disse. Å vende blikket mot egen "situering" med tanke på kjønn og følelser har spesielt vært et underordnet tema blant mannlige forskere, og mitt inntrykk er at de ikke ser noen åpenbare begrunnelser knyttet til eget eller den intervjuedes kjønn for å "problematisere" interaksjonen med forskningssubjektene. Det til tross for at forskning av menn ofte gir inntrykk av at forskningsrelasjonene med forskningssubjektene har vært preget av kameratslighet (se blant andre Krange og Skogen 2004, Connell 2000) har får forskere så langt reflektert over betydningen av kjønn, seksualitet og sted i intervjusituasjonen. Å utvikle en kameratslig tone i møtet med "de andre" kan imidlertid føre til at man utvikler en blindhet for hva som blir deg fortalt og ikke fortalt i forskningsrelasjonen, samt at man som forsker blir tilbakeholden i sine spørsmål av frykt for å ødelegge den gode tonen Valentine (2002). At begge parter i en forskningsrelasjon er menn kan videre føre til at man lever opp til en type nærhet som forventes av menn. På samme måte som "kvinnerelasjoner" gjerne utvikler en nærhet til hverandre på bakgrunn av kjønn, kan "mannsrelasjoner" også inneha en slik naturlighet ved seg. Å unnlate å reflektere over feltarbeidets emosjoner og eventuelle kjønnede farer kan med andre ord forstås som at mannlige forskere har et "nøytralt" ståsted, hvor kjønn ikke har betydning. Mannlige forskere fremstår da som "det umerkede subjekt" og de produserer kunnskap fra "nowhere" (jfr Haraway 1988).

I Bo Nilsson (1999) avhandlingsarbeid "Maskulinitet" får vi en forståelse av at mannlige forskere kan ha utbytte av å reflektere over møtet med forskningssubjektene. Ved hjelp av en refleksiv analyse problematiserer han sin egen kunnskapsproduksjon og diskutere kjønnsmessige forutsetninger for og effekter av sine tekster om "de andre". I møtet med de gamle ungene viser han at det fins mange utalte tatt-for-gittheter som virker i forskningsprosessen og som påvirker resultatet. Det kunne være interessant om andre menn tok opp denne tråden, særlig med tanke på deres tolkninger av møtet med "menn og maskuline kulturer". *Hvem var de i møtet med mennene? Hvordan opplevde de situasjonen? Hvilke følelser, maktrelasjoner og tatt-for-gittheter mener de kan ha gjort seg gjeldene i møtet mellom dem som menn? Hvordan og på hvilken måte kan relasjonene ha påvirket forskningsprosessen?* Og til slutt: *Hva kan selve interaksjonsarbeidet fortelle oss?* Det synes videre interessant om mannlige forskere reflekterer over hvordan ulike subjektposisjoner (for eksempel homofili, heterofili, farget, urban) kan påvirke selve interaksjonsarbeidet. Widerberg (2001) mener det er grunn til å tro at slike subjektposisjoner kan forstyrre de fastsatte reglene for sosial samhandling, og at det i sin tur kan føre til at man som forsker kan fange en annen historie. Forskere som har studert betydningen av "hvithet" for

forskningsrelasjoner, de data som genereres og tolkningen av datamaterialet har også rettet blikket mot forskningens blindhet. Innenfor de såkalte "hvithetsstudiene" (se Berg 2004) legges det vekt på at hvite forskere ikke kan velge bort betydningen av rase og etnisitet i forskningsprosessen og at forskeren derfor bør undersøke hvilken forskjell dette kan utgjøre. Så lenge kjønn ikke diskuteres i forskningen, men i stedet fremstår som naturlig og uproblematisk, blir det liggende et taushetens slør over forskningsprosessen. Å gjøre forskningsprosessen mer transparent ved å reflektere over feltarbeidets mange emosjoner, vil synliggjøre betydningssystemer med relevans for vår dataproduksjon og tolkning av materialet. Det kan videre vise seg å bli en nyttig metode for å fremme ny kunnskap ved å ta utgangspunkt i det interaksjonsarbeidet som finner sted mellom forsker og forskningssubjekt. Mitt ønske er at særlig mannlige forskere i større grad diskuter sine erfaringer og emosjoner i møtet med forskningssubjektene og tolkningen av det innsamlede materialet. På den måten kan vi få ny kunnskap om forskningens nære relasjoner og hvordan vi forholder oss til forskningssubjektene i ulike situasjoner. Vi kan analytisk bidra til ny kunnskap ved å betrakte "det opplevende subjektet" og interaksjonsarbeidet som kilde til ny kunnskap. Utfordringen går derfor til mannlige forskere om å søke forbi fortielsen av feltarbeidets kjønnede farer i forskningsprosessen og begynne og tematiserer og problematisere hva slags betydnings-skapende prosesser og posisjoner "det umerkede subjekt" er involvert i.

Litteratur:

- Berg, Anne-Jorunn 2004: Taus forlegenhet? Rasialisering, hvithet og minnearbeid. *Kvinneforskning* 2/04, 68-83.
- Bondi, Liz (m.fl). 2002: *Subjectivities, Knowledges, and Feminist Geographies. The subjects and Ethics of Social Research.* Lanham: Rowman & Littlefield.
- Bye, Linda Marie 2003: Masculinity and rurality at play in stories about hunting. *Norsk Geografisk Tidsskrift/ Norwegian Journal of Geography* 57 (3), 145-153.
- Bye, Linda Marie 2000: Landbrukskvinnens hverdagsliv – en studie av kjønnets arbeidsdeling og tette boforhold. Senter for bygdeforskning. Rapport 1/00.
- Campbell, Hugh 2000: The Glass Phallus: Pub(lic) Masculinity and Drinking in Rural New Zealand. *Rural Sociology* 65 (4), 562-581.
- Cameron, Deborah og Kulick, Don 2003: *Language and sexuality.* Cambridge: Cambridge University press.
- Coates, Jennifer 2003: *Men talk: stories in the Making of Masculinities.* Malden, Mass: Blackwell Publishing.
- Coffey, A. (1999): *The Ethnographic Self. Fieldwork and the Representation of Identity,* Thousand Oaks: SAGE.
- Connell, Robert W. 1995: *Masculinities.* Cambridge: Polity Press.
- Haraway, Donna J. 1988: Situated knowledges: The Science Question in Feminism and the Privilege of Partial Perspective. *Feminist Studies* 14, 575-599.
- Hubbard, Philip 2000: Desire/disgust: mapping the moral contours of heterosexuality. *Progress in Human Geography* 24(2), 191-217.
- Kulick, Don 2003: No. *Language & Communication* 23, 139-151.
- Krange, Olve og Skogen, Ketil 2004: Reflexive tradition: Young working-class hunters between wolves and modernity. I Krange, O. Grenser for individualisering. *Ungdom mellom ny og gammel modernitet.* Dr.polit avhandling. NOVA rapport 4/04.

- Lee, Deborah 1997: Interviewing men: vulnerabilities and dilemmas. *Womens Studies International Forum* 20 (4), 553-564.
- Limb, Melanie og Dwyer, Claire (red.) 2001: *Qualitative Methodologies for Geographers. Issues and debates*. London: Arnold.
- Little, Jo 2003: "Riding the Rural Love Train": Heterosexuality and the Rural Community. *Sociologia Ruralis*, 43 (4), 401-417.
- Moss, Pamela 2002a (red.): *Placing autobiography in Geography*. New York: Syracuse University Press.
- Moss, Pamela 2002b (red.): *Feminist Geography in Practice. Research and Methods*. Oxford: Blackwell.
- Nast, Heidi J. (1998): The body as "place": reflexivity and fieldwork in Kano, Nigeria. I H. J. Nast og S. Pile (red.). *Places through the body*. London: Routledge, 93-116.
- Nilsson, Bo 1999: *Maskulinitet. Representation, ideologi och retorik*. Umeå: Borea.
- Pini, Barbara 2004: On being a nice country girl and an academic feminist: using reflexivity in rural social research. *Journal of Rural Studies* 20, 169-179.
- Richardson, Diane 1996: Heterosexuality and social theory. I Richardson, D. (ed). *Theorising heterosexuality*. Buckingham: Open University Press, 1-20.
- Rose, Gillian 1997: *Situating Knowledges: Positionality, Reflexivities and other Tactics*. *Progress in Human Geography* 21 (3), 305-320.
- Skrinjar, Monica 2003: Forskare eller babe. Om genuskonstruksjoner i intervjusituasjoner. I I. Lander, T. Pettersson og E. Tiby (red.). *Femininiteter, maskuliniteter og kriminalitet. Genusperspektiv inom svensk kriminologi*. Lund: Studentlitteratur, 107-138.
- Valentine, Gill 2002: *People Like Us: Negotiating Sameness and Difference in the Research Process*. I P. Moss (red.). *Feminist Geography in Practice. Research and Methods*. Oxford: Blackwell, 116-126.
- Valentine, Gill 1998: *Public/private voices. Sticks and stones may break my Bones: A personal geography of harassment*. *Antipode* 30 (4), 305-332.
- Widdowfield, Rebekah 2000: *The place of emotions in academic research*. *Area* 32 (2), 199-208.
- Widerberg, Karin 2001: *Historien om et kvalitativt forskningsprosjekt*. Oslo: Universitetsforlaget.

Contents lists available at ScienceDirect

Journal of Rural Studies

journal homepage: www.elsevier.com/locate/jrurstud

'How to be a rural man': Young men's performances and negotiations of rural masculinities

Linda Marie Bye*

Department of Geography, Norwegian University of Science and Technology, 7491 Trondheim, Norway

ABSTRACT

Keywords:

Young rural men
Identity politics
Traditionally masculine spaces
Flexible rural masculinities

This paper is concerned with young rural men and how they 'do' identity politics living in a rural area of Norway. Focusing on how masculinity and rurality are constructed and interrelated in young men's narratives of living in a remote community, it is identified that young rural men reproduce, negotiate and transform local discourses of rural masculinity. First, the article shows that young men living in rural areas believe it is important to express rural masculinity through hunting and outdoor life as well as by exhibiting skills as handymen. Second, it reveals that it is important for young rural men to communicate a particular stance in the ongoing and controversial Norwegian debate over snowmobiles and carnivores, as these topics are related to rural men's sense of loyalty to place. Third, the article shows how rural men negotiate 'the tough man' images related to hunting, motors and handyman skills by constructing new and alternative masculinities. The analysis reveals that young rural men enact alternative masculinities, expressed in relation to new working life opportunities in the service sector, through emotional openness and caring, and in relation to traditional 'masculine spaces' such as hunting and snowmobiling. It is concluded that, little by little, rural communities are opening up for more flexible masculinities.

© 2009 Elsevier Ltd. All rights reserved.

1. Introduction

In Norwegian public discourse, rural man is often portrayed as a marginalized loser. Raised media coverage of 'the exodus of women from rural communities' and of young women who escape from 'tacky' young men have clearly indicated that the latter are abandoning rural areas and rural men in preference for life in modern towns and cities. The idea has been promoted from several quarters that young women do not want traditional, backwater men who are only preoccupied with hunting and motors. Instead, they want modern men who take women's needs seriously and who are not afraid to lend a hand in the kitchen. Furthermore, as a consequence of ambitious young women's (and young men's) efforts to leave rural areas, concerns have been expressed about a 'brain drain from rural areas'. For example, in a letter to the newspaper *Nationen* (2001), Professor of Rural Sociology Ottar Brox, claims that rural districts have developed as place for young men lacking in initiative, and who live on welfare security benefits and their parents. Rather than trying to seek higher education and work elsewhere, boys who have grown weary of school and learning

linger on at the place where they grew up, without a permanent job and income. Brox cautions against what he calls hillbilly situations in rural communities, and shows that such boys are mostly preoccupied with fixing cars and driving aimlessly around in their hot rods.¹ Thus, many rural communities appear to be very masculine-dominated places which modern women and men abandon. The thinning society, as it has been described by Aasbrenn (1991), has further led Brox to state that the development of a hillbilly identity discourages 'other' women and men from settling in the countryside, thereby strengthening the homogenization of rural culture.

The representation of the 'rural man' as being under real threat is not a typically Norwegian phenomenon. Many rural communities in the Western world have experienced stagnation, migration and

¹ A hot rod is a motor vehicle that has been specially modified to give it extra power and speed. In Norway, a hot-rodder signifies a young person, most often a man, who belongs to a youth culture interested in motors and cars. Hot-rodders, or *rånere*, usually gather in the same places, such as in parking areas and at petrol stations, and they are often seen driving back and forth on the same stretch of road with a couple of young teenage girls in the back seat of their car. A typical hot rod is low and has wide wheels, and is often customized with large spoilers, darkened windows, flame-effect paintwork, and a loud sound system. Fluffy dice and Wunderbaum (a small pine tree shaped air freshener that drivers hang from their rear view mirror) are symbolic of hot-rodding.

* Tel.: +47 73 59 19 10; fax: +47 73 59 18 78.
E-mail address: linda.bye@svt.ntnu.no

'brain drain' in recent decades, and as a result remote rural districts have been portrayed as profoundly masculine societies, unattractive to contemporary women and unsympathetic to their demands for equality (Campbell et al., 2006; Hauan, 2007; Little and Panelli, 2007). Addressing questions about rurality and masculinity, rural men are often portrayed as 'bush bachelors' who advertise for potential partners in magazines and on TV-series, or as indolent 'rednecks' holding onto an 'pre-cultural' and animalistic 'wild' masculinity (Little, 2003; Bell, 2007; Hauan, 2007). The 'real' men living in the countryside have, however, received scant attention within research on rural masculinity and given that they often are regarded as people who 'remain behind' in traditional identities and gender relations I believe they merit more attention. While a few studies have focused on young men and how they face rural restructuring and economic decline (Ní Laoire, 2001, 2004; Stenbacka, 2008) and some studies have given attention to male youths and how they relate to rural and urban places (Magnussen, 1997; Kenway et al., 2006; Ní Laoire and Fielding, 2006), there has not been much focus on *young men* and how they construct gendered identities in rural communities.

In this article I focus on a remote rural community in Norway and the lives of young rural men who choose either to stay in or return to their home community. The question addressed is how such men can be as 'men' and how they construct their identities as rural men. Specifically, I examine the assumption of marginalization in order to identify whether or to what extent the men can be understood as retaining or relinquishing traditional discourses of rural masculinity. Hence, the article is relevant in relation to regional policy as well as the public debates and academic discourses on rurality, gender and migration. In dealing with rural masculinity, the article takes a theoretical perspective that focuses on how gender identities are performed and how identity politics are used to make sense of rural living.

2. The prospects of 'staying behind'

Norway is a country in which centralization, rather than counter-urbanization, is a persistent feature. The ways in which 'the stayers' are seen as marginalized in rural Norway tend to revolve around this phenomenon. In the national media, dichotomies such as urban/rural, modern/traditional and women/men are used when talking about the 'exodus of women' and the problem of the 'brain drain' from rural areas (Grimsrud, 2000; Fosso, 2004). While young rural stayers (men) have been regarded as passive and not as active actors, young rural migrants (female) have been seen as modern and dynamic. Furthermore, rural youths' narratives about themselves and 'the others' have revealed that young people generally use the aforementioned dichotomies in order to create images of themselves as being modern and proactive. Whereas 'to be something in life' is often synonymous with 'moving away' or 'leaving', it is generally the case that youths who remain in the countryside are associated with those who make little out of life and who are backward in relation to what is happening 'out there' (Wiborg, 2003; Fosso, 2004; Paulgaard, 2006; Rye, 2006). Hence, implicit in the expression 'to stay behind' is a modernist discourse of rurality which opposes traditional backward rurality to modern and progressive urbanism. However, it could be argued that 'the stayers' are those who act against the 'common sense' of the mainstream and who have made an active choice in relation to where they live. To be 'a stayer' may imply someone who chooses 'peace and quiet', 'safety and security' and being 'close to nature'. When expressed by in-migrants, such images are always regarded as an investment in 'the good life' and interpreted as a way of realizing a modern life project (Boyle and Halfacree, 1998; Berg, 2002; Forsberg et al.,

2006; Munkejord, 2006). Accordingly, rural young men's choice of place of residence may also be understood as a lifestyle choice.

Several studies in recent years have highlighted how young rural women have coped with modern ways of life better than young men, due to the fact that they have sought higher education and increased social participation (Magnussen, 1997; Wiborg, 2001; Heggen et al., 2003; Alloway and Gilbert, 2004; Kenway et al., 2006; Ní Laoire and Fielding, 2006). While working class male youths for the most part have followed in their parents' footsteps and sought employment within traditional masculine occupations in shipyards and forestry or at sea, female youths have found their way into the 'new' labour market in the public sector through its requirements for formal education. When faced with a tougher local work situation characterized by economic failure, structural rationalizations, closures, and also increased demands for formal competence, many young men have experienced the loss of their work-related identity and their pride (Pedersen, 1996; Magnussen, 1997; McDowell, 2003; Kenway et al., 2006). Further, many young men have been marginalized in the housing market as a consequence of having low and unreliable incomes. For many young men it has been economically difficult to establish an independent life away from home. Hence, some rural researchers have interpreted rural men's attachment to their place as an expression of laziness and lack of initiative (cf. Brox in Nationen, 2001).

The notion that young men are marginalized in the rural labour market has been contested by a number of researchers who point to the flexible ways in which rural labour markets work. Traditions of pluractivity and the flexible ways in which young men adapt to changes show that male 'stayers' in rural areas are most likely to have a job, even in times of recession (Sørli, 1996; Eikeland, 1999; Hagen, 2000; Krangle and Skogen, 2007). Even though men with low levels of education are subjected to processes of marginalization as a consequence of the fact that they generally work within businesses that are vulnerable to economic fluctuations, it can also be seen that the traditional economic structure in rural areas to a large extent opens up for young men who are clever with their hands and who are willing to make an effort. Furthermore, even though gradually more emphasis is being placed on having formal competence in employment, it can be seen that being practical minded and hard working is still valued in many communities, and that many men find recognition and acceptance through taking on small jobs whenever necessary (Magnussen, 1997; Hagen, 2000; Heggen et al., 2003). Despite the fact that such practical knowledge to a large extent has become formalized through the system of apprenticeships and occupational training, it is clearly evident that rural society does not rely on certificates documenting the completion of apprenticeships or courses, with the exception of certain types of work that require proof of competence (e.g. electricians, plumbers). Rather, many employers seem to be concerned that the men they employ possess good general practical knowledge and a willingness to work. Thus, one important reason why young men choose the rural over the urban seems to be that rural districts appear more attractive than towns and cities considering that the rural labour market offers them greater opportunities for finding employment. According to Magnussen (1997) young, unskilled and untrained men can best be described as 'reflexivity losers' when they choose rural opportunities in preference to the limitations of urban areas. In other words, for such young men it is a matter about being in a place where they can avoid being excessively marginalized.

3. The politics of identity and place – a theoretical framework

Today, it is widely acknowledged in the Western world that individuals have more opportunities than ever before to choose

their identity. People are not 'born into' their identities. Moreover, they can choose between a wide range of different identities, lifestyles and social ties. That is not to say that they can choose to do whatever they wish. The performing of an identity brings with it risks. Hetherington, among others, associates identity with processes of inclusion and exclusion, as well as self-recognition, belonging and identification. Identity, he argues, is how we 'do' membership and how we include or exclude others from membership of a particular identification (Hetherington, 2000, p. 92). Thus, given an understanding of identity as a relational and reflexive project, it can be argued that setting boundaries and marking differences constitute an important part in the formation of people's identity.

Turning to Cresswell's (1996) conceptual framework, it is also possible to discuss what identities and practices are 'in place' and 'out of place', as well as how such categorizations become part of a person's identity politics: 'Something or someone belongs in one place and not in another. What one's place is, is clearly related to one's relation to others' (Cresswell, 1996, p. 3). Consequently, Cresswell's framework enables researchers to examine the ways in which individuals and groups of individuals experience identity, and in particular to investigate how social differences are negotiated and contested in terms of politicized and socio-spatial activism (Panelli, 2004). Hence, identity politics can be investigated as social and political struggles over identity and place, and as the mobilization of strategic identities in order to reconstruct or change hegemonic discourses of, for instance, rural masculinity.

In recent years researchers have started to examine how men and women construct, promote and change key symbols and identities over time and in different spaces, and specifically the ways in which individuals display or 'do' gender through their bodies, language, dress, actions, and space (Panelli, 2004). Theorizing about bodily performance, Connell (1995), for instance, takes into account how males 'act out' or 'advertise' their masculinity through 'body reflexive practices'. This is to say that men often perform or use their bodies in relation to an understanding of 'appropriate' masculinities in a specific social setting because the constitution of masculinity is vulnerable when the performance cannot be sustained. Turning to Campbell's (2000) study on rural pubs in New Zealand, for instance, it is shown that the successful performance of pub(lic) masculinity depends upon 'conversational cockfighting' and 'the disciplines of drinking'. These two characteristics, understood as the capacity to be involved in intense masculine discussions and the ability to control the physical effects of alcohol consumption, are of great importance because they combine to ensure that a particular version of rural masculinity reproduces itself.

In recent years increasing attention has been devoted by geographers to questioning nature's role in understandings of difference and social identity (Cloke, 2003; Castree and Braun, 2006; Little and Panelli, 2007). In particular, rural researchers have focused on how nature and the body are interwoven in the experience and understanding of place and social relations, and how the material practices of the body perform aspects of identity politics. It is argued that the links between hegemonic forms of masculinity and the relationship between nature and body revolve around bravery, fearlessness, toughness, physical fitness, and an ability to disregard discomfort and pain. 'Real' men are said to be those who can cope with extreme weather conditions and hostile landscapes, and who have the ability to 'control' their bodies, the environment and machinery (Brandth and Haugen, 1998; Woodward, 1998; Campbell, 2000; Leipins, 2000; Saugeres, 2002; Little and Panelli, 2007). Moreover, the outback is associated with a particular form of nature that becomes incorporated into the performance of masculinity and femininity. In a critical reading of a reality TV-series on Australian

'outback bachelors' and their potential partners, Little and Panelli (2007) bring together ideas of sexuality and nature and discuss their co-construction in the performances of heterosexual relationships. The study reveals that bush bachelors often are stereotypically portrayed as fit, strong and capable in the face of harsh nature, and that these hegemonic ideas in turn play on the expectations of the 'sheilas'. Furthermore, the study reveals that when selecting their 'sheilas', the bachelors 'test' the women's responses to nature. A suitable woman is considered to be someone who is capable of working on a farm and has the ability to forgo the comforts of life in a city. Conversely, a 'city girl' has to adapt to the demands of nature by dressing in practical clothes and by overcoming her fears of animals and tough nature.

In many respects the formation of rural masculinities may appear to be very rigid, but research has shown that rural masculinity is changing, and that men can be men in many different ways. More recent studies of rural masculinity typically emphasize the reflexive and flexible identities that are to be found, and the way in which men break with hegemonic conventions for how they should be as men (Brandth and Haugen, 2000; Hoven and Hörschelmann, 2005; Campbell et al., 2006; Kenway et al., 2006). Brandth and Haugen (2000), for instance, have remarked that changes in the Norwegian forestry industry have contributed to new understandings of rural masculinity. Today forestry workers are not only valued as blue-collar workers, but also as industrial managers with professional skills. With forestry becoming an industry using advanced computer technology, Brandth and Haugen point out that traditional attributes of physical toughness and strength are being replaced by administrative and managerial control. Such shifts, it is argued, bring with them new forms of masculinity and they may also have implications for women, as they represent new attitudes towards gender and equality.

Taking as a point of departure the fact that narratives play a key role in identity formation (Somers, 1994; Hughes et al., 2000; Valentine, 2000; Campbell et al., 2006), I will focus on how ideas about rurality and masculinity are incorporated in rural men's narratives, and in turn how the imagery of 'appropriate masculinity' in a rural community has implications for young men's practices. In particular, my contention is that Cresswell's (1996) concepts of 'in place' and 'out of place' may assist us in learning more about the symbolic meanings attached to discourses of rurality and masculinity, including the identification of those practices considered to represent rural masculinity as 'in place' and 'out of place'. My aim is not to present a definitive picture of rural masculinities, but rather to identify some of the key aspects involved in the collective process of gender construction, and particularly the social dynamics implicated in (re)producing and transforming rural masculinities. Consequently, the focus is on understanding how rural young men experience and work with identities in a rural community and how they mobilize strategic identities in order to reconstruct and transform local discourses of rural masculinity.

4. Methodology and research context

This article draws on research that I conducted in a remote rural area in mid-Norway in 2001–2003. The data were largely obtained through in-depth interviews with young rural men, but the project also included some ethnographical research conducted while hunting in the case study area over the course of two hunting seasons. Individual interviews were conducted with ten men in their mid-twenties who had grown up in the area. The respondents were identified with the assistance of the municipal authorities, who gave me access to school registers listing former pupils who had finished primary school between 1988 and 1993. From a list of

eighteen names, ten men in the age range 23–28 years matched my criteria of those who had stayed in the area or who had returned to their home community after completing their education and compulsory military training. I was able to contact all of the ten men and interviewed them in their homes or at their workplaces. The interviews, which had a conversational style, lasted between one-and-a-half and four hours in each case. The interview material was analysed by manually sorting and coding the material, and through this process, using analytical codes such as masculinity 'in place' and 'out of place', I came to understand the key themes and symbols relating to the construction of masculinity and rural living.

From the application of qualitative research methods it has been acknowledged that all strategies have their strengths and weaknesses (Kvale, 1996; Limb and Dwyer, 2001; Crang and Cook, 2007). A problematic issue of using interviews for understanding how men can be 'men' in a rural community is that such men's stories do not necessarily give a 'true' story about their everyday lives as rural men. Moreover, the process of collecting young men's narratives can sometimes be seen as a way for the interviewees to make an impression on the interviewer, especially when the interviewer is a young female. For this reason, it may be useful to employ an ethnographical research method to examine how things are done or practiced in everyday life. It is known from many rural studies that in-depth interviewing along with ethnographical research constitutes a good way to construct 'the big picture' and to explore the complexity of people's lives in order to gain deep insights into the processes shaping social worlds (Hughes et al., 2000; Hoven and Horschelmann, 2005; Campbell et al., 2006). Accordingly, over the course of two years, I and my partner, a rural sociologist, stayed in the case study area for some weeks at a time as hunters, with the goal of learning more about the construction of rural masculinity. While hunting in the community we observed and talked to people who lived and hunted there, and given that I had chosen an ethnographical approach I believe that having a male discussion partner was a good way for me to understand more fully the lives of young rural men. In total, we spent five weeks in the community over the course of two years. Overall, the combination of different methodological approaches highlighted the complex and multiple nature of rural masculinity, and in specific it made it possible for me to understand more about the relationship between the men's individual stories and the cultures within which both they and their stories were embedded. For more information about the methodological difficulties of studying young men and rural masculinities as a young female researcher see Bye (2005).

The community in question is not particularly unique in Scandinavia, rather the contrary. It is located in an area close to the Swedish border, has ca.1500 inhabitants and is perceived as a transparent society 'where everyone knows you'.² The study area has no through traffic and few non-Western in-migrants, and is a considerable distance from regional centres. By car it is approximately 2 h from the nearest town, which itself is rather small, even in a Norwegian context. Even though the study area is a beautiful place in which to reside, with green hillsides and blue lakes, the migration balance in the community has shown a slight deficit in recent years. Today many young people leave the area to study or find work, and increasing numbers of them never return. In terms of the gender balance, the statistics show that men form the majority in the age range 20–39 years (SSB, 2006b).

For generations the community has had an economy based on agriculture and forestry. These industries are still important for the local economy, but there has been some agricultural decline during

the past twenty years. Even though most of the interviewees had grown up on small- and medium-sized farms, some of the farms were no longer actively being farmed, and instead were 'only' a place to live. Today, approximately 20% of the rural working population is employed in primary industries, 25% in secondary industries and 55% in tertiary industries (SSB, 2006b). Although there is a tendency among rural men to work in the growing service sector, most of them engage in hands-on work. The number of unemployed men in the case study area is low, approximately 2.5% (SSB, 2006b).

5. Performing identity politics and loyalty to place

I will start the discussion on 'how to be a rural man', by introducing one of the young men that I interviewed. Brede, who had returned home after an extended period of time away, touched upon the subject of the cultural norms and expectations of how rural men are expected to be and act as men in a rural community, and particularly how men relate to dominant discourses of 'rural masculinity' and how men who do not 'fit' these constructions may be marginalized. When asked to reflect upon his own move back to his home community, Brede said:

Let me say that I know many people who I don't think will come back. And the reason, I believe, is that they would have problems fitting in.

[What is it that makes them not fit in?]

There's perhaps a narrow definition of how you are supposed to behave, or maybe you will have problems finding a 'soul mate' who shares your interests if you are a bit unusual ...

[What kind of 'unusual'?]

You miss out a great deal if you aren't a member of an moose hunting team, because most men are involved in the moose hunt. If you're not part of the hunt, then you will be an outsider. Also the men here think it is good if you are handy. An academic has more trouble being included than someone who is good with his hands. I myself was a bit frowned upon when I came home from university. As a student I was not someone who was handy, and when I chose the education I did, I guess it aroused some scepticism. At that time there were a lot of doubts about environmental protection and nature management as a result of the ongoing debate about establishing a national park in the area. Not that it was a big problem for me, but I think some people had more problems with this than I had. I think, however, this has changed for the better lately. ... In addition, there are also those who feel sidelined socially as a consequence of taking a hard line on the issue of carnivores. It is not that one cannot have a personal opinion on the issue, but it is wiser to keep a low profile because it can very quickly become personal. Many sheep farmers have suffered greatly from the effects of carnivore attacks on their flocks in recent years – and for many farmers this has been very hard, both in economic terms and mentally. One should also take care not to speak too harshly on the subject of snowmobile driving. Many rural folk have a strong relationship with their snowmobiles – and they think it is bloody unfair that those who live in the south can use their boats freely in their leisure time, while those who live in the outskirts must follow strict laws and regulations about where, and how often, they can drive snowmobiles.

The above statements give a sense of the notion of rural masculinity as 'in place' and 'out of place'. While Brede does not specifically use these terms, he draws on an associated

² In order to preserve anonymity I have not given the name of the community, or the names of the interviewees.

nomenclature referring to people who do not subscribe to hegemonic definitions of rural masculinity as not 'fitting in' or as being 'outsiders', and labels choosing to participate in activities that are not focused on hunting as 'unusual'. In particular, the extract reveals that hunting and handyman skills facilitate young men's entry into the broader rural community, thus allowing them to secure their masculine identities as 'rural men', as they are invited into male networks and other male-dominated activities in the community. Furthermore, it reveals that it is important for young rural men to communicate a particular stance in the ongoing and controversial Norwegian debate on snowmobiles and carnivores, as these topics are related to rural men's loyalty to place. In the following I will explore more fully the importance of hunting and handyman skills in the construction of rural masculinity, as well as the ways in which young rural men who live in a remote rural community 'do' identity politics with regard to snowmobiling and carnivores.

5.1. Hunting and outdoor life

The Norwegian hunting tradition has for generations been a public tradition based on hunting for subsistence.³ Today most hunters emphasize harvesting along with recreation and male bonding as the important motivations for hunting. However, quite different from many English-speaking countries, hunting for sport and trophies is unacceptable and regarded as 'out of place' in Norway (Brotteit and Aagedal, 1999). In a number of Norwegian rural communities, it is not unusual for 40–50% of the male population over the age of sixteen years to hunt (SSB, 2006a).⁴ In such communities, men's interest in hunting is not limited to participation for a few weeks during the hunting season in autumn. Rather, hunting is a more or less year-round activity that involves small game and big game hunting, surveys, dog training, and many hours spent at shooting ranges. Thus, there will be numerous occasions when a non-hunter will be relegated to the position of 'outsider', as one who does not belong to the rural masculine culture and the rural community. Svein, a young farmer, commented:

If you, as a man, are not interested in hunting and the outdoors, it can be a real problem. You won't have many friends and you'll feel alone. People who are not involved in hunting are people who have moved in and out of the community.

Clearly, the young man's statement about hunting and outdoor life shows that these interests are dominant among young men living in the study area, and that hunting and other outdoor interests can pose problems for men who do not take part in these activities. If a man living in a 'hunting community' does not take part in hunting he may easily feel sidelined or 'out of place', meaning he is not a 'real' man.

The fact that men may feel 'out of place' regarding the rural masculine hunting culture has also been recorded in a separate Norwegian study by Berg (2002). She found that urban men who had moved to rural areas feared that they would not be accepted as 'real men' because they did not hunt. In comparing the two case studies it is possible to illustrate some of the fundamental relations between rurality and masculinity referring to 'the masculine in the rural' and 'the rural in the masculine' respectively (Campbell and

Bell, 2000). While my respondent clearly exemplifies 'the masculine in the rural', constructing masculinity in ideas about hunting and the outdoors, Berg's (2002) study of 'city men' reflects 'the rural in the masculine', demonstrating how particular discourses of rurality become incorporated in cultural interpretations of masculinity and hunting. Thus, it can be argued that 'the masculine in the rural' crosses over into 'the rural in the masculine', as both are strongly related to ideas about 'mastering' hunting and the outdoors.

Interestingly, in addressing the importance of hunting for young men in the community, the young men stressed that it is possible not to hunt and yet still be included in local masculine fellowships. However, non-hunters living in the rural community are expected to exhibit a certain type of masculinity in order to be accepted as 'true' rural men. Geir, for instance, described this when he talked about one of his friends:

I have a mate who doesn't hunt. He is very interested in taking photos and he likes to go along on the hunt. For him, taking pictures is a kind of hunt, too.

This statement shows that nature photography is an activity that in many respects is accepted as having the same qualities as hunting. Nature photography is about the excitement of the moment and the pursuit of untamed wilderness and big animals. It is about being patient, cool and calm, and like hunting it is based on a thorough knowledge of nature. Just as shooting a large animal becomes fuel for good stories, so a good photo becomes something to display to others. Both activities are strongly linked to ideas of adventure, tenacity and physical strength, as they both involve walking long distances carrying heavy equipment, often in tough weather conditions. A young rural man's ability to discipline his body and cope with nature and wilderness is therefore seen as an essential part of being a man in a rural area, whether he is a hunter or a non-hunter.

For a non-hunter, however, it may not be sufficient to withstand the physical 'test' of the natural conditions. As indicated in the next statement, a non-hunter should be someone who joins the hunt, who is 'cool' and loyal, and who likes to 'party' and have a drink:

If you do not have any interest in hunting then you probably don't have anyone to talk to. But some who do not hunt at least join in on the trips to cabins, and if they don't like hunting, they still like partying! [laughing] (Tore)

Tore, like other participants, argued that if a man is not actively hunting, he should be someone who can pass the physical and emotional 'tests' of the hunt. This includes demonstrating endurance in challenging physical conditions, restraint when an animal is killed, and enjoyment in having a drink after a long day outdoors. A non-hunter who makes a fuss about hunting and who cannot face the killing of an animal very much expresses rural masculinity 'out of place' – and a man who neither hunts nor likes to 'party' is not regarded as a 'real' man. Thus, by meeting the physical and emotional 'tests' of the hunt, and by enjoying a drink after a long day outdoors, young men display 'body qualities' that are seen as central to the notions of what it means to be a 'real' man (c.f. Woodward, 1998; Campbell, 2000). In this context, being 'out of place' is to be feminized, meaning emotional, sensitive and thin-skinned. The denigration of normative traits of femininity is thus rural masculinity 'in place'.

While being a hunter, an outdoor enthusiast and someone who likes partying is clearly critical to being perceived as 'in place' for rural men, it is important to emphasize that it is not just undertaking these roles that is important, but rather it is undertaking them in a particular way. For example, the perception of whether or not a man is an acceptable hunter or outdoor enthusiast is decided

³ Norwegian farmers own the right to hunt on their property, and for generations this right has been shared with other rural residents. In addition, people without property rights are allowed access to hunting on state-owned commons and community-owned commons.

⁴ On national level women hunters are uncommon. In the 2006/2007 hunting season, women constituted 5% of those who hunted.

to some extent by his clothing. The men interviewed stressed that they adhered to unwritten rules governing 'the rural masculine dress code' by not dressing in fancy and expensive Gore-Tex clothing (Bye, 2003). One expression of rural masculinity may be that rural men act quite differently from 'urban men' when it comes to hunting and outdoor clothing. Even if rural men spend a lot of time in hunting, they are not supposed to buy expensive clothes, because that is something 'the urban boys' club' does. By wearing 'ordinary clothes', by which is meant those not made of synthetic fabrics, young rural men define their rural masculine identity as being able to appreciate 'simple living'. Young rural men are apparently able to get by with less, and by implication they are able to survive by relying solely on their skills. The ideal that rural men do not use synthetic fabrics, such as Gore-Tex clothing, strongly indicates the men's closeness to nature and 'the natural'. Accordingly, young men give the impression that 'true' rural residents adhere to a place-specific masculinity, where an 'ordinary' hunting uniform becomes an expression of local identity as well as rural masculinity 'in place'. The rural hunter should, in contrast to the urban hunter, be represented as a proud and modest toiler. Interestingly, similar statements are also present in other parts of rural Norway. In Trysil, Grimsrud (2007) found that there was an unwritten rule in the rural community to the effect that rural people should not dress in a vain manner. One was not to be seen as someone showing off in fancy clothes, because this was done by those who belonged to the city. In contrast, rural peoples' outfits were to be practical, rather than vain.

Given the need for a specific hunting uniform in order to be included in rural masculine culture, there is also a strong link to be made with rural men's body politics. By talking about 'the rural dress code', young men display the need for a 'rural body'. Thus, in terms of displaying bodily performances, dressing in an 'ordinary' hunting uniform becomes an important indicator of 'a hunting body' in place. Consequently, I argue that the hunt serves to confer a clear sense of exclusion for those not familiar with the mores of hunting, for example, guest hunters coming from the city. In this sense, rural men's hunting stories can be seen as a way to differentiate between 'us' and 'the others', between 'real' hunters and 'wannabe' hunters from the city.

5.2. Hands-on knowledge

A common theme in the young men's narratives about life in the countryside is linked to the need to have practical knowledge. Brede specifically illustrated this point when he argued: 'An academic has more trouble being included than someone who is good with his hands'. His statement reveals an understanding that academic knowledge is generally contrasted to being practically minded, and that male academics have to make more of an effort to fit in than men who are practical and skilled handymen. The fact that the value of practical knowledge is deeply embedded in rural men's narratives on life in the countryside is not a new phenomenon. In many rural societies there is scepticism towards those who do not have any practical knowledge (Kaldal, 2000; Alloway and Gilbert, 2004; Grimsrud, 2006). Within the forestry culture the expression 'a good worker' has traditionally been used about men who have a knack with work tools and who work in nature (Brandth and Haugen, 2000; Kaldal, 2000). Despite the fact that forestry communities have changed considerably in recent years due to structural changes within agriculture and forestry, there is much to indicate rural culture still places higher value on practical knowledge than on theory. Grimsrud (2007), for example, believes there is a tendency for both women and men in rural areas to be valued according to their manual skills and dexterity. While women tend to be considered according to how

clever they are at carrying out 'women's work', such as baking cakes, men tend to be considered in terms of 'hard physical labour' and performance during moose hunting. In other words, it still seems as though there is a privileging of the body over the mind, and that young rural men are supposed to be practical rather than theoretically minded.

For many rural men 'being practically minded', it is a matter of having knowledge of motors and mechanics. Geir, in particular, explained this 'masculine problem' by saying that a 'real' man ought to have mechanical skills:

It is no good just owning a cool car. You also have to know how it works and how to fix it if it breaks down – otherwise you risk making a fool of yourself.

Evidently, when something is wrong with a car a man is supposed to deal with the problem. If the problem is serious, it is acceptable to call in an expert to take care of it, but demonstrating knowledge of motors and mechanics is important as it is regarded as a clear sign of a rural man's practical skills and independency. In common with other studies that have reported the importance of technology, motors and skills in the construction of rural masculinity (Brandth and Haugen, 2000; Leipins, 2000; Saugeres, 2002), it is evident that the rural men in my study generally constructed themselves as masculine men by emphasizing that they were interested in and knowledgeable about motors. Thus, mastering motors and mechanics is a key signal of something that constitutes young rural masculinity 'in place'.

The emphasis on having practical manual skills is clearly linked to the fact that there were relatively few academic jobs in the rural community studied and hence there were relatively few men with higher education. Despite Brede's assertions that there had been greater acceptance of academic knowledge among rural people in recent years, other studies have shown that rural youths often want to leave the place where they grew up because in their experience rural culture does not place much value on higher education (Wiborg, 2003; Fosso, 2004; Rye, 2006). As long as the 'ideal man' is regarded as one who has practical knowledge this will generally give rise to local tensions between those who have a book-based education and those who have 'hands-on knowledge'. Furthermore, in the same way that this results in contrasting narratives between 'those who leave' and 'those who stay behind', so too are narratives created about those who 'fit in' in rural society and those who 'do not fit in'.

The notion that the rural is a place for those with practical knowledge can also be linked to the fact that those who come from outside (and who have attended school) are not trusted when they only have knowledge based on theory. This supposition has been discussed in a study from Western Norway. According to Bringslid (1996), rural society's scepticism of theoretical knowledge can usually be related to 'the stranger' and the fear of being governed from outside and above. In this way, 'the stranger' is seen as someone that has little practical knowledge, and lacks an understanding of the place in question. In other words, the scepticism towards academics appears to be directed mostly towards urban newcomers who often come as experts to govern the municipality in matters which, as will be shown below, concern environmental protection and nature management.

5.3. Snowmobiles and carnivores

Among many rural men in Norway and other counties in northern latitudes an interest in motors and mechanics is related to snowmobiles, which often replace cars in the winter. Like the car, the snowmobile represents a medium for transport as well as an important arena for social life and the construction of masculinity.

Snowmobiles are used for travelling around, meeting friends and participating in different social activities. Such encounters also give young men an opportunity to show off the horsepower and speed of their machines. This was a point made by several participants when they talked passionately about Sweden as a place where they could enjoy more freedom and fun:

In the winter we use our snowmobiles when we go to the mountains to fish and when we visit friends, and we often ride our snowmobiles to the petrol station where we meet just to have a chat and to buy a pizza. Sometimes we go for a ride over the [Swedish] border to test our machines ... In Sweden we can cut loose and have a lot of fun. There aren't as many restrictions on driving a snowmobile as there are in Norway (Tom).

With regard to snowmobiles, many participants constructed a 'rough' masculinity, relating snowmobiling to risk-taking activities, such as 'test driving' which normally involves breaking the law.

The way in which the men talked about snowmobiles also indicates that they were concerned about presenting themselves as carefree and playful men who do not take life too seriously. Tore, for instance, had planned an expensive upgrade to his machine to increase its capacity for speed as well as performance. He dismissed the fact that the upgrade was going to be costly, commenting 'You only live once, and you can't take it with you, you know... For me, snowmobiling is life. I act like a kid in the winter'. For Tore and his friends, such machines generated a strong sense of masculinity, freedom and control, as well as a desire to 'master' technology and wilderness. Thus, the cultural implication of *young* rural masculinity is to be in control of such machines: a man ought to know how to ride them, how to fix them, and also he ought to be willing to break the laws on snowmobiling.

The ways in which the young men talked about snowmobiles were not always enthusiastic. Although some rural men constructed masculinity through 'mastering' snowmobiles with a lot of power, the connections between men, masculinity and snowmobiles were multiple. While some of the men were passionate about snowmobiles, others that I talked to made jokes about those who were preoccupied with such powerful machines. They thought that some of the men living in the community were representative of a 'redneck' culture:

At present, the snowmobile is a little overrated. Snowmobiling is mostly done in the neighbouring rural districts, where it falls a little outside the law. Here in this district there is a little more control over the use of snowmobiles. In the neighbouring districts it is considered 'tough' to drive snowmobiles. There, it is important to have a 'cool' machine with 150 hp (Svein).

The significance of snowmobiles which the young men from the study area incorporated in their narratives can be said to have parallels to the hot rod. In common with the hot rod, snowmobiles are not just used as a means of transport, they also signalize whether one is included or excluded in a given social environment. The snowmobile is a means of distancing between different rural masculine cultures, and this differentiation has a centre/periphery dimension. For those in the periphery it is evidently a 'must' to have a 'cool' snowmobile, whereas those in 'the centre' to a large extent distance themselves from snowmobiles of high horsepower as they are interpreted as belonging to a 'redneck' culture. Similarly, Lægren (2002) has shown that rural youths living in small towns in Norway refer to themselves as either 'hot-rodders' or 'freaks'. While 'hot-rodders' relate their activities to the car and the petrol station, it is the Internet and Internet café which matter to 'freaks'. In other words, there is not only one form of rural masculinity that matters in rural areas, but several.

However, for most men, having a snowmobile communicated a particular stance in the ongoing and controversial Norwegian debate on snowmobiles. Since the numbers of snowmobiles have increased and new national park areas have been created in the study area the government has introduced many restrictions on the use of snowmobile. Today, many rural residents feel that they are constantly fighting against the government on the issue of snowmobile use and in this context the snowmobile has become an important key symbol of rural identity and loyalty to place. Owning a snowmobile communicates what is seen to be the legitimate rural position on the matter, as clearly expressed by Knut:

Today, most people think you are a little weird if you don't have a snowmobile. You almost have to own one; if you don't, everyone is suspicious of you. It is mostly newcomers who don't like snowmobiles, and some of them have been pretty outspoken about snowmobiles in the media ... And that is not a good thing.

In terms of identity politics, my respondents argued that it is a 'must' to have a snowmobile, as it is a key characteristic of rural identity, particularly in contrast to 'the others'. If a man wants to be seen as a 'member of the community' it is essential that he possesses his own snowmobile, if only to demonstrate that he is on 'the right side' in the public debate on snowmobiling. It appears that men who do not conform to normative codes regarding snowmobiles are in some sense socially marginalized because they have come to represent 'the outsiders'. The polarization between 'us' and 'them' reflects a sense of 'rural loyalty', which constitutes rurality as well as rural masculinity 'in place'. Thus, it could be argued that the symbolic construction of community is more important than the disagreements about snowmobiling. When someone from the outside starts to talk about snowmobiles as unnatural and something that pollutes the natural landscape and 'the rural idyll', the young men's identities and interests are threatened. In particular, rural people argue that those coming from 'the south' do not have any understanding of the local culture. In other words, the snowmobile debate can be understood as a nature-based conflict rooted in contrasting understandings of what the rural is or should be. In common with the findings of Pedersen's (1999) study conducted in the north of Norway, I argue that the snowmobile debate is a question about centre and periphery, and about education and social class. Different people negotiate identities in relation to snowmobiles and for many rural men the snowmobile is an important way to mark loyalty to place. What is problematic, however, is that social conflicts related to snowmobiles often appear as rural/urban differences, making it hard for young rural men to perform alternative masculinities. It may be risky for them to be associated with the other stand, namely that of the newcomers. As revealed in the men's statements, this may be perceived as a disloyal act threatening the rural culture. Hence, the young men's identity politics included the mobilization of strategic identities in order to be included as 'true' rural men.

The issue of killing carnivores to reduce loss of domestic animals has also become a matter of conflict in many rural societies in Norway. One story which the men repeatedly referred back to in order to show how difficult the debate on carnivores had become concerned statements made in the media by the local priest. One of the local farmers had killed a bear in self-defence, and in the aftermath the priest openly accused the rural community of supporting the bear shooter. In an open debate in the local newspaper, he wrote that he could not support the wiping out of species that stood in the way of agriculture. Rather, agriculture should change its practices and take better care of its animals. The accusation caused strong resentment in the rural community and especially on the part of the many farmers who had experienced large losses

among their livestock in recent years due to attacks made by carnivores. They took the criticism as a personal attack, and the farmers' union leaders expressed in very strong words that the priest had failed in his duty as a man and a clergyman. The case raged in the national media for several months and as people had the opportunity to have their say the conflict sharpened, and numerous newspaper articles contributed not least to polarizing the debate on carnivores in such a way that the rural men were defined as either carnivore lovers or carnivore haters. Even minor attempts to nuance the carnivore debate were regarded as a threat to the solidarity of the rural community. The fact that the priest came from outside and represented 'the intellectual middle class' did not make the situation any easier – in a way, the rural young men had to take sides with those who believed that the priest had sided with carnivore lovers. The respondents regarded the carnivore issue as a fight between two camps, one between town and country, and the other between the elite and the grass roots, and it ended with the priest and his family being excluded from the local community.

Today there appears to be a growing anti-carnivore 'movement' in many rural communities which is making it hard for young rural men to accept the presence of carnivores. Krange and Skogen (2007), who have studied young rural hunters and their attitude towards wolves, argue that such men are seriously provoked by people who are pro-carnivore in cases when wolves present a threat to the safety of children as well as to their hunting dogs. When discussing the politics with respect to carnivores the young men felt that they were up against a powerful enemy that did not understand the consequences of current policies. When describing the 'enemy', the men often imply 'city people' and 'extremists' who have a romantic view of an untouched nature. The carnivore conflict is thus closely related to the notion of 'the stranger' and those having theoretical knowledge. Hence, in investigating the young men's narratives about living in a rural community the carnivore debate clearly represents an important space for opinions through which loyalty to place is confirmed. By taking part in the carnivore debate in a rurally acceptable way, the rural man and his loyalty to the rural community is confirmed. However, this strategy may, as Krange and Skogen (2007) argue, generate an understanding of rural men as marginalized men holding onto the dos and don'ts of local culture.

6. Negotiating hegemonic rural masculinities

Although ideas about hunting, the outdoors and handyman skills, together with debates on snowmobiling and carnivores, must be regarded as rigid demands in the construction of rural masculine identity and may make it difficult for young rural men to develop alternative masculinities, the men in the study area managed to construct new and alternative masculinities. In the next section I will examine the flexible rural masculinities enacted by participants. I will discuss how young rural men create themselves as men in a changing world, and in particular I will examine how young rural men retain their sense of masculinity by focusing on new and changing aspects of their masculinity.

6.1. Flexible work life masculinities

For generations, breadwinning and hard physical labour have been key sites for the enactment and affirmation of rural masculine identity (Johansson, 1989; Kaldal, 2000). Today it is acknowledged that these strong links have become threatened by economic and social changes. Traditional male jobs based on informal training are disappearing and as a result the basis for the construction of masculine identity is shifting. In particular, in examining the

narratives of young rural men, I noted that the young men assigned relatively little priority to paid work in their stories about being a man. Even if they sometimes stated that 'men most often talked about hunting, machines and work', there was a general idea among them that one should not be preoccupied with work and money. A common saying was that they would not spend all their time working because there were so many other things in life to do. More than once I was told that they would stay in their home village even if it meant that they would not have a full-time job. To stay in their home community hunting and fishing were, they said, 'something to live for, rather than a big income and a career'. Brede, for instance, who worked in a public office, had consciously chosen to work part-time so that he could continue to pursue his leisure interests. When he was quiet at work, and the weather was fine, he always used the opportunity to leave early.

When talking with the men it also emerged that it was not important what one did for a living. A young man was free to work within the health and care sector, even though it often meant sacrifice in terms of status and money. Olav, one of the young farmers, expressed this as follows:

One of my best friends works at the day-care centre. He thinks it is a great job, and I can't really see any problem with men working in what used to be 'women's professions'. I believe the most important thing is that you find a job that makes it possible for you to stay in the community.

Like other respondents, he highlighted that the most important aspect of working life was that people stayed in the community. Accordingly, by showing acceptance of men working as caregivers, the young participants demonstrated that the type of work a man chooses to do makes little difference to their definition as 'rural men'. In other words, the general idea held among the young men was to have a flexible attitude towards work.⁵

However, this new 'choice' of occupation by young rural men is likely to be understood more as an expression of the decline in traditional masculine work than as an expression of their personality. The new rural economy has led young men to adapt to a new rural work life within the service sector. In some respects, young rural men are forced to be flexible, and they resolve their potential crises by accepting more flexible definitions of what it means to be masculine. In common with other Scandinavian studies which have focused on the formation of masculine identities within rural communities (Magnussen, 1997; Krange and Skogen, 2007; Stenbacka, 2008), it can be seen that the men coped with the new work situation by placing special emphasis on their leisure time, and greatly emphasizing the fact that rural life gave them a unique possibility to cultivate their leisure time activities, such as hunting and snowmobiling. Thus, by focusing on leisure activities instead of work the men construct living in the rural community as 'the good life' – a meaningful lifestyle choice in contrast to life in the city and a lifestyle based on a career.

However, it should be noted that the flexibility that the men referred to in general relates to the suggestion of a hegemonic rural masculinity. Similar to Evans' (2005) study of truckers working in farming industries in Canada, the present study reveals the importance of men being able to demonstrate essential skills within the rural masculine discourse. Just as Evans pointed out in his study, I argue that there are strong connections between performing alternative masculinities and hegemonic masculinities within the rural community. By accentuating particular aspects of

⁵ Nevertheless, it should be noted that those who choose a life as a farmer clearly do not have the same freedom of choice and flexibility as other rural men. Farmers have to work long hours to earn sufficient to meet their economic commitments.

the hegemonic rural masculine discourse, such as mastering nature and 'big' machines, rural men can express alternative masculinities without losing their masculine identity. Given that many young men have insecure positions in the local job market it has become important for them to construct and create themselves within traditional 'masculine' fields which characterize them as manly, practical, strong and tough. It could therefore be argued that rural men are opening up to the idea of working both part-time and as caregivers – albeit only insofar as they also demonstrate handyman skills and an interest in outdoor leisure activities. In other words, young men's flexibility in relation to rural masculinity is limited to 'adding' new traits, whereas 'subtracting' old ones is more difficult.

6.2. Performing 'caring masculinity'

A further way in which the rural men interviewed resisted the hegemonic idea of rural masculinity was to question hunting as a 'the place' for masculinity construction. Instead of constructing themselves as 'tough' hunters, some men constructed their masculine identity by placing special emphasis on their role as fathers. Those men who had started families were concerned that hunting eroded their spare time, affording them little time with their families. Knut, for instance, informed that he would not become an absent father, like his own father had been. Instead, he wanted to participate in leisure activities with his children. He was critical of men who he saw as overly occupied with their work and hobbies and of the negative impact this has on family life. Kristian confirmed that he was anxious about the time he spent working, given that he was a new father. He and his wife had purchased a farm a few years previously, but had little time together because both the house and the farm buildings needed repairs. He explained that being both a farmer and a contractor required long hours and that any time that he had free he wanted to spend with his family. What is striking about the young men's stories of being rural men is that they negotiated their understanding of rural masculinity as responsible fathers and family men, in contrast to the more stereotypical representations of men who are only interested in hunting, tinkering with engines, and 'big' machines. As fathers, they negotiated an understanding of 'rural masculinity' as something tough, and constructed a self-image through 'caring masculinity' (cf. Brandth and Kvande, 2003). Thus, it could be argued that such men 'do' identity politics by performing as present fathers and by being critical of 'other' men who are preoccupied with work, money and status.

When the men were asked about their responsibilities as family men, they admitted that most of the responsibility for 'typical' housework fell on the women. The women took care of most of the cooking and cleaning, while the men took care of tasks such as chopping firewood and driving snowploughs. However, being young fathers, they were used to feeding their young children and changing nappies. They also proudly announced that they were used to washing their own overalls. Reflecting upon the interview context, it is reasonable to assume that the young interviewees had a reflexive awareness of questions relating to gender and gender equality and that they wanted to present themselves in a good light, especially as they were talking to a young female researcher who was questioning men's attitudes to work, hobbies and family life. Regardless, just like other young fathers in rural Scandinavia (Brandth and Kvande, 2003; Berger et al., 2007; Krangle and Skogen, 2007), these men were performing as modern fathers. Today, ideas about men and women struggling together to cope with housework and childcare have become powerful in the expectations and assumptions of both men's and women's gendered identities. As a response to political regulations in Norway and Sweden, whereby all fathers are given parental leave to look after their babies, young

men have become more involved in domestic responsibilities (Berg and Forsberg, 2003; Brandth and Kvande, 2003). Furthermore, as young females take on higher education and secure better-paid jobs they are becoming more demanding in terms of equal gender relations. Thus, in some respects, young rural men are being driven by both political regulations and their female partners to be more caring, and in some regions of Sweden there is even talk of reversed gender roles, as women have become the breadwinners and men are taking on the role of housekeepers (Berger et al., 2007).

This should not mislead us into believing that a gender idyll exists in rural districts. Despite the fact that rural men are gradually becoming more involved in the home arena, the rural district is still to a large extent a place for gendered divisions of labour (Bye, 2000b; Berg and Forsberg, 2003). To a great degree it is still the women who 'choose' to work part-time in order to look after their house and home because their 'old man' has so much to do. Furthermore, despite the fact that rural women have expanded their feminine identities by adding paid work to their traditional tasks, they still remain in traditional gender roles and relations. In other words, it seems that the 'traditional' gender system, to a large extent, is making it difficult for young men and women to break with established gender patterns (cf. Berg, 2002; Forsberg et al., 2006).

Another phenomenon that is rather new and growing in Norway is that young rural men are likely to encourage their girlfriends to accompany them when they are out hunting (Bye, 2003). In some ways these tendencies represent new and more flexible masculinities, as men are no longer exclusively protecting their masculine spaces but are allowing young women to be part of men's places and activities. By inviting their girlfriends to take part in hunting such men challenge perceptions of hunting as being macho. They also challenge the way in which hunting is supposed to be carried out in rural areas, and in doing so they challenge the understanding of who is welcome on a hunt. Nevertheless, it is still important to acknowledge the differences made in men's hunting stories regarding male hunters and female hunters. For instance, my respondents claimed that 'the girls can't keep up with men's speed' and that 'the girls don't like to stay in a cabin for several nights because they are more concerned about body odours and hard drinking'. Similarly, in hunt reportages female hunters are not portrayed as a natural element in the hunt (Bye, 2000a). Rather, female hunters are talked about as 'housewives on vacation', i.e. as people who do not take the hunt seriously and who are not up to the 'test' of 'real' hunting. Thus, it should be noted that men do 'body politics' in relation to female hunters. By distancing themselves from the feminine body which is not as physically strong as men's bodies and by referring to their girlfriends as not being up to 'real' hunting and drinking, the men 'act out' or 'advertise' their bodily qualities as being those of 'real' men.

My respondents similarly claimed that young women are welcome in the rural snowmobile culture. Tore, for instance, said: 'My girlfriend is very keen on driving my snowmobile – it is great fun. It's not all that macho!' By inviting their girlfriends to take part in snowmobiling, the young men are renegotiating their image of a 'rough' and very traditional rural masculinity. For these men, snowmobiling is not only an activity for men, but it is also becoming an activity where men can express 'caring masculinity' in public, by involving their girlfriends. However, as observed among 'the hot-rodders' (cf. Lægren, 2002; Kenway et al., 2006), women's roles in snowmobiling culture are very much related to traditional gender relations. Even if young females are able to drive snowmobiles, mostly they are the ones 'hanging around'. Still, it is interesting to note that snowmobiles have made it possible for men to combine wilderness and family life (Pedersen, 1999). Today, men can be fathers in a positive and family-friendly way by taking their families with them on their snowmobiles.

It seems that young rural men who invite their girlfriends 'inside' typical masculine spheres are softening their own definition of masculinity as they express alternative and more flexible masculinities that compete with the traditional images of young rural men as 'tough men' preoccupied with hunting and working on their engines. At the same time, such men are involved in altering hegemonic constructions of rural masculinity as they are acting in accordance with expected gender roles. Young rural men want to show young women how to handle equipment, whether it is a rifle or the gears on a snowmobile. Thereby, young rural men are still 'the experts' – the ones in control of nature and technology. The identity politics taking place in hunting and in snowmobile culture are producing new and flexible masculinities, and at the same time young men are reconstructing some important gender boundaries between masculinity and femininity. Most importantly, I believe that bringing women into the context of hunting and snowmobiling can be seen as a strategy used by young rural men to legitimize the rural way of life as not that 'tough', and also a strategy to 'please' women living in rural communities. Thus, there is a mobilization of strategic identities in order for young men to stay in the rural community and as a way to transform local discourses of rural masculinity into something flexible.

7. Concluding remarks

This study has shown that young rural men, in contrast to their fathers' generation, do not primarily develop their identity based upon their work. The young men in this study can, to a certain extent, be said to have opened up for a more flexible approach to work as a consequence of the fact that they were generally open to the idea of rural men being able to work within 'female' service professions and to a greater extent also accepted men who worked part-time and used academic knowledge. This flexibility, however, appears to depend mostly on men's hunting and fishing interests, as well as the need to have practical and/or technical insights. A young man who does not have the most basic characteristics of rural masculinity, namely one who 'masters' both nature and technology, will probably have problems with being accepted as a 'real' man within rural society.

Furthermore, the study reveals that even though rural men give the impression that they are becoming more involved in family affairs and for the most part are willing to involve their girlfriends in hunting and snowmobiling, it still appears to be very important for them to set a boundary between what is masculine and feminine. In other words, it can be argued that rural young men are relatively slow to adopt newer and alternative masculinities, and that gender relations still appear to be very traditional in rural society. In turn, this may also contribute to explain why so few women and men migrate to such areas.

Nevertheless, the idea that 'staying' is seen to be more important than expressing traditional rural masculinity is very interesting and I believe it should be taken as a sign that there is room for more flexible masculinities within the group of rural men studied. Among young rural men it is regarded as important to have the opportunity to remain in their community. Thus, it could be argued that for them 'staying' is regarded as more important than expressing traditional rural masculinity. The implications of this could perhaps be that the power relations at play between traditional and alternative constructions of rural masculinities are changing and that in the future rural men will find it easier to perform alternative masculinities. As a response to technological, economic and social changes in rural societies and industries, young rural men also have to be able to learn new skills. The image of a man who is able to handle the forces of nature and who can master powerful machines may still be idealized as a characteristic of young rural man, but times are

changing. In the future, formal education will be more common among rural youths and this may provide opportunities for a much wider range of rural masculine practices, and for a deeper respect for 'academic masculinity'. As a consequence, there may be more open and tolerant rural communities, which are likely to be found more attractive by 'other' men and women.

Acknowledgements

I wish to thank Nina Gunnerud Berg, Barbara Pini and Bjørn Egil Flø for valuable comments and advice on earlier drafts of this article. I also thank the anonymous reviewers for their constructive comments.

References

- Aasbrenn, K., 1991. Uttyningssamfunnet. (The depopulation of society). *Plan og Arbeid* 2, 13–19.
- Alloway, N., Gilbert, P., 2004. Shifting discourses about gender in higher education enrolments: retrieving marginalised voices. *International Journal of Qualitative Studies in Education* 17 (1), 99–112.
- Bell, D., 2007. Feral masculinities: urban versus rural in city slickers and hunter's blood. In: Fish, R. (Ed.), *Cinematic Countrysides*. Manchester University Press, Manchester, pp. 211–227.
- Berg, N.G., 2002. Kjønn på landet og kjønn i byen – om betydningen av kjønnet konstruksjoner av ruralitet for urban–rural migrasjon og hverdagsliv. (Gender in the countryside and gender in the city – on the significance of gendered constructions of rurality for urban–rural migration and everyday life). *Kvinnestudier* 1, 67–82.
- Berg, N.G., Forsberg, G., 2003. Rural geography and feminist geography: discourses on rurality and gender in Britain and Scandinavia. In: Öhman, J., Simonsen, K. (Eds.), *Voices from the North. New Trends in Nordic Human Geography*. Ashgate, Aldershot, pp. 173–190.
- Berger, S., Forsberg, G., Örebeck, M. (Eds.), 2007. *Inre Skandinavien – en gränsregion under omvandling. (Inner Scandinavia – a Border Region under Change)*. Karlstad University Press, Karlstad.
- Boyle, P., Halfacree, K. (Eds.), 1998. *Migration into Rural Areas: Theories and Issues*. John Wiley and Sons Ltd., Chichester.
- Brandth, B., Haugen, M., 1998. Breaking into a masculine discourse. Women and farm forestry. *Sociologia Ruralis* 38, 427–442.
- Brandth, B., Haugen, M., 2000. From lumberjack to business manager: masculinity in the Norwegian forestry press. *Journal of Rural Studies* 16, 343–355.
- Brandth, B., Kvande, E., 2003. *Fleksible fedre: maskulinitet, arbeid, velferdsstat. (Flexible Fathers: Masculinity, Work and Welfare State)*. Universitetsforlaget, Oslo.
- Bringslid, M.B., 1996. Bygda og den framande: ein studie av det lokale de- og rekontekstualisering i ei vestnorsk bygd (Rural Society and the Unfamiliar: a Study of Local Decontextualization and Recontextualization in a Village in Western Norway). Dr. polit. thesis. Universitetet i Bergen, Bergen.
- Brotteit, A., Aagedal, O. (Eds.), 1999. *Jakta på elgjakkulturen. (Hunting for the Hunting Culture)*. Abstrakt forlag as, Oslo.
- Bye, L.M., 2000a. *Femininitet og maskulinitet i stoviltjakt. (Femininity and Masculinity in Big Game Hunting)*. Senter for bygdeforskning, Trondheim. P-1/00.
- Bye, L.M., 2000b. *Landbrukskvinner hverdagsliv – en studie av kjønnet arbeidsdeling og tette boforhold. (Farmwomen's Everyday Life – a Study of Gendered Division of Labour and Tight Living Conditions)*. Senter for bygdeforskning, Trondheim. R-1/00.
- Bye, L.M., 2003. Masculinity and rurality at play in stories about hunting. *Norsk Geografisk Tidsskrift. (Norwegian Journal of Geography)* 57, 145–153.
- Bye, L.M., 2005. *Feltarbeidets kjønnede farer. – En refleksiv analyse av kjønn, heteroseksualitet og sted. (Gendered risks of doing fieldwork – a reflexive analysis of gender, heterosexuality and place)*. Nordisk Sæmhallsgeografisk tidsskrift 39, 25–43.
- Campbell, H., 2000. The glass phallus: pub(lic) masculinity and drinking in rural New Zealand. *Rural Sociology* 65 (4), 562–581.
- Campbell, H., Bell, M.M., 2000. The question of rural masculinities. *Rural Sociology* 65 (4), 532–546.
- Campbell, H., Bell, M.M., Finney, M. (Eds.), 2006. *Country Boys. Masculinity and Rural Life*. The Pennsylvania State University Press, Pennsylvania.
- Castree, N., Braun, B., 2006. Constructing rural natures. In: Cloke, P., Marsden, T., Mooney, P. (Eds.), *Handbook of Rural Studies*. Sage, London, pp. 161–170.
- Cloke, P. (Ed.), 2003. *Country Visions*. Prentice Hall, Harlow.
- Connell, R.W., 1995. *Masculinities*. Polity Press, Cambridge.
- Crang, M., Cook, I., 2007. *Doing Ethnographies*. Sage, Los Angeles.
- Cresswell, T., 1996. *In Place/Out of place: Geography, Ideology, and Transgression*. University of Minnesota Press, Minneapolis.
- Eikeland, S., 1999. *New rural pluriactivity? Household strategies and rural renewal in Norway*. *Sociologia Ruralis* 39 (3), 359–376.
- Evans, R., 2005. *You questioning my manhood, boy?* In: van Hoven, B., Hirschelmann, K. (Eds.), *Spaces of Masculinities*. Routledge, London, pp. 193–204.

- Forsberg, G., Grimsrud, G.M., Jakobsen, L., Jansdotter, M., Stubberud, K.V., 2006. Gränsfall: platsens betydelse för omställning och utveckling i en gränsregion. (A Remote Rural Area: the Importance of Place in the Reorganization and Development of a Marginal Region). Nordregio, Stockholm.
- Fosso, E.J., 2004. Unges flytting – et spørsmål om identitet og myter om marginale og sentrale steder? (Young peoples moving – a question of identity and myths about marginal and central places?) In: Berg, N.G., Dale, B., Lysgaard, H.K., Løfgren, A. (Eds.), *Mennesker, steder og regionale endringer*. Tapir Akademisk Forlag, Trondheim, pp. 119–135.
- Grimsrud, G.M., 2000. Kvinner på flyttefot. (Women on the Move). R-13/00. Østlandsforskning, Lillehammer.
- Grimsrud, G.M., 2006. Stedsmyter. På hvilken måte er Indre Skandinavia en identitetsregion? (Placemyths. In what way is Inner Scandinavia an identity region?) In: Forsberg, G., Grimsrud, G.M., Jakobsen, L., Jansdotter, M., Stubberud, K.V. (Eds.), *Gränsfall: platsens betydelse för omställning och utveckling i en gränsregion*. Nordregio, Stockholm, pp. 55–71.
- Grimsrud, G.M., 2007. Identitet i grenseland. (Identity in a marginal region). In: Berger, S., Forsberg, G., Ørbeck, M. (Eds.), *Indre Skandinavia – en gränsregion under omvandling*. Karlstad University Press, Karlstad, pp. 17–24.
- Hagen, S.E., 2000. Distriktsarbeidsmarkedet – segmentert og fleksibelt. (The Regional Job Markets – Segmented and Flexible). Østlandsforskning, Lillehammer. R-12/00.
- Hauan, M.A. (Ed.), 2007. *Maskuliniteter i Nord [Masculinities up North]*. Universitetet i Tromsø, Tromsø.
- Heggen, K., Jørgensen, G., Paulgaard, G., 2003. De andre. Ungdom, risikozoner og marginalisering. (The Others. Youth, Risk Zones and Marginalisation). Fagbokforlaget, Bergen.
- Hetherington, K., 2000. *New Age Travellers: Vanloads of Uproarious Humanity*. Cassell, London.
- Hoven, B.V., Hörschelmann, K. (Eds.), 2005. *Spaces of Masculinities*. Routledge, London.
- Hughes, A., Morris, C., Seymour, S. (Eds.), 2000. *Ethnography and Rural Research*. Countryside Community Press, Cheltenham.
- Johansson, E., 1989. Beautiful men, fine women and good work people: gender and skill in Northern Sweden, 1850–1950. *Gender & History* 1 (2), 200–212.
- Kaldal, I., 2000. Skog, arbeid og dagligliv i kvinners og menns fortellinger fra Trysil og Nord-Värmland etter 1930. (Forest, work and everyday life in men and women's stories from Trysil and North Värmland after 1930). In: Kaldal, I., Johansson, E., Fritzbøger, B., Snellman, H. (Eds.), *Skogsliv. Kulturelle prosesser i nordiske skogsbygger*. Historiska Media, Lund, pp. 85–117.
- Kenway, J., Kraack, A., Hickey-Moody, A., 2006. *Masculinity Beyond the Metropolis*. Palgrave Macmillan, Hampshire.
- Krange, O., Skogen, K., 2007. Reflexive tradition. Young working-class hunters between wolves and modernity. *Young* 15 (3), 215–233.
- Kvale, S., 1996. *Interviews: an Introduction to Qualitative Research Interviewing*. Sage, Thousand Oaks, Calif.
- Leipins, R., 2000. Making men: the construction and representation of agriculture-based masculinities in Australia and New Zealand. *Rural Sociology* 65 (4), 605–620.
- Limb, M., Dwyer, C. (Eds.), 2001. *Qualitative Methodologies for Geographers. Issues and Debates*. Arnold, London.
- Little, J., Panelli, R., 2007. 'Outback' romance? A reading of nature and heterosexuality in rural Australia. *Sociologia Ruralis* 47 (3), 173–188.
- Little, J., 2003. 'Riding the rural love train': heterosexuality and the rural community. *Sociologia Ruralis* 43 (4), 401–417.
- Lægren, A.S., 2002. The petrol station and the Internet café: rural technospaces for youth. *Journal of Rural Studies* 18, 157–168.
- Magnussen, T., 1997. Marginalised young men and successful young women? Rural young people entering adulthood. In: Wheelock, J., Mariussen, A. (Eds.), *Households. Work and Economic Change: a Comparative Institutional Perspective*. Kluwer Academic Publishers, London, pp. 187–194.
- McDowell, L., 2003. *Redundant Masculinities? Employment Change and White Working Class Youth*. Blackwell Publishing, Oxford.
- Munkejord, M.C., 2006. Challenging discourses on rurality: women and men immigrants' constructions of the good life in a rural town in Northern Norway. *Sociologia Ruralis* 46 (3), 241–257.
- Nationen, 2001. Bygda skaper taperklasse. (Rurality creates social losers). News Article Oustad, H.O. 19. September 2001.
- Ni Laoire, C., 2001. A matter of life and death? Men, masculinities and staying 'behind' in rural Ireland. *Sociologia Ruralis* 41, 220–236.
- Ni Laoire, C., 2004. Winners and losers? Rural restructuring, economic status and masculine identities among young farmers in south-west Ireland. In: Holloway, L., Kneafsy, M. (Eds.), *Geographies of Rural Cultures and Societies*. Ashgate, Aldershot, pp. 283–301.
- Ni Laoire, C., Fielding, S., 2006. Rooted and routed masculinities. Among the rural youth of North Cork and Upper Swaledale. In: Campbell, H., Bell Mayerfeld, M., Finney, M. (Eds.), *Country Boys. Masculinity and Rural Life*. The Pennsylvania State University Press, Pennsylvania, pp. 105–119.
- Panelli, R., 2004. *Social Geographies: from Difference to Action*. Sage, London.
- Paulgaard, G., 2006. Identitetskonstruksjoner – hvor langt rekker de?. (Dynamics of identity constructions) *Tidskrift for ungdomsforskning* 6 (1), 67–88.
- Pedersen, K., 1999. 'Det har bare vært naturlig'. Friluftsliv, kjønn og kulturelle brytninger. ('It has only been natural'. Outdoor life, gender and cultural breaks). Dr.scient. thesis., Norges idrettshøgskole, Alta.
- Pedersen, W., 1996. Marginalitet – arbeiderklassens sårbare sønner. (Marginality – the vulnerable working class sons). In: Øia, T. (Ed.), *Ung på 90-tallet. En antologi*. Ungforsk, Cappelen Akademiske Forlag, Oslo, pp. 75–85.
- Rye, J.F., 2006. Rural youths' images of the rural. *Journal of Rural Studies* 22, 409–421.
- Saugeres, L., 2002. Of tractors and men: masculinity, technology and power in a French farming community. *Sociologia Ruralis* 42, 143–159.
- Somers, M.R., 1994. The narrative constitution of identity: a relational and network approach. *Theory and Society* 23, 605–649.
- SSB, 2006a. Jegerne på jakt. (Hunters on the Hunt). Statistisk Sentralbyrå. Available from: <http://www.ssb.no/emner/10/04/10/jeja/index.html>.
- SSB, 2006b. Tall om kommune. (Statistic on Local Authority Districts). Statistisk Sentralbyrå. Available from: <http://www.ssb.no/kommuner/>.
- Stenbacka, S., 2008. Rural identities in transition: male unemployment and everyday practice in Northern Sweden. In: Morell, I.A., Bock, B. (Eds.), *Gender Regimes, Citizen Participation and Rural Restructuring*. Elsevier, Oxford, pp. 83–114.
- Sørli, K., 1996. Fra utdanning til arbeid: 1988–93. (From Education to Work: 1988–93). Norsk institutt for by- og regionforskning, Oslo. N-116/96.
- Valentine, G., 2000. Exploring childrens and young people's narratives of identity. *Geoforum* 31 (2), 257–267.
- Wiborg, A., 2001. Education, mobility and ambivalence. Rural students in higher education. *Young Nordic Journal of Youth Research* 9 (1), 23–41.
- Wiborg, A., 2003. En ambivalent reise i et flerdyg landskap: unge fra distriktene i høyere utdanning (An Ambivalent Journey in an Ambiguous Landscape: District Youths in Higher Education). Dr. polit. thesis. Institutt for sosialantropologi, Universitetet i Tromsø, Tromsø.
- Woodward, R., 1998. 'It's a man's life!': soldiers, masculinity and the countryside. *Gender, Place and Culture* 5 (2), 277–300.

VEDLEGG

Intervjuguide

Fortell litt om deg selv

Alder, sivilstatus, antall barn
Skolegang, yrkesvalg
Interesser, hobbyer

Fortell om oppveksten din

På gård?
Søsken?
Hva ville du bli?

Hvorfor har du valgt å bosette deg her?

Hva har bygda å tilby deg?
Er det noe spesielt du savner her?
Hvem henger du sammen med? Hvor møtes dere – og hva gjør dere?
Hva gjør du i ukedagene, helgene, feriene?
Benytter du deg av et større kulturtilbud enn det som gis i bygda?
Har du vurdert å flytte? Hvorfor?
Hva er spesielt med denne bygda? Hva skiller den fra andre steder? (bygd og by)

Hva er ditt forhold byen?

Fortell meg om din bosituasjon?

Egen bolig, leilighet, kår?
Noe du opplever som problematisk?

Fortell om ditt forhold til jakt?

Hvem jakter du med, hva, hvor ofte og hvor hen?
Hvordan har interessen oppstått?
Hva synes du er de viktigste aspektet ved jakta?
Posisjonering og maktkamp blant jegerne?
Hva sier gutta til at jentene vil være med å jakte?
Er det noe som skiller kvinnelige jegere fra mannlige jegere? (jaktfilosofi, motiver for jakt?)
Blir jakturen og jaktpraten annerledes når jentene er med? På hvilken måte?
Hvordan organiseres jakturene?
Hvordan er arbeidsfordelingen under jakta?
Hvordan tror du det oppleves å være mann og ikke være en del av jakta?

Hva er ditt forhold til mekking, biler og snøscooterkjøring?

Transportmiddel, mestring, lek?
Hvor kjører du og hvor ofte?
Stor utgiftspost?

Hvordan forholder du deg til rovdyrdebatten?

Er du direkte berørt av rovdyrplagene?
Hvordan vil du beskrive konfliktnivået?
Hvilke oppfatninger råder grunnen?
Er det mulig å ha en annen oppfatning?

Hvilke arbeidsoppgaver har du ansvar for hjemme?

Utearbeid, husarbeid, omsorgsarbeid, andre arbeidsoppgaver?

Hvordan deler du og din partner (du og dine foreldre) på arbeidsoppgavene i hjemmet?

Hvordan vil du beskrive din innsats på hjemmearenaen?

Er arbeidsdelingen et stadig tilbakevendende forhandlingstema?

Hva gjør din samboer? (Fullstilling?)

Hva vil du si karakteriserer bygdas unge menn?

Det sies at dere bygdemenn er ensidig interessert i jakt, fiske, mekking og ”hard” drikking, hva er din kommentar til det?

Tror du unge menn står forholdsvis fritt med hensyn til hvordan de kan være som menn?

Fins det menn som skiller seg ut i bygda? På hvilken?

Hvordan blir de mottatt og behandlet av de andre? Hvem er de andre?

Hva kan unge menn gjøre, og ikke gjøre som menn?

Hvordan vil du beskrive deg selv som mann?

Finnes det noen begrensinger for hvordan du kan utforme din maskulinitet innenfor bygda? (Eks hvordan du kan opptre, eventuelt uttale deg om, klesstil?)

Fins det rom for ulike måter å være mann på i bygda? (Gi eks)

På hvilke måter og i hvilke sammenhenger kan menn vise følelser?

Hva vil du si karakteriserer et «ekte» mannfolk?

Hva forstår du med det å være maskulin?

Hva tror du jentene ser på som maskulint?

Hvilke kvaliteter tror du at de legger vekt på hos en mann?

Hvilke planer har du fremover? Hva innebærer de?

Hvilke jobbmuligheter finnes for deg i bygda?

Hvilket annet yrke kunne du ha tenkt deg?

Hva skal til for at du drar herfra?

Hvor befinner du deg om ti år – og hva gjør du?

Hva er din drøm?

Avslutning

Hvordan opplevde du intervjuet?

